

ЦЕНТР ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ РЕФОРМ

**Проблеми теорії та практики
інспекційної діяльності
публічної адміністрації в Україні**

Київ-2009

УДК 351.078.3(477)
ББК 67.9(4Укр)401
П78

Рекомендовано до друку Науково-програмною радою Центру політико-правових реформ

Рецензенти:

Колпаков Валерій Костянтинович, доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри адміністративного права і процесу Київського національного університету внутрішніх справ

Герасименко Євген Станіславович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**Проблеми теорії та практики інспекційної діяльності публічної
П78 адміністрації в Україні / Автор-упорядник О. А. Банчук. – К. : Конус-Ю,
2009. – 272 с.**

ISBN 978-966-2250-05-3

Ця книга присвячена дослідженню питань інспекційної (контрольно-наглядової) діяльності адміністративних органів в Україні. Обґрунтована необхідність зміни теоретичного поняття адміністративного контролю (нагляду) і адміністративного примусу з метою врахування правової доктрини європейських країн. Аналізуються практичні проблеми здійснення перевірок органами влади і відповідність окремих інспекційних повноважень європейським стандартам.

В додатках до книги розміщено перелік інспекційних повноважень переважної більшості органів влади, закріплені в законах та підзаконних актах України.

Книга буде цікавою для народних депутатів України, суддів, державних службовців, підприємців, науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться проблемами застосування і розвитку адміністративного законодавства.

УДК 351.078.3(477)

ББК 67.9(4Укр)401

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів ОБСЕ в Україні

Це видання здійснено завдяки фінансовій підтримці
Координатора проектів ОБСЕ в Україні

ISBN 978-966-2250-05-3

© О. А. Банчук, 2009
© Центр політико-правових реформ, 2009

ЗМІСТ

Вступ	7
I. Поняття адміністративного контролю і нагляду	11
II. Поняття адміністративного примусу	21
III. Загальні проблеми процедури перевірок	33
IV. Повноваження адміністративних органів щодо безперешкодного отримання інформації, доступу до предметів і документів, приміщень, земельних ділянок	51
V. Повноваження адміністративних органів щодо припинення/заборони діяльності	59
VI. Співвідношення процедур перевірки і застосування адміністративних стягнень	66
VII. Додатки. Інспекційні повноваження адміністративних органів	73
1. Юстиція	76
Міністерство юстиції України	76
2. Внутрішні справи	77
Міністерство внутрішніх справ України	77
Державна автомобільна інспекція	81
Ветеринарна міліція з проведення карантинних ветеринарних заходів	86
Управління державної охорони України	88
Державний департамент пожежної безпеки	90
Державна інспекція цивільного захисту та техногенної безпеки	92
Державна технічна інспекція Державного департаменту страхового фонду документації	94
Державна авіаційна пошуково-рятувальна служба	95
Державний департамент — Адміністрація зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення	96
Державна гідрометеорологічна служба	98
Адміністрація державної прикордонної служби України	99
Служба безпеки України	102
3. Оборона	104
Військова служба правопорядку у Збройних Силах України	104
4. Фінанси	106
Міністерство фінансів України	106
Державне казначейство України	107
Державна пробірна служба	108
Державна податкова адміністрація України	110
Головне контрольно-ревізійне управління України	114
Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України ..	117
Державний комітет фінансового моніторингу України	120

Державна митна служба України	121
Рахункова палата України	123
Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку	124
Національний банк України	127
5. Економіка	131
Міністерство економіки України	131
Державна інспекція з контролю за цінами	132
Державний департамент з питань банкрутства	135
Фонд державного майна України	136
Державний комітет статистики	138
Державний комітет України з державного матеріального резерву	139
Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики	140
Антимонопольний комітет України	144
6. Промисловість	146
Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду	146
Національне космічне агентство України	149
Державна служба експортного контролю України	150
Державний департамент тракторного і сільськогосподарського машинобудування	151
7. Агропромисловий комплекс	152
Державна інспекція з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку	152
Державний комітет ветеринарної медицини України	154
Головна державна племінна інспекція	157
Державна служба з охорони прав на сорти рослин	158
Державна служба з карантину рослин України	160
Державна інспекція захисту рослин	161
Українська державна насіннева інспекція	163
Українська державна помологічно-ампелографічна інспекція	165
Виконавче бюро Державного комітету рибного господарства	166
Державна інспекція охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства	168
Державна інспекція з безпеки мореплавства флоту рибного господарства	171
Інспекція державного портового нагляду морського рибного порту України	173
Державна надзвичайна протиепізоотична комісія	175
8. Паливно-енергетичний комплекс	177
Державний комітет ядерного регулювання України	177
Національна комісія регулювання	

електроенергетики України	179
Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж	181
Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії	183
Державна інспекція з контролю якості вугільної продукції	185
Державна інспекція з енергозбереження	186
9. Транспорт і зв'язок	188
Державна адміністрація автомобільного транспорту	188
Головна державна інспекція на автомобільному транспорті	189
Державна служба автомобільних доріг України	192
Служба міжнародних автомобільних перевезень	194
Державна адміністрація морського і річкового транспорту	195
Інспекція з питань підготовки та дипломування моряків	197
Інспекція державного портового нагляду морського торговельного порту України	199
Інспекція Головного державного реєстратора флоту	201
Регістр судноплавства України	202
Державна авіаційна адміністрація	204
Державна адміністрація залізничного транспорту України	207
Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України	210
Державна інспекція зв'язку	212
10. Будівництво і комунальне господарство	214
Державна житлово-комунальна інспекція	214
Державна архітектурно-будівельна інспекція України	216
Державна технічна інспекція міського електротранспорту	218
Українська державна квітково-декоративна насіннева інспекція	220
11. Соціальна політика	222
Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту	222
Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді	223
Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини	224
Пенсійний фонд України	225
Державний департамент нагляду за додержанням законодавства про працю	227
Фонд соціального захисту інвалідів	229
Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	230
Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності	232
12. Охорона природи	234
Міністерство охорони навколишнього природного середовища України	234
Державна геологічна служба	236

Державна служба геодезії, картографії та кадастру	239
Державна служба заповідної справи	241
Державна екологічна інспекція	242
Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель	245
Державний комітет по водному господарству України	247
Державний комітет лісового господарства України	248
Українська державна лісонасіннева інспекція	250
13. Охорона здоров'я	252
Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів	252
Державна санітарно-епідеміологічна служба	254
Комітет з контролю за наркотиками	257
14. Освіта і наука	259
Державна інспекція навчальних закладів	259
Державний департамент інтелектуальної власності	261
15. Культура і туризм	263
Державний комітет архівів України	263
Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі	264
Національна рада з питань телебачення і радіомовлення	265
Державна служба з питань національної культурної спадщини	267
Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України	269
Державна служба туризму і курортів	270

Вступ

Останнім часом в науковому і законодавчому обігу почали з'являтися нові поняття («публічна адміністрація», «адміністративні послуги», «публічна служба», «належне урядування» тощо), що зумовлено необхідністю приведення українського адміністративного права у відповідність до досвіду провідних країн Європи. Але до цього часу в межах адміністративно-правової науки зустрічаються окремі інститути, які залишилися осторонь зазначених процесів «європеїзації» і не піддавались ґрунтовному перегляду під кутом зору їх змісту та відповідності зарубіжному досвіду.

Не відмовляючись від висловленої нами раніше думки про інститут адміністративної відповідальності як «останній бастион» українського адміністративного права, щодо реформування якого відсутня достатня кількість пропозицій кардинального характеру¹, слід обов'язково доповнити цей перелік інститутами адміністративного нагляду (контролю) і адміністративного примусу. Звертає на себе увагу майже повна одноманітність змісту та структури викладу в наукових та навчальних виданнях аналізованих правових інститутів. Подібна однастайність змушувала б насторожитися кожного дослідника. На жаль, повинні констатувати, що до цього часу у вітчизняній правовій науці не відбувся критичний теоретичний розгляд примусу і контролю (нагляду). Існуючі наукові пошуки продовжуються в руслі радянського адміністративно-правового розуміння.

На самому початку автор цього видання поставив перед собою завдання проаналізувати адміністративний примус як систему, яка включає в себе в тому числі проведення перевірок (здійснення контрольно-наглядових повноважень) і притягнення до адміністративної деліктної відповідальності. Оскільки запропоновані нами ідеї щодо реформування однієї зі сфер

¹ Адміністративне деліктне законодавство: Зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / автор-упорядник О. А. Банчук. – К.: Книги для бізнесу, 2007. – С. 8.

(відповідальності за адміністративні делікти) повинні потягнути за собою перегляд й інших складових системи примусу.

Проведення Центром політико-правових реформ спільно з Німецьким фондом міжнародного правового співробітництва та Офісом Координатора проектів ОБСЄ в Україні міжнародної конференції «Реформування процедур накладення адміністративних стягнень і застосування заходів адміністративного примусу» (м. Київ, 30–31 жовтня 2008 року) і круглого столу «Реформування порядку проведення перевірок і застосування адміністративних стягнень в контексті кодифікації адміністративно-процедурного права України» (м. Київ, 29 жовтня 2009 року) засвідчило, що українські вчені розмовляють з європейськими «різними мовами» і вкладають в однакові за назвою поняття абсолютно протилежний зміст. Підтвердилася ця думка відбулося і під час фахових зустрічей робочої групи з підготовки проекту Кодексу України про адміністративні проступки з німецькими адміністративістами (м. Фішбахуау, Баварія, 9–15 листопада 2008 року).

Метою цієї публікації не є надання глибокого доктринального обґрунтування нової теорії примусу і контролю (нагляду), а лише намагання звернути увагу на застарілість і непридатність для майбутнього розвитку адміністративного права зазначених інститутів. І цим самим спонукати до дискусії про напрями змін інспекційної діяльності публічної адміністрації в Україні.

Існуючі в Україні поняття примусу і контролю (нагляду) піддаються в книзі критиці з огляду на адміністративне законодавство і доктрину європейських країн та стандарти Ради Європи. Відмова від радянської правової ідеології змушує нас одночасно змінити і теперішні поняття примусу і контролю (нагляду). Нове вчення повинно визначити місце і роль держави та її органів у відносинах з приватними особами в демократичному суспільстві, а також чіткіше окреслити сферу адміністративних послуг як головного призначення держави.

Далі розкриваються конкретні проблеми практики і правового регулювання процедури перевірки, в тому числі повноважень

інспекційних органів щодо доступу до інформації, приватних володінь, їх можливості щодо тимчасової заборони здійснення певної діяльності особами. Необґрунтовано широкі повноваження публічної адміністрації порушують права осіб, гарантовані Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та відповідною практикою Європейського Суду з прав людини.

А характер співвідношення процедур перевірки і застосування адміністративних стягнень відображає застаріле розуміння змісту та меж контрольно-наглядової діяльності й адміністративної відповідальності. Це стоятиме на перешкоді майбутньої реформи адміністративної деліктної процедури і підвищення ефективності інспекційної діяльності.

Виведення загальних висновків і пропозицій щодо інспекційних повноважень стало би неможливим без проведення кропіткої праці зі збирання по всій правовій системі України положень про статус різноманітних адміністративних органів. Саме ці нормативні матеріали, поміщені в додатках книги, виявилися емпіричною основою аналітичної частини. Завдяки їм кожен зацікавлений читач зможе самостійно співставити наші узагальнюючі виклади про інспекційні провадження з конкретними положеннями законодавчих актів.

У підготовці цього дослідження були використані матеріали, підготовлені багатьма українськими вченими: д. ю. н. **В. Б. Авер'яновим**, д. ю. н. **О. Ф. Андрійко**, д. ю. н. **С. Г. Стеценком**, д. ю. н. **М. І. Хавронюком**, к. ю. н. **Ю. В. Іщенком**, к. ю. н. **О. В. Константим**, к. ю. н. **Л. Є. Кисіль**, к. ю. н. **Ю. С. Педьком**, к. ю. н. **В. Ю. Стеценко**. Запропоновані ними висновки стали надзвичайно корисними для написання книги. Щиро вдячний зазначеним вченим за плідну співпрацю.

Вивчення німецького досвіду стало можливим завдяки допомозі Німецького фонду міжнародного правового співробітництва. За це висловлюю вдячність **Штефану Хюльсхорстеру** (керівник представництва), **Отто Люхтергандту** (професор Університету Гамбургу), **Альбрехту Штанге** (Старший прокурор Федеральної землі Нижня Саксонія), **Геннадію Рижкову** (юридичний радник).

Це видання стало черговим результатом багаторічної співпраці Центру з Координатором проектів ОБСЄ в Україні у сфері реформування українського адміністративного права, за що дякую послу **Любомиру Копаю** і менеджеру проектів з верховенства права **Оксані Сироїд**.

Автор також вдячний всім колегам в Центрі політико-правових реформ за допомогу в підготовці цього дослідження, насамперед **Ігорю Коліушку, Віктору Тимощуку, Андрію Школику, Володимиру Перепелюку, Петру Залізняка і Артему Шаїпову**.

I. Поняття адміністративного контролю і нагляду

Інститут контролю і нагляду в українській адміністративно-правовій науці є одним із найбільш досліджуваних. Це підтверджується величезною кількістю публікацій з цієї тематики. З іншого боку, на сторінках наукових праць постійно продовжуються численні дискусії щодо змісту цих понять. Різниця в підходах прослідковується тільки в тому, чи наглядова діяльність включає в себе контроль, чи навпаки. Не додає визначеності і законодавець, який одні й ті ж види діяльності в одному нормативному акті іменує «наглядом», а в іншому «контролем». А в Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»² відповідна діяльність органів влади у сфері господарської діяльності називається «наглядом (контролем)».

Подібні різночитання жодним чином не впливають на спрямування і зміст вивчення цих правових явищ. Впевнені, подібне розуміння нагляду і контролю (та похідні від цього дискусії) є наслідком радянського минулого, притаманне тільки колишнім «соціалістичним» державам та його неможливо надалі використовувати при побудові демократичного суспільства. Хоча слід визнати: одним із корисних наслідків такого розуміння стало те, що формами здійснення т. з. контрольно-наглядових повноважень загально визнаним є проведення органами влади перевірок, ревізій, інспекцій тощо.

Але тільки в радянській системі держава уповноважувалася *контролювати* фізичних та юридичних осіб. Така державна політика може бути охарактеризована словами В. Леніна на засіданні комуністичної фракції Всеросійського з'їзду металістів: «*Перевіряти людей і*

² Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року, № 877-V// Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – ст. 389.

перевіряти фактичне виконання справи (виділено автором – О. Б.) – в цьому, ще раз в цьому, тільки в цьому тепер акцент всієї роботи, всієї політики»³. Це стало можливим також завдяки тотальній державній власності в економіці, що підтверджувалося словами засновника Радянського Союзу про невизнання у галузі господарства нічого «приватного», оскільки все є публічно-правове⁴. Зазначені слова стосувалися розробки проекту нового Цивільного кодексу, який мав закріплювати лише соціалістичні ідеї державного капіталізму, розширення державного втручання в приватно-правові відносини. Крім цього, підготовлюваний тоді Цивільний кодекс, на думку В. Леніна, повинен був враховувати можливість державних органів здійснювати *постійний контроль* (виділено автором – О. Б.) за діяльністю всіх без винятку приватних підприємств і відміняти всі договори, які суперечать як букві закону, так й інтересам трудящих і селян⁵.

Майже повна відсутність на практиці приватної сфери в соціалістичному суспільстві призводила до того, що контроль (нагляд) з боку представників держави всередині управлінського апарату жодним чином не відрізнявся від подібної діяльності в галузі економіки чи життя громадян. Тому під правовим кутом зору не було ніякої різниці між такими фактами, як спрямування вказівки уповноваженим державним службовцем іншому службовцю, керівнику підприємства чи непідпорядкованій особі, входження до власного кабінету, іншого службового кабінету, на території підприємства чи в житла тощо.

³Ленін В. І. Полное собрание сочинений/В. І. Ленін. – Т. 45. – С. 16 // Цит. по: Студеникина М. С. Государственный контроль в сфере управления/М. С. Студеникина. – М., 1974. – С. 8.

⁴Ленін В. І. Письмо Д. І. Курському. О задачах Наркомоста в условиях новой экономической политики. 20 февраля 1922 года // Ленін В. І. Полное собрание сочинений/В. І. Ленін. – 5-е изд. – Т. 44. – М.: Издательство политической литературы, 1982. – С. 398.

⁵Ленін В. І. Письмо в Политбюро ЦК РКП (б) о гражданском кодексе РСФСР 22 февраля 1922 года/В. І. Ленін // Ленін В. І. Полное собрание сочинений. – 5-е изд. – Т. 44. – М.: Издательство политической литературы, 1982. – С. 400; Ленін В. І. Письмо Д. І. Курському с замечаниями на проект Гражданского кодекса. 28 февраля 1922 года/В. І. Ленін // Ленін В. І. Полное собрание сочинений/В. І. Ленін. – 5-е изд. – Т. 44. – М.: Издательство политической литературы, 1982. – С. 411–412.

Вся історія СРСР пов'язана з існуванням відокремленого органу державної влади, завданням якого було здійснення всезагального адміністративного контролю (нагляду). Назви говорять самі за себе: Колегія державного контролю (з 1917 року), Центральна контрольна колегія (1918 рік), Народний комісаріат контролю (1918 рік), Народний комісаріат державного контролю (з 1918 року), Народний комісаріат Робітничо-селянської інспекції в складі Робітничо-селянської інспекції (з 1920 року) та Центральної контрольної комісії ВКП(б) (з 1923 року), Комісія радянського контролю Ради Міністрів СРСР (з 1934 року), Народний комісаріат державного контролю (з 1940 року), Міністерство державного контролю (з 1946 року), Комісія радянського контролю Ради Міністрів СРСР (з 1957 року), Комісія державного контролю (з 1961 року), Комітет партійно-державного контролю при ЦК КПРС і Раді міністрів СРСР (з 1962 року), Комітет народного контролю СРСР (з 1965 року), Контрольна палата СРСР (1991 рік)⁶.

На відміну від нашого досвіду, доктрина і законодавство європейських країн використовує поняття «адміністративний контроль» в абсолютно протилежному значенні – як контроль за публічною адміністрацією, а не навпаки – здійснюваний адміністрацією контроль за членами суспільства. В Польщі – це kontrola administracji⁷, в Німеччині – Verwaltungskontrolle⁸, у Франції – contrôle administratif⁹. При цьому адміністративний контроль, тобто контроль за адміністрацією, розподіляється на два різновиди – внутрішній і зовнішній. Внутрішній контроль проводиться самими адміністративними органами, а зовнішній – іншими інституціями держави і особами, в тому

---

⁶ Студеникина М. С. Государственный контроль в сфере управления. – М., 1974. – С. 24–33; Комиссия советского контроля // http://ru.wikipedia.org/wiki/Комиссия_советского_контроля; Рабоче-крестьянская инспекция // http://ru.wikipedia.org/wiki/Рабоче-крестьянская_инспекция.

⁷ Ura El., Ura Ed. Prawo administracyjne. – Wydanie III. – Warszawa, 2001. – S. 204-227.

⁸ Bey A. Begleitende Verwaltungskontrolle: Zur gerichtlichen Durchsetzung subjektiver Verfahrensrechte. – Bonn, 1994. – 204 s.

⁹ Lang V. A., Gondouin G., Inseguet-Brisset V. Dictionnaire de droit administrative. – 4-e edition. – Paris: Dalloz, 2005. – P. 95.

числі парламентом, президентом, прокуратурою або адміністративним судом на підставі позовів осіб.

Схожі підходи були притаманні й російській дореволюційній адміністративно-правовій науці. Професор І. Т. Тарасов в своїх нарисах науки поліцейського права поряд з іншими дослідниками говорить про звітність, ревізію і контроль разом з адміністративною юстицією лише як про засоби забезпечення правильності і закономірності в поліцейській діяльності¹⁰. В іншому значенні ці елементи контролю не використовувалися.

Історія вітчизняного адміністративного права знає аналогічні випадки, коли після становлення соціалістичної держави в окремі поняття почали вкладати протилежний зміст. До 1917 року російські автори слідом за своїми західно-європейськими колегами поняттям «адміністративні порушення» позначали рішення, дії чи бездіяльність, які вчиняються лише з боку адміністрації у відносинах з громадянами. Радянське право ж визнало адміністративним правопорушенням тільки діяння, які допускаються особами у відносинах з державою.

Подібні відмінності між пострадянським (в тому числі – українським) і європейським розумінням «адміністративного контролю і нагляду» носять не тільки термінологічний характер. Вони мають *ідеологічне* та *змістовне* значення, які є доволі пов'язаними між собою.

Ідеологічно-правове значення полягає в поширенні і утвердженні ідеї в демократичних суспільствах Заходу про неможливість здійснення контролю (нагляду) державою за громадянами. Цей теоретичний постулат іноді на практиці не дотримується, хоча би в світлі боротьби розвинутих країн з проявами тероризму та іншими небезпеками¹¹. Але такі засоби

---

¹⁰Тарасов І. Т. Очерк науки полицейского права/И. Т. Тарасов. – М., 1897. – С. 110–115.

¹¹Європейський суд з прав людини звертає увагу, що «це не означає, що державі надається необмежене дискреційне право встановлювати таємне стеження за особами в межах своєї юрисдикції. Усвідомлюючи небезпеку, яку становить такий закон, який підриває або навіть знищує демократію під приводом її захисту, Суд знову наголошує,

в зарубіжних країнах є винятками¹², які лише підтверджують загальне правило про можливість контролю (нагляду) тільки за діяльністю держави. Цього не відбувається в Україні, коли під «контроль (нагляд)» підганяють з одного боку контроль за державою, а з іншого боку – втручання держави в приватну сферу.

Проблеми із визначенням змісту контролю (нагляду) в Україні мають кілька негативних проявів:

1) *об'єднання в межах одного правового інституту двох відмінних форм діяльності* – контролю за адміністрацією і перевірок приватних осіб. Спроби їхнього спільного розгляду або врегулювання містять небезпеку для кожного із цих різновидів внаслідок суттєвої відмінності існуючих ступенів захисту «підконтрольних» об'єктів і методів перевірок.

Під час перевірок фізичних та юридичних осіб повинні бути дієвими всі конституційні гарантії захисту прав, зокрема недоторканність житла чи іншого володіння, таємниця листування та інших видів кореспонденції тощо. Поширення таких гарантій на внутрішньовідомчий контроль є недоцільним і небезпечним. Контролери повинні отримувати доступ до будь-яких приміщень державної власності й мати доступ до офіційного листування представників держави.

Перевірки приватних осіб спрямовані лише на встановлення відповідності здійснюваної діяльності вимогам закону. А відомчі перевірки, окрім проблем законності,

---

що держава, яка підписала Конвенцію, не має права під виглядом протидії шпигунству та тероризму вживати заходів, які вона вважає необхідними» (див. § 49 Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Клас та інші проти Німеччини» від 6 вересня 1978 року // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2002. – № 4. – С. 112 (§ 49 of Judgment of the European Court of Human Rights: Klass and others v. Germany, 6 September 1978, Published in A28).

¹² Французький дослідник Б. Неделек зазначає: «За класичною ліберальною інтерпретацією прав людини, держава повинна займати нейтральну позицію. Звичайно, вона має визнавати права громадян і захищати їх здійснення. Але головне – це утримуватися від будь-якого втручання в їхнє приватне життя... Будь-яке втручання з боку держави може сприйматися як порушення права» (Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / За ред. О. Л. Жуковської. – К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2004. – С. 397).

повинні вивчати питання ефективності прийнятих рішень, доцільності витрачання коштів.

Змішування різних видів перевірок і намагання віднайти їх спільні засади неодмінно приведе або до надмірного посилення контролю за громадянами, або до надзвичайного послаблення контролю за публічною службою;

2) *нерозрізнення діяльності з проведення перевірок і надання адміністративних послуг*. У науковій літературі поширеною є думка, що одним із елементів контролю (нагляду) є повноваження адміністративних органів щодо надання адміністративних послуг у вигляді дозвільних процедур щодо експлуатації транспортних засобів, інших об'єктів і споруд¹³ або ліцензування діяльності промислових підприємств¹⁴.

Такий підхід нівелює ідею служіння представників держави інтересам суспільства і утворює думку, практику, відповідно до якої держава існує лише для контролю. На практиці це призводить до аномалій в організації публічної влади, коли одна державна інституція уповноважується на надання певного дозволу (ліцензії) і одночасно перевіряє законність дозволеної (ліцензованої) діяльності. Ефективність таких перевірок, вважаємо, залишається на доволі низькому рівні, адже фактично «правій руці» адміністративного органу потрібно виявляти помилки і карати «ліву руку». Він виступає в цій ситуації як «суддя у своїй власній справі», що з часів римського права вважалось недопустимим.

Таким чином розвивається місія відповідного адміністративного органу – або надавати послуги, або здійснювати перевірки. Вочевидь, не випадково, за деякими соціологічними дослідженнями серед найбільш корумпованих «дозвільних

---

¹³ Цвігун Д. П. Адміністративний нагляд органів внутрішніх справ у сфері забезпечення громадського порядку і громадської безпеки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. / Д. П. Цвігун; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2002. – С. 12.

¹⁴ Гаращук В. М. Адміністративно-правове регулювання і державне управління у сфері промисловості / В. М. Гаращук // Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у 2 т.: Т. 2: Особлива частина / [ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова) та ін.] – К.: Юридична думка, 2005. – С. 131.

органів» в Україні підприємці називають саме ті, в яких об'єднано функції з видачі дозволів (адміністративних послуг) з інспекційними функціями, зокрема органи державної санітарно-епідеміологічної служби та державного пожежного нагляду¹⁵.

Зазначені види адміністративної діяльності принципово відрізняються¹⁶ і не можуть виконуватися одними і тими ж представниками одного відомства. Відмінність полягає, зокрема, у:

- ініціюванні провадження (в процедурі надання послуг – особа, а під час проведення перевірки – орган);
- повноті необхідних документів для прийняття рішення (в процедурі надання послуг перелік документів надається особою, а під час проведення перевірки орган самостійно визначає обсяг документів відповідно до вимог закону);
- необхідності залучення інших заінтересованих осіб (в процедурі надання послуг переважно слід залучати заінтересованих осіб, а під час проведення перевірки такі особи зазвичай не потрібні).

Незважаючи на зазначені відмінності, необхідно визнати, що адміністративний орган при наданні послуг здійснює певні «контрольні» повноваження у вигляді перевірки комплектності поданих документів, правильності їх оформлення, відповідності закону і фактичним обставинам. Але ці повноваження спрямовані виключно на прийняття законного і об'єктивного адміністративного рішення.

Тому виникає потреба віднайти нову назву для цієї адміністративної діяльності, що дозволить розмежувати описані поняття і зумовлюється відмовою від найменування «адміністративний контроль (нагляд)» для позначення різних

¹⁵ Підсумковий звіт за результатами громадського моніторингу роботи єдиних дозвільних центрів. – Івано-Франківськ: ГО «Агентство з розвитку призваної ініціативи», 2009. – С. 49.

¹⁶ Детальніше про особливості заявної та втручальної процедури див.: Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В. П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – С. 24–29.

видів перевірок органів публічної адміністрації щодо діяльності приватних фізичних і юридичних осіб.

Поняття «інспекція» (від лат. *inspectio* – «огляд, догляд», *specto* – «дивитися, бачити»), на наш погляд, найкраще відповідає суті здійснюваної діяльності адміністративних органів (перевірки, ревізії, обстеження, інспекції тощо). Вже у Концепції адміністративної реформи в Україні 1998 року¹⁷ зазначалося, що саме інспекції створюватимуться у вигляді підпорядкованих міністерствам урядових установ і організацій для здійснення «контрольно-наглядових функцій». У проекті Концепції реформування публічної адміністрації України, підготовленому робочою групою Кабінету Міністрів України протягом 2008–2009 років, йде мова про необхідність створення інспекцій в якості урядових органів. Вони повинні стати спеціалізованими органами лише для здійснення перевірок, «без поєднання з іншими функціями, наприклад правового регулювання, надання адміністративних послуг тощо».

Хоча необхідно визнати, що чинне українське законодавство не відповідає описаним тенденціям і дозволяє проводити перевірки не тільки інспекціям, але й іншим державним органам (міністерствам, департаментам, комітетам, комісіям, фондам, службам). У цьому випадку наразі виникає певна невідповідність між назвою органу державної влади і повноваженнями, які він реалізовує. Зміна подібної ситуації, в тому числі, повинна стати одним із завдань майбутньої реформи публічної адміністрації.

Іншими варіантами нової назви можуть стати: «примусові повноваження», «втручальні повноваження», «поліцейські повноваження». Кожному із запропонованих термінів притаманні певні переваги і недоліки, але всі вони мають якісний позитив в порівнянні з нинішнім станом, коли використовуване поняття суперечить європейській адміністративно-правовій традиції.

---

¹⁷ Указ Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» від 22 липня 1998 року, № 810/98 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – ст. 32.

Віднесення перевірок до числа різновидів «примусових повноважень» адміністрації дозволить створити на рівні законодавства і правової теорії систему адміністративного примусу у вигляді попередження, припинення, перевірки та притягнення до відповідальності. Хоча слід визнати, що і певна частина радянських науковців закликала не зводити контроль до заходів примусу¹⁸. З іншого боку, існуюча теорія примусу не відповідає за своїм змістом практиці європейських держав (детальніше про це – у розділі II цієї книги).

«Втручальні повноваження» за своїм змістом відповідають характеру діяльності адміністративних органів, які під час проведення різних видів перевірок здійснюють втручання у сферу реалізації приватних прав осіб. Але це поняття є ширшим і передбачає втручання адміністрації у права осіб на підставі власної ініціативи чи за заявою інших суб'єктів (наприклад, провадження щодо вилучення певного об'єкту користування, проведення ремонтних робіт історичної будівлі тощо).

У західноєвропейських державах здійснення перевірок розглядається як прояв загально-поліцейської або адміністративно-поліцейської діяльності. Наприклад, у Франції виконують повноваження загальної поліції президент, прем'єр-міністр, міністри, префекти департаментів, мери, Національна комісія з питань інформації та свобод, Вища рада аудіовізуальної продукції та інші органи і посадові особи¹⁹. Вбачається, що такі термінологічні новації в Україні найближчим часом неможливо втілити, адже наразі навіть важко переконати багатьох науковців, політиків, зрештою, громадян у необхідності природної зміни назви «міліції» на «поліцію».

Отже, проведений аналіз поняття адміністративного нагляду і контролю в Україні дозволяє зробити попередні висновки про:

- невідповідність вітчизняного розуміння адміністративного контролю (нагляду) європейській правовій теорії;

¹⁸ Студеникіна М. С. Государственный контроль в сфере управления / М. С. Студеникіна. – М., 1974. – С. 11.

¹⁹ Девольве П. Адміністративне право / П. Девольве; переклад з франц. В. Матенчука. – К.: Конус-Ю, 2008. – С. 45–47.

- необхідність подальшого використання терміну «адміністративний контроль (нагляд)» лише для позначення контролю за діяльністю адміністрації;
- необхідність узгодження нового терміну для позначення перевірок адміністративних органів щодо приватних осіб. Найкращою для автора видається назва «інспекційні повноваження»;
- неправильність розгляду адміністративних послуг як складової процедури контролю.

II. Поняття адміністративного примусу

Адміністративний примус є об'єктом вивчення переважної більшості адміністративно-правових досліджень в Україні²⁰. Він поряд з кримінальним, фінансовим, процесуальним примусом розглядається як різновид державного примусу. Але інші види державно-правового примусу є вужчими за своїм обсягом і прирівнюються лише до заходів відповідальності. Водночас усталеним є підхід, згідно з яким адміністративний примус складається з трьох складових елементів: *попередження (запобігання), припинення, відповідальність*²¹.

Основними ознаками примусу в адміністративному праві вважається його застосування:

- уповноваженими адміністративними органами, визначеними на підставі закону;
- в позасудовому порядку;
- до осіб-адресатів, непідпорядкованих адміністративним органам;
- до осіб, які притягуються до відповідальності, та інших осіб, які не вчиняли протиправних дій;
- незалежно від волі й бажання особи-адресата.

²⁰ Наприклад: Адміністративний примус у діяльності органів державної податкової служби України: навч. посіб. / [Шкарупа В. К., Коваль М. В., Мацелик Т. О., Мацелик М. О.] – Ірпінь: Нац. ун-т ДПС України, 2007. – 167 с.; Баклан О. В. Контрольно-наглядова діяльність та адміністративний примус в сфері охорони праці: навч. посіб. – К.: Поліпром, 2003. – 166 с.; Гаркуша А. В. Адміністративно-примусова діяльність підрозділів ДАІ: автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. / А. В. Гаркуша; Нац. акад. ДПС України. – Ірпінь, 2004. – 18 с.; Мельник С. Забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу, не пов'язаних з відповідальністю: автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. / С. Мельник; Нац. ун-т внут справ. – Х., 2002. – 19 с.; Мельник І. В. Застосування заходів адміністративного примусу в умовах розбудови правової держави: автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. / І. В. Мельник; Нац. акад. внут справ України. – К., 2004. – 20 с.; Чабан В. П. Акти адміністративного примусу в діяльності міліції України: Навч. посіб. / В. П. Чабан; – К.: Атіка, 2002. – 141 с.; Шкарупа В. К. Доказування та докази в адміністративно-примусовій діяльності органів внутрішніх справ (міліції): автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07. / В. К. Шкарупа; Одеський держ. ун-т ім. І. І. Мечникова, Юрид. ін-т. – Одеса, 1996. – 57 с.

²¹ Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія / В. К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 279.

Зазначені заходи отримують в законодавстві конкретне наповнення. З цього випливає, що до *запобігання* відносять: перевірку документів; огляд; відвідування підприємств, установ та організацій, входження на земельні ділянки, у житлові та інші приміщення громадян; внесення подання про усунення причин і умов, які сприяють вчиненню правопорушень; тимчасове обмеження доступу громадян на окремі ділянки місцевості; обмеження руху транспорту й пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних шляхів; безоплатне використання транспортних засобів і засобів зв'язку, які належать підприємствам, установам і організаціям; адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі; обмеження прав громадян, пов'язаних із станом здоров'я, та інші заходи.

Адміністративним припиненням визнають: вимогу припинити протиправну поведінку; привід осіб; адміністративне затримання; взяття на облік і офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки; зупинку транспортних засобів; заборону чи зупинення певних робіт або експлуатації різних об'єктів; заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення (доставлення, адміністративне затримання, особистий огляд і огляд речей, вилучення речей і документів, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами та огляд їх на стан сп'яніння); заходи фізичного впливу; спеціальні засоби; вогнепальна зброя²².

Очевидно, інститут адміністративного примусу в теперішньому його розумінні є прямим відображенням радянського підходу до права і не має жодного відношення до захисту прав людини. Під час перевірки документів чи відвідування житла не відбувається жодного «примусу». Адже особа може добровільно надавати документи або допускати осіб в житло чи до інших об'єктів володіння. Ці заходи в законодавстві СРСР іменувалися «примусовими» тільки на тій підставі, що посадові

---

²² Комзюк А. Т. Адміністративний примус / А. Т. Комзюк // Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у 2 т. Т. 1. Загальна частина / [ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова) та ін.]. – К.: Юридична думка, 2007. – С. 422–432.

особи *уповноважувалися* вимагати здійснювати або не здійснювати певні дії, а громадяни були *зобов'язані* дотримуватися цих вказівок. Тобто відбувалося змішування в межах одного інституту юридичного змісту й емоційного, вольового відношення осіб до правових положень. Це пояснюється пануючим на той час підходом до права, закладеним в працях К. Маркса, Ф. Енгельса, В. Леніна і продовженим у роботах А. Вишинського²³. Коротко узагальнюючи цю відому позицію, необхідно згадати, що держава визначалася як машина для придушення (пригнічення або підтримки панування) одного класу іншим. А право було формою політики диктатури пролетаріату. Іншими словами, право – сукупність правил поведінки, що виражають волю панівного класу, які встановлено в законодавчому порядку, а також звичаїв та правил співжиття, що їх санкціоновано державною владою, застосування яких забезпечується *примусовою* силою держави з метою охорони, закріплення та розвитку суспільних відносин і порядків, вигідних і бажаних для панівного класу. В цьому проявлявся виключно інструментальний підхід до права, який означає, що будь-яке рішення органів держави забезпечується примусовою силою. Професор В. К. Колпаков зазначає з цього приводу: «Адміністративний примус, як в теоретичному, так і в практичному значенні протягом десятиріч виконував (і продовжує виконувати) функцію правового оформлення діяльності державної адміністрації у примусово-каральній сфері, підтримання і захисту владних інституцій характерними для нього засобами»²⁴.

Більшість нинішніх теоретиків права намагаються відійти від такого нормативістського визначення і розуміння права, адже в ньому зовсім не відображається елемент свободи, обумовлений рівністю осіб, рівне мірило свободи²⁵. Якщо зараз прослідковується чітка наукова тенденція відходу від радянського

²³ Головатий С. Г. Верховенство права: монографія: у 3 кн. кн. 3: Український досвід / С. Г. Головатий. – К.: Видавництво «Фенікс», 2006. – С. 1305–1324.

²⁴ Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія / В. К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 147.

²⁵ Тарасов И. Т. Очерк науки полицейского права / И. Т. Тарасов. – М., 1897. – С. 66.

праворозуміння, то адміністративісти не мають жодного виправдання для збереження інституту примусу в незмінному вигляді.

Аналіз праць переважної більшості дореволюційних вчених, насамперед професора Київського університету І. Т. Тарасова, засвідчує, що вони розглядали примус тільки як один із елементів у процедурі виконання прийнятого адміністративного акту, коли особа відмовляється виконати ці акти добровільно. Для застосування примусу необхідно, щоб була протидія з боку особи, яка не бажає виконувати рішення адміністрації. «Необхідно встановити такі перехідні моменти від розпорядження до примусу, які, з одного боку, забезпечували б *застосування примусу тільки у виняткових випадках і при наявності спротиву* (виділено автором – О. Б.), з іншого – попереджувало б зацікавлених у тому, що наступить примус», зауважував професор І. Т. Тарасов²⁶.

Основними вимогами примусових повноважень визнавалися такі:

- межі примусу залежать не від значення того, що має бути виконане, а від роду й міри протидії;
- примус має місце тільки там, де є протидія, а тому зупиняється із зупиненням протидії;
- форми примусу можуть передбачатися тільки законом;
- сила примусу повинна бути пропорційна протидії, а тому має йти послідовно від нижчих до вищих заходів до того часу, поки не буде зламано спротив;
- законність застосування примусових заходів повинна підлягати судовому контролю за скаргами потерпілих осіб²⁷.

Видами примусових заходів були:

- наказ;
- наказ із погрозою виконання наказаного за рахунок зобов'язаної особи;
- наказ із погрозою покарання;

---

²⁶ Тарасов І. Т. Вказана праця. – С. 67, 68.

²⁷ Тарасов І. Т. Вказана праця. – С. 67, 68.

- наказ із погрозою фізичного примусу.

Зазначені висловлення професора І. Т. Тарасова повністю співпадають з положеннями сучасного західноєвропейського права щодо виконання адміністративних актів.

Так, в §§ 57–63 Закону Федеральної Землі Північний Рейн-Вестфалія «Про виконання адміністративних рішень» від 19 лютого 2003 року (у Німеччині подібні питання врегульовуються на земельному рівні) заходами адміністративного примусу є:

- погроза застосування примусу;
- заміна дія (виконання рішення за рахунок зобов'язаної особи);
- грошовий штраф або взяття під варту з метою виконання;
- безпосередній примус.

А самі поняття «примус», «адміністративний примус» (*Verwaltungszwang*) використовуються у німецькому праві (згаданому законі та Федеральному Законі «Про безпосередній примус при здійсненні публічної влади чиновниками виконавчих органів Федерації» від 10 березня 1961 року) лише для позначення окремої процедури виконання рішень адміністрації. До того ж Федеральний Закон обмежує примус впливом на осіб або речі за допомогою фізичної сили, допоміжних засобів та зброї (§ 2).

У Голландії під примусовими заходами розуміються тільки фізичні заходи, які застосовуються адміністративними органами або від його імені, спрямовані проти діяльності (бездіяльності), що перешкоджає виконанню обов'язків, встановлених статутною нормою або згідно з нею (стаття 5:21 Акту з загального адміністративного права від 4 червня 1992 року).

Іспанський законодавець у статтях 96–99 Закону «Про правовий режим публічної адміністрації та загального адміністративного провадження» від 26 листопада 1992 року визначив виключний перелік видів примусових заходів при виконанні актів публічної адміністрації:

- стягнення майна;
- субсидіарне виконання (виконання рішення іншою особою за рахунок зобов'язаної особи);
- примусовий штраф;

- особистий примус.

Держави колишні югославські республіки – в своїх законах (статті 285, 286 Закону Хорватії про загальне адміністративне провадження, статті 275, 276 Закону Сербії про загальне адміністративне провадження, статті 280, 281 Закону Македонії про загальне адміністративне провадження, статті 273, 274 Закону Боснії і Герцеговини про загальне адміністративне провадження) виділяють два способи виконання управлінських рішень:

1) іншою особою за рахунок зобов'язаної особи;

2) примус, який полягає у:

- погрозі його застосування;

- грошовому покаранні з метою виконання;

- безпосередньому примусі.

В жодній європейській державі не йде мова про т. з. широке розуміння примусу. Такий підхід дозволяє культивувати ідеологію винятковості примусових заходів для забезпечення правопорядку в суспільстві. У нашій же державі цього не відбувається, оскільки до інституту примусу відносять перевірку документів в осіб, з одного боку, і застосування зброї чи наручників – з іншого.

Виходячи з викладеного вище, вважаємо за потрібне повернутися до дореволюційного поняття адміністративного примусу, оскільки воно в цій частині більше відповідає нинішній правовій доктрині країн Європи.

Ці новації потягнуть за собою зміну усталеної систематики адміністративно-правових інститутів. Нинішній розподіл примусових заходів на запобігальні (попереджуючі) і припинювальні має за основу мету їх застосування і не здатен надалі виступати орієнтиром для майбутнього правового врегулювання адміністративної процедури. Запобігальні і припинювальні дії неодмінно зустрічаються у різних адміністративних провадженнях, які виникають за ініціативою адміністративних органів (під час інспекцій і перевірок; під час притягнення до відповідальності за адміністративні проступки; при реалізації інших рішень, прийнятих в межах дискреційних повнова-

жень). Правове регулювання зазначених втручальних проваджень суттєво відрізняється. Тому існує різниця у підставах застосування і змісті запобігальних і припинювальних заходів, які мають місце у трьох видах втручальних процедури

Адміністративні органи в зарубіжних країнах розрізняють підстави для застосування обмежувальних заходів на основі розвинутої судової практики. Вона ґрунтується на різних ступенях переконання представників органів влади, уповноважених на вчинення процедурних дій. Детальний аналіз перерахованих вище запобігальних і припинювальних заходів засвідчує їх застосування щодо різних видів проваджень. Йдеться про: перевірку документів; огляд; відвідування підприємств, установ та організацій, входження на земельні ділянки, у житлові та інші приміщення громадян; обмеження руху транспорту й пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних шляхів; зупинку транспортних засобів; заборону чи зупинення певних робіт або експлуатації різних об'єктів; заходи фізичного впливу тощо.

Для пояснення нашої позиції можна порівняти два абсолютно різних випадки: 1) прийняття рішення про запобігання можливому поширенню інфекційного захворювання тварин у визначеному районі та 2) перевірка стану додержання екологічних вимог певним підприємством. І в одній, і в іншій ситуації можуть проводитися огляди, заборонятися експлуатація об'єктів, обмежуватися рух транспорту і т. д.

Але для ухвалення першого рішення і проведення на його виконання усіх дій достатньо *обґрунтованої підозри*, тобто добросовісного припущення про наявність певної небезпеки для громади, яке (припущення) ґрунтується на відомостях, що спонукали б неупереджену особу вдатися до практичних дій для з'ясування того, чи є така підозра обґрунтованою.

Цього переконання вже буде недостатньо для проведення інспекційного заходу. Для вказаних дій необхідно, щоб у посадовця виникло *переконання за більшою вірогідністю*, що є більш імовірним, ніж протилежний висновок, і впливає з неупередженого і добросовісного розгляду всіх відомостей

про існування чи відсутність тієї обставини, що на підприємстві вчиняються порушення. А рішення про тимчасову заборону здійснення діяльності повинно прийматися тільки у випадку вагомого переконання службовця, що виключає в нього обгрунтовані сумніви в тому, що виявлені факти мають відношення до вчинення порушення.

Розуміючи всю термінологічну складність визначення в законодавчих актах цих стандартів переконання, вважаємо, що це єдиний шлях до підвищення обгрунтованості застосування втручальних заходів. Важливе значення матиме здатність адміністративних судів формувати нові підходи до втручальних заходів, які застосовують органи влади.

Необхідно зазначити, що поняття «втручання» відоме для практики Європейського суду з прав людини в справах щодо права на приватне і сімейне життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод). А термін «втручальні провадження» повніше, ніж «запобігальні (попереджуючі)» і «припинювальні» провадження, відповідатиме суті адміністративних відносин, оскільки обмеження певних прав може відбуватися не тільки примусово, але й на підставі добровільної згоди осіб.

Не витримує критики також віднесення до структури адміністративного примусу інституту відповідальності за адміністративні проступки. Цей підхід підтримується також теоретиками права²⁸. Хоча виправдано висловлюється думка про необхідність розмежування примусу і відповідальності на тій підставі, що «поглинання адміністративним примусом адміністративної відповідальності забезпечувало необмежену можливість застосовувати будь-які примусово-каральні засоби до будь-яких суб'єктів, здійснювати придушення і ліквідацію потенційних носіїв загроз політичному режиму держави»²⁹.

А існуючий підхід знову ж відображає радянське розуміння відповідальності як *права* держави покарати порушника і його

²⁸ Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / [За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко]. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С. 522, 523.

²⁹ Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: Монографія / В. К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 147.

кореспондуючий *обов'язок* понести призначене покарання. Якщо ж розглядати відповідальність під кутом зору теорії правовідносин, то виявиться, що обидві сторони у цих відносинах мають як права, так і обов'язки.

Віднесення наразі відповідальності до системи примусу означає, на наше переконання, необхідність поширення загальних принципів на процедуру застосування адміністративних стягнень, і навпаки. Але існуючі вимоги (Конституції України та європейських стандартів) до застосування адміністративних стягнень роблять неможливим подальше об'єднання адміністративної відповідальності з іншими елементами адміністративного примусу. Основний Закон встановлює правила зворотної дії законів у часі та неможливості відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення (стаття 58), імунітети свідків щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів (стаття 63).

Перелік принципів накладення адміністративних стягнень міститься в Рекомендації № R (91) 1 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо адміністративних санкцій 1991 року. Положення цієї Рекомендації передбачають вісім принципів, яким має відповідати сфера застосування адміністративних стягнень:

1) законність, тобто визначення адміністративних санкцій та підстав їх застосування виключно в законі;

2) незворотність дії в часі закону, який встановлює або посилює адміністративні санкції. Цей принцип впливає із принципу законності і означає можливість застосування до особи адміністративної санкції лише за дію, яка визнається протиправною на підставі чинних правових норм. Але це не позбавляє необхідності застосувати положення, які набрали чинності після вчинення певного порушення, але пом'якшують чи скасовують відповідальність особи;

3) «ніхто не може двічі притягуватися до відповідальності одного виду за одне діяння» є відображенням загального принципу *ne bis in idem*;

4) розумність строків застосування адміністративних санкцій має на меті забезпечити принцип юридичної визначеності у відносинах, відповідно до якого особа не повинна перебувати невинувато довгий час у становищі «суб'єкта, який притягується до відповідальності». Складовими розумної тривалості адміністративного провадження є обов'язок органу вчиняти всі процедурні дії швидко і приймати рішення у справі в розумні строки. Ці строки застосування адміністративних стягнень не повинні бути довшими за кримінальний процес;

5) обов'язок закінчення провадження прийняттям остаточного рішення, який є також гарантією юридичної визначеності відносин. Адже остаточне рішення дозволяє особі оскаржити процедуру, її проходження та саме рішення. Прийняте рішення може бути про застосування санкції, відмову у її застосуванні на підставі недоведеності фактів, а також оголошення про зупинення провадження;

6) забезпечення права особи на захист, в тому числі:

- знати про можливість застосування адміністративної санкції та про факти, які ставляться їй у провину;
- мати достатньо часу для підготовки свого захисту;
- отримати інформацію про характер доказів, зібраних проти неї;
- мати можливість висловити свою думку перед оголошенням рішення про санкцію;
- отримати адміністративний акт про застосування санкцій з наведеними мотивами, на яких він ґрунтується.

Крім цього, під час накладення адміністративних стягнень повинні додержуватися загальні принципи адміністративної процедури та права осіб під час її здійснення, передбачені Резолюцією (77) 31 про захист прав особи стосовно актів адміністративних органів влади від 28 вересня 1977 року. Серед них права:

- бути заслуханим;
- мати доступ до інформації;
- отримувати допомогу та представницькі послуги;

- бути повідомленим про засоби правового захисту (у рішенні повинні зазначатися звичайні засоби правового захисту і строки їх використання);

7) обов'язок адміністративного органу нести тягар доказування є складовою презумпції невинуватості й звільняє особу від обов'язку доводити свою непричетність до вчинення порушення;

8) адміністративний акт про застосування санкції повинен бути оскаржуваний до незалежного і неупередженого суду, створеного на підставі закону. Такий перегляд може передбачати не лише контроль за законністю, але й перевірку суті справи.

Окремі з перерахованих принципів (законність, незворотність дії в часі закону, розумність строків, закінчення провадження прийняттям остаточного рішення) можуть бути актуальними також для сфери здійснення втручальних заходів.

Але поширення інших засад зруйнує звичайну діяльність публічної адміністрації, оскільки змушуватиме органи влади при прийнятті кожного свого рішення застосовувати мотивацію, достатню для подолання презумпції невинуватості, в той час як для таких актів достатньо мати обґрунтовану підозру. Наприклад, для забезпечення тимчасового звільнення особами житла в зв'язку з можливим витоком газу не потрібно достеменно встановлювати такий факт, а представники відповідної служби можуть лише підозрювати існування певних проблем з газозабезпеченням.

Чітке слідування в усіх втручальних провадженнях притаманним відповідальності принципам буде ставити під загрозу життя і майно осіб. При здійсненні дій щодо запобігання чи припинення порушень невинуватим є гарантування прав особи-адресата мати достатньо часу для підготовки свого захисту, висловлюватися перед оголошенням рішення, отримувати акт з належним обґрунтуванням тощо.

З іншого боку, входження заходів відповідальності до системи примусу означатиме відмову від їх основоположних

принципів, встановлених Радою Європи, що буде порушувати права осіб, до яких застосовуються адміністративні стягнення.

Виходячи з викладеного, вважаємо, що існуючий інститут адміністративного примусу потребує ґрунтовного переосмислення і зміни в таких напрямках:

1) відмови від широкого розуміння адміністративного примусу як системи, складовими якої є запобігання, припинення й відповідальність;

2) звуження змісту адміністративного примусу лише до процедури примусового виконання адміністративних актів;

3) визнання нинішніх заходів адміністративного примусу (окрім відповідальності) різновидами дій адміністративних органів, які можуть застосовуватися під час втручальних проваджень;

4) розгляду інституту відповідальності за адміністративні проступки окремо від інших втручальних заходів.

III. Загальні проблеми процедури перевірок

Переважна більшість проблем під час здійснення перевірок, про які йшла мова в дослідженні Центру політико-правових реформ у 2003 році³⁰, залишаються і зараз актуальними для вітчизняної правової системи. Серед основних проблемних аспектів проведення інспекційних заходів необхідно зазначити:

- відсутність єдиного і якісного правового регулювання перевірок;
- поширеність особистих контактів осіб з перевіряльниками;
- спрямованість діяльності інспекційних органів на безумовне виявлення порушень.

Відсутність єдиного і якісного правового регулювання перевірок не було вирішено ухваленням Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року. Він стосується лише підприємницької діяльності й жодним чином не застосовується в інших сферах життєдіяльності людини. Та й втручання у підприємництво в певних галузях регулюється іншими правилами, оскільки дія цього законодавчого акту не поширюється на відносини, що виникають під час здійснення заходів валютного контролю, митного контролю на кордоні, контролю за дотриманням бюджетного законодавства та використанням державного та комунального майна, банківського і страхового нагляду, інших видів спеціального державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку фінансових послуг, державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, державного нагляду за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки.

При прийнятті Державного бюджету на 2008 рік була спроба ще більше обмежити дію цього нормативного акта і виключити митний контроль у всій державі, контроль за дотриманням податкового законодавства, за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та процедури, передба-

³⁰ Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В. П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – С. 26–29.

чені Кодексом України про адміністративні правопорушення. За цими новаціями чітко прослідковувалося намагання податкової інспекції вивести свою діяльність з-під вимог аналізованого закону. Але Конституційний Суд визнав неконституційними ці зміни разом з іншими положеннями Закону про Державний бюджет³¹.

Слід визнати, що реалізація цього закону доволі позитивно вплинула на відносини господарюючих суб'єктів з органами влади, зважаючи на запроваджені принципи проведення перевірок, їх тривалість, підстави і строки проведення, повноваження інспекцій тощо. Крім цього, Кабінет Міністрів України протягом 2008–2009 років встановив критерії визначення ступенів ризику від господарської діяльності, які зумовлюють періодичність проведення планових заходів. Протягом згаданого часу вже прийнято 42 постанови Кабінету Міністрів України, які стосуються таких сфер: пожежної безпеки³²; електроенергетики та теплопостачання³³; охорони навколишнього природного середовища³⁴; телекомунікацій

---

³¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 65 розділу I, пунктів 61, 62, 63, 66 розділу II, пункту 3 розділу III Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» і 101 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 67 розділу I, пунктів 1–4, 6–22, 24–100 розділу II Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (справа щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України) від 22 травня 2008 року, № 10-рп/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 38. – ст. 1272.

³² Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності для безпеки життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки» від 14 листопада 2007 року, № 1324 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 87. – ст. 3200.

³³ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв розподілу суб'єктів господарювання за ступенями ризику їх діяльності в галузі електроенергетики та сфері теплопостачання і визначення періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)» від 22 лютого 2008 року, № 75 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 15. – ст. 382.

³⁴ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності для навколишнього природного середовища та періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)» від 19 березня 2008 року, № 212 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 23. – ст. 686.

та надання послуг поштового зв'язку³⁵; залізничного транспорту³⁶; порядку формування, встановлення та застосування цін (тарифів)³⁷; життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища³⁸; криптографічного та технічного захисту інформації³⁹; електронного цифрового підпису⁴⁰; діяльності арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів)⁴¹; пенсійного страхування⁴²; автомобільного

³⁵ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію оцінки ступеня ризику діяльності суб'єктів господарювання у сфері телекомунікацій та надання послуг поштового зв'язку» від 9 квітня 2008 року, № 315 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 28. – ст. 876.

³⁶ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності та визначення періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю) у галузі залізничного транспорту» від 17 квітня 2008 року, № 365 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 31. – ст. 976.

³⁷ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюються ступінь ризику від провадження господарської діяльності і визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) за додержанням порядку формування, встановлення та застосування цін (тарифів)» від 21 травня 2008 року, № 483 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 37. – ст. 1238.

³⁸ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику від провадження господарської діяльності для безпеки життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища та періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)» від 28 травня 2008 року, № 493 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 39. – ст. 1292.

³⁹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюються ступінь ризику від провадження господарської діяльності у галузях криптографічного та технічного захисту інформації і визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем)» від 6 серпня 2008 року, № 698 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 59. – ст. 1982.

⁴⁰ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію, за яким оцінюються ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері послуг електронного цифрового підпису і визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем)» від 6 серпня 2008 року, № 699 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 59. – ст. 1983.

⁴¹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності арбітражними керуючими (розпорядниками майна, керуючими санацією, ліквідаторами) з визначенням періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)» від 27 серпня 2008 року, № 747 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 65. – ст. 2188.

⁴² Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію, за яким оцінюються ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування» від 3 вересня 2008 року, № 775 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 68. – ст. 2264.

транспорту⁴³; електроенергетики⁴⁴; охорони здоров'я⁴⁵; ветеринарно-санітарного контролю та нагляду⁴⁶; цивільної авіації⁴⁷; діяльності з дорогоцінними металами, дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення, напівдорогоцінним камінням⁴⁸; використання паливно-енергетичних ресурсів⁴⁹; карантину рослин⁵⁰; посередництва у працевлаштуванні за кордоном⁵¹; фізич-

---

⁴³Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх діяльності у сфері автомобільного транспорту та визначення періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)» від 3 вересня 2008 року, № 790 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 68. – ст. 2279.

⁴⁴Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки ступеня ризику від діяльності суб'єктів господарювання, яка підлягає ліцензуванню Національною комісією регулювання електроенергетики» від 17 вересня 2008 року, № 835 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 71. – ст. 2388.

⁴⁵Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності у сфері охорони здоров'я для безпеки життя і здоров'я населення та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 10 вересня 2008 року, № 843 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 72. – ст. 2427.

⁴⁶Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності, яка підлягає державному ветеринарно-санітарному контролю та нагляду» від 24 вересня 2008 року, № 848 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 73. – ст. 2453.

⁴⁷Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності у галузі цивільної авіації та визначення періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)» від 8 жовтня 2008 року, № 895 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 78. – ст. 2609.

⁴⁸Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності (крім видобутку) з дорогоцінними металами, дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення, напівдорогоцінним камінням і періодичності проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 16 жовтня 2008 року, № 909 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 80. – ст. 2682.

⁴⁹Постанова Кабінету Міністрів України «Про організацію державного контролю за ефективним (раціональним) використанням паливно-енергетичних ресурсів» від 22 жовтня 2008 року, № 935 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 82. – ст. 2761.

⁵⁰Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності у сфері карантину рослин» від 30 жовтня 2008 року, № 947 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 84. – ст. 2820.

⁵¹Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 19 листопада 2008 року, № 1013 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 89. – ст. 2987.

ної культури і спорту⁵²; використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів⁵³; виробництва, випуску і реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг)⁵⁴; питного водопостачання і водовідведення⁵⁵; охорони об'єктів культурної спадщини⁵⁶; туристичної сфери⁵⁷; випуску та проведення лотерей і організації діяльності з проведення азартних ігор⁵⁸; загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття⁵⁹; збирання, оброблення, зберігання, захисту і вико-

⁵² Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері фізичної культури і спорту та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 17 грудня 2008 року, № 1097 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 98. – ст. 3235.

⁵³ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів і визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем)» від 27 грудня 2008 року, № 1139 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 100. – ст. 3330.

⁵⁴ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, випуском і реалізацією продукції (виконанням робіт, наданням послуг), та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 27 грудня 2008 року, № 1164 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 4. – ст. 99.

⁵⁵ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері питного водопостачання і водовідведення та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 14 січня 2009 року, № 16 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 4. – ст. 100.

⁵⁶ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) щодо об'єктів культурної спадщини» від 21 січня 2009 року, № 21 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 5. – ст. 125.

⁵⁷ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності в туристичній сфері та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 21 січня 2009 року, № 25 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 5. – ст. 129.

⁵⁸ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від господарської діяльності з випуску та проведення лотерей і з організації діяльності з проведення азартних ігор (крім лотерей) і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 2 квітня 2009 року, № 303 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 24. – ст. 806.

⁵⁹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття» від 15 квітня 2009 року, № 345 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 28. – ст. 936.

ристання інформації, що складає кредитну історію⁶⁰; сільськогосподарського насінництва⁶¹; промислової безпеки та охорони праці⁶²; використання та охорони земель⁶³; захисту рослин⁶⁴; загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності⁶⁵; виготовлення бланків цінних паперів, документів суворої звітності, розроблення, виробництва, сертифікаційних випробувань голографічних захисних елементів⁶⁶; загальнообов'язкового державно-

⁶⁰ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, пов'язаної із збиранням, обробленням, зберіганням, захистом і використанням інформації, що складає кредитну історію, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 15 квітня 2009 року, № 353 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 29. – ст. 966.

⁶¹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері сільськогосподарського насінництва та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 28 квітня 2009 року, № 406 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 33. – ст. 1124.

⁶² Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері промислової безпеки та охорони праці і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 28 квітня 2009 року, № 413 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 33. – ст. 1131.

⁶³ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів з державного контролю за використанням та охороною земель» від 20 травня 2009 року, № 477 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 37. – ст. 1249.

⁶⁴ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері захисту рослин та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 27 травня 2009 року, № 513 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 39. – ст. 1313.

⁶⁵ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 3 червня 2009 року, № 540 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 41. – ст. 1375.

⁶⁶ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з виготовлення бланків цінних паперів, документів суворої звітності, розроблення, виробництва, сертифікаційних випробувань голографічних захисних елементів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 3 червня 2009 року, № 546 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 42. – ст. 1399.

го соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням⁶⁷; морського і річкового транспорту⁶⁸; формування ресурсів сільськогосподарської продукції та визначення її якості⁶⁹; квітково-декоративного насінництва та розсадництва⁷⁰; благоустрою населених пунктів, поховання і вивезення побутових відходів⁷¹; рибного господарства⁷²; працевлаштування інвалідів⁷³.

⁶⁷ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності і визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням» від 3 червня 2009 року, № 547 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 42. – ст. 1400.

⁶⁸ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності в галузі морського і річкового транспорту та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 3 червня 2009 року, № 548 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 42. – ст. 1401.

⁶⁹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, пов'язаної з формуванням ресурсів сільськогосподарської продукції та визначенням її якості, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 1 липня 2009 року, № 656 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 50. – ст. 1683.

⁷⁰ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері квітково-декоративного насінництва та розсадництва» від 3 вересня 2009 року, № 939 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 68. – ст. 2355.

⁷¹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів, галузі поховання і сфері вивезення побутових відходів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 7 жовтня 2009 року, № 1048 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 77. – ст. 2615.

⁷² Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності в галузі рибного господарства та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 14 жовтня 2009 року, № 1126 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 82. – ст. 2744.

⁷³ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності суб'єктами господарювання, що повинні виконувати норматив робочих місць для працевлаштування інвалідів, та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)» від 3 грудня 2009 року, № 1288 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 93. – ст. 3174

Залежно від небезпечності підприємницька діяльність поділяється на такі ступені ризикованості: високий, середній, незначний. Такий розподіл зумовлює періодичність проведення перевірок. Але запроваджені Урядом ступені ризиків, за винятком сфери пожежної безпеки, не відповідають вимогам закону. Положення пункту 2 частини другої статті 22 «Прикінцеві положення» закону зобов'язували Кабінет Міністрів затвердити відповідні критерії розподілу суб'єктів господарювання протягом 6 місяців з дня опублікування закону (тобто до 25 грудня 2007 року). У випадку пропуску цього строку діяльність суб'єктів вважатиметься діяльністю з незначним ступенем ризику та підлягатиме перевіркам не частіше одного разу на п'ять років (частина третя статті 22). В зазначені строки була прийнята лише одна постанова – «Про затвердження Порядку розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності для безпеки життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки» від 14 листопада 2007 року. Всі інші постанови вступають в пряму суперечність з вимогами закону з огляду на час їх ухвалення і повинні визнаватися адміністративним судом незаконними.

Але й у прийнятих постановах, на наш погляд, не обійшлося без відвертих помилок. Прикладами слугують наступні випадки:

- готелі, підприємства з ремонту велосипедів, мотоциклів за небезпечністю прирівняні до підприємств хімічної промисловості й можуть перевірятися один раз на рік посадовцями комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики (-служб захисту прав споживачів);

- діяльність з виробництва та маркування дерев'яного пакувального матеріалу, вирощування рослин з імпортного матеріалу, зберігання та переробки рослин тощо може перевірятися службою карантину рослин два рази на рік, в той час як підприємства цивільної авіації – один раз в півтора року.

Подібні проблеми виникли, в першу чергу, внаслідок існуючої процедури затвердження ступенів ризиків. Вони

ухвалюються рішенням Кабінету Міністрів на підставі подання відповідного інспекційного органу, тобто наявний своєрідний конфлікт інтересів. Адже в нинішніх умовах кожен орган влади зацікавлений у проведенні більшої кількості перевірок і тому ініціює перед Урядом проекти постанов з великою кількістю видів діяльності із завищеною ризикованістю. Цей приклад засвідчує факт, коли помилкова процедура звела нанівець хороші починання законодавців щодо зменшення інспекційної влади публічної адміністрації.

Навіть незважаючи на встановлені в законі обмеження щодо перевірок, відомчі накази Державної податкової адміністрації, які не зареєстровані в Міністерстві юстиції, передбачають право податкових інспекцій проводити перевірки в порядку «оперативного контролю», що не визначено жодним законом⁷⁴. Під час дослідження корупційних ризиків у сфері здійснення інспекційних процедур експерти повідомляли про практику проведення «обстежень», протягом яких відбувається огляд певних місць, опитування працівників тощо⁷⁵. А результати таких «обстежень» вже стають підставою для позапланових перевірок.

Сам закон про нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності не містить чіткої та деталізованої процедури проведення перевірок. В ньому лише перераховуються права і обов'язки суб'єктів господарювання, документи, необхідні для перевірок, та повноваження органів влади, способи завершення перевірки тощо. Положення цього нормативного акта не відповідають вимогам щодо врегулювання належної та якісної процедури.

Поширеність особистих контактів осіб з перевіряльниками містить в собі небезпеку створення об'єктивних або умисних перешкод у здійсненні діяльності – внаслідок вилучення

⁷⁴ Шевченко Д. Перевірки ДПАУ і як з ними боротися / Д. Шевченко // Правовий тиждень. – № 6. – 10 лютого 2009 – С. 4.

⁷⁵ Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні / [Ігор Коліушко, Віктор Тимошук, Олександр Банчук та ін.; Ірина Бекешкіна]; Центр політико-правових реформ, Фонд «Демократичні ініціативи». – Москаленко О. М. ФОП, 2009. – С. 79.

необхідної документації або опечатування складів та приміщень, а отже у необхідності сприяти «поблажливості» контролерів тощо. Ці недоліки можуть усуватися або мінімізуватися, коли перевірка здійснюватиметься на підставі отриманих від приватних осіб звітів чи іншої інформації. За таких умов інспекційна діяльність органів держави «знеособлюється». Характерним прикладом реалізації цього принципу є механізми притягнення до відповідальності за порушення правил дорожнього руху, запроваджені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 24 вересня 2008 року. Зміни до Кодексу про адміністративні правопорушення дозволили державній автомобільній інспекції накладати адміністративні штрафи на водіїв за порушення правил дорожнього руху, зафіксовані за допомогою працюючих в автоматичному режимі технічних засобів фотозйомки чи відеозапису. Тому для здійснення ефективного контролю на автошляхах особистий контакт водія із співробітником ДАІ в багатьох випадках тепер не потрібен. Справа залишилася за встановленням достатньої кількості технічних засобів фіксації порушень.

Вважаємо, законодавцю потрібно розширювати способи «знеособлення» діяльності з перевірок. Суть пропозиції полягає в тому, щоб надати право проведення перевірок «на місці» (на об'єкті) інспекційним органам, які можуть виконувати свої повноваження на підставі письмових відомостей, тільки у виняткових випадках. Потрібно також одночасно обмежити кількість як планових, так і позапланових перевірок, що проводяться протягом певного строку (одного, двох, трьох років). Ці випадки можуть бути подібними до тих, що встановлені чинним законодавством як вичерпні для проведення позапланових перевірок⁷⁶. Наприклад:

---

⁷⁶ Стаття 6 Закону «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», стаття 11-1 Закону «Про державну податкову службу в Україні» та інші акти.

- виявлення недостовірності даних, заявлених у документах обов'язкової звітності;
- перевірка виконання особою приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення виявлених порушень;
- звернення інших осіб про вчинення порушення;
- неподання у встановлений термін документів обов'язкової звітності без поважних причин.

Основна відмінність запропонованих змін від чинного регулювання полягає у проведенні перевірок відповідними інспекціями не протягом певного терміну, а тільки при існуванні підозри адміністративного органу у вчиненні особою порушення.

Іншим механізмом «знеособлення» може стати запровадження перевірок на підставі копій необхідних бухгалтерських, фінансових, товарно-супровідних документів та копій інших матеріалів, які є необхідним елементом для здійснення певної діяльності. Однак ця пропозиція не підійде для перевірок великих підприємств або діяльності, яка вимагає оформлення значної кількості письмових документів – ефективніше буде провести інспекційні заходи на місці, ніж витрачати час на копіювання необхідних матеріалів, їх доставлення і зберігання в адміністративному органі.

Уряд у 2009 році робив спроби тимчасово обмежити проведення планових і позапланових перевірок⁷⁷. Очевидно, основною причиною цього кроку стало бажання зменшити вплив держави на підприємців. Згідно з урядовим рішенням, до 31 грудня 2010 року планові перевірки зможуть проводитися органами влади лише щодо суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику, а також з приводу додержання податкового законодавства, правильності сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів. В липні 2009 року Кабі-

⁷⁷ Постанова Кабінету Міністрів України «Про тимчасові обмеження щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності на період до 31 грудня 2010 року» від 21 травня 2009 року, № 502 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 39. – ст. 26.

нет Міністрів доповнив сфери перевірок питаннями дотримання санітарного законодавства.

А позапланові заходи будуть проводитися лише на двох підставах:

- звернення фізичних і юридичних осіб про порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства;
- подання суб'єктом господарювання до відповідного органу письмової заяви про проведення перевірки за його бажанням.

Такий крок Уряду необхідно визнати цілком обґрунтованим, але наші заперечення стосуються способу запровадження таких обмежень. Адже положення зазначеної постанови вступають в суперечність з багатьма законами, які стосуються питань проведення інспекційних заходів у відповідних сферах підприємницької діяльності. Якщо в переважній більшості випадків підзаконність регулювання виправданно критикується через обмеження правового статусу приватних осіб в порівнянні зі стандартами законів, то в цій ситуації підзаконний акт сприятливіший для осіб. Але проблемним залишатиметься судовий захист їх прав. Суду надзвичайно важко, або навіть неможливо, застосовувати підзаконний акт в обхід прямим вимогам закону.

Представники підприємців заявляли, що цю Постанову «податкові органи і Пенсійний фонд просто ігнорували, посилаючись на положення профільних законів (про ДПАУ і Пенсійний фонд), які встановлюють процедуру проведення перевірок»⁷⁸.

Крім цього, правилам Постанови не відповідали інші рішення Кабінету Міністрів. Це приводило до ситуацій, коли «права рука не знала, що робить ліва рука». Після прийняття 25 травня 2009 року Постанови про обмеження інспекційних заходів продовжувало діяти Розпорядження від 7 травня 2009 року «Про заходи щодо підвищення рівня безпеки громадян», яке стосувалось перевірок гральних закладів в межах акції із заборони їх діяльності. Це розпорядження залишалось

---

⁷⁸ Набожняк А. Помощь прошла мимо (Принят еще один бесполезный для предпринимателей закон) / Набожняк А. // Деловая столица. – 21 декабря 2009 года. – № 51–52 (449–450). – С. 6.

чинним і вступало в суперечність з Постановою до моменту опублікування Закону «Про заборону грального бізнесу в Україні», що відбулося аж 25 червня 2009 року.

Верховна Рада України, в свою чергу, запровадили до 1 січня 2011 року мораторій на проведення перевірок лише щодо суб'єктів малого підприємництва⁷⁹ (тобто фізичних осіб – підприємців, а також юридичних осіб, в яких кількість працюючих не перевищує 50 осіб і розмір річного валового доходу становить не більше 70 мільйонів гривень – стаття 1 Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва»). Винятки з мораторію становлять перевірки:

1) щодо суб'єктів, господарська діяльність яких віднесена до високого ступеня ризику;

2) органів державної податкової служби у формі планових та позапланових виїзних перевірок.

Водночас не дозволяється здійснювати позапланових виїзних перевірок на підставі скарги платника податків на рішення, дії посадової особи податкового органу чи з ініціативи вищестоящего органу податкової служби в порядку контролю за достовірністю висновків нижчестоящего органу;

3) щодо суб'єктів господарювання з високим або середнім ступенем ризику, які проводяться органами Пенсійного фонду України у формі планових та позапланових перевірок;

4) органів захисту прав споживачів у формі позапланових перевірок за скаргами споживачів.

Експерти схильні вважати, що ухвалений закон на практиці також буде ігноруватися інспекційними органами як і вимоги Постанови Кабінету Міністрів України про обмеження в проведенні перевірок⁸⁰.

Спрямованість діяльності інспекційних органів на безумовне виявлення порушень засновується на досить поширеній

⁷⁹ Пункт 2 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов ведення бізнесу в Україні» від 15 грудня 2009 року, № 1759-VI // Офіційний вісник України. – 2009 – № 101. – ст. 3494.

⁸⁰ Набожняк А. Помощь прошла мимо (Принят еще один бесполезный для предпринимателей закон) / Набожняк А. // Деловая столица. – 21 декабря 2009 года. – № 51–52 (449–450). – С. 6.

практиці встановлення негласних «планів» перевірок, виявлених порушень і стягнутих штрафів. Виконання таких планів стає головним критерієм ефективності діяльності конкретних службовців, що змушує їх вимагати сплати найбільших штрафів. Підтвердженням цієї тези є положення статті 83 Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», згідно з якими бюджетні призначення Міністерства внутрішніх справ України в обсязі 500 мільйонів гривень забезпечуються в межах фактичного обсягу надходжень адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху до загальнофонду державного бюджету. Іншими словами, співробітники ДАІ поставлені законодавцем в умови, коли вони змушені самостійно «заробляти на дорозі» на свою заробітну плату, адже невиконання встановленого плану (500 мільйонів гривень) приведе до зменшення виплат МВС. В цій ситуації на перше місце виходить не попередження протиправної поведінки на дорогах, а завдання щодо збору штрафів. У такий спосіб інспекційні органи стають зацікавленими у більшій кількості порушень.

До такої поведінки представників адміністративних органів змушують й інші правила бюджетного законодавства. В головному фінансовому документі країни кожного року плануються доходи від сплати різноманітних штрафів і санкцій. Така державна політика провокує органи до виявлення однакової (або ж постійно зростаючої) кількості порушень і стягнення не меншого розміру штрафів. В іншому випадку страждатиме матеріальне забезпечення відповідного органу. Серед відповідних бюджетних призначень необхідно виділити:

- суми, стягнені з винних осіб за порушення правил пожежної безпеки (код бюджетної класифікації – 21080800);

- штрафні санкції за порушення законодавства про патентування, за порушення норм регулювання обігу готівки та про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг (код бюджетної класифікації – 21080900);

- пеню за порушення термінів розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності, за невиконання зобов'язань та штрафні санкції за порушення вимог валютного законодавства (код бюджетної класифікації – 21081000);

- адміністративні штрафи та інші санкції (код бюджетної класифікації – 21081100);

- штрафні санкції за порушення законодавства з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів (код бюджетної класифікації – 21081200);

- надходження коштів від реалізації конфіскованого майна за матеріалами митних органів (код бюджетної класифікації – 24010100);

- надходження коштів від реалізації товарів та інших предметів, конфіскованих за матеріалами правоохоронних та інших уповноважених органів (код бюджетної класифікації – 24010200);

- надходження конфіскованої національної та іноземної валюти за матеріалами митних органів (код бюджетної класифікації – 24010300);

- надходження конфіскованої національної та іноземної валюти за матеріалами правоохоронних й інших уповноважених органів (код бюджетної класифікації – 24010400);

- грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності (код бюджетної класифікації – 24062100);

- надходження від застосування штрафних санкцій Фондом для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення (код бюджетної класифікації – 50010300);

- надходження від застосування штрафних санкцій Пенсійним фондом України (код бюджетної класифікації – 50020400);

- надходження від застосування штрафних санкцій Фондом соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності (код бюджетної класифікації – 50030400);

- надходження від застосування штрафних санкцій Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (код бюджетної класифікації – 50040500);

- надходження від застосування штрафних санкцій Державним інноваційним фондом України (код бюджетної класифікації – 50050300)⁸¹.

Отримані статистичні відомості засвідчують, що розміри коштів, перераховані до бюджету за відповідними кодами класифікації, залишаються з року в рік стабільними і мають стійку тенденцію до незначного збільшення. Виходячи з цих фінансових даних можна зробити однозначний висновок про неефективність або ж повну відсутність профілактичної роботи органів влади щодо зменшення кількості правопорушень. В першу чергу це зумовлюється намаганням зберегти на однаково високому рівні розміри стягнутих штрафів з метою забезпечення належного утримання самого інспекційного органу.

Така спрямованість діяльності не передбачає запровадження системи заходів попередження правопорушень, зокрема шляхом консультування осіб, які здійснюють певні види діяльності. Для цього можуть бути створені окремі посади державних службовців, підрозділи адміністративних органів або державні агенції, основним завданням яких стане роз'яснення положень законодавства щодо порядку і правил проведення певних перевірок, правил здійснення діяльності, яка підлягає перевірці, тощо.

Необхідність проведення консультування суб'єктів господарювання не викликає сумнівів. Окремі нормативні акти передбачають можливість і необхідність проведення консультування: Закон «Про державну підтримку малого підприємства» від 19 жовтня 2000 року (стаття 10), Закон «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 6 верес-

---

⁸¹ Наказ Міністерства фінансів України «Про бюджетну класифікацію та її запровадження» від 27 грудня 2001 року, № 604.

ня 2005 року (стаття 8), Митний кодекс (статті 30–33). Але можна зробити загальний висновок, що основне консультування пов'язане із роз'ясненням нормативно-правових актів, а не практики проведення певних видів інспекційних заходів. Інші акти законодавства взагалі не містять положень щодо необхідності проведення консультацій тих суб'єктів правовідносин, відносно яких здійснюються інспекційні провадження. Таким чином, адміністративні органи користуються лише повноваженням перевіряти та застосовувати обмежувальні заходи і не покладають на себе обов'язок проведення консультування.

Не сприяє виправленню ситуації й положення статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Згідно з чинним правовим регулюванням в акті перевірки перераховуються порушення і заходи щодо їх усунення. В законі передбачено складення 2 типів актів – припису і розпорядження. В приписі встановлюються строки для виправлення порушень. Після закінчення цього строку і відсутності порушень – штраф не накладається. А розпорядження передбачає одночасне стягнення визначеного штрафу. Закон не встановлює чіткі підстави для прийняття того чи іншого рішення (припису або розпорядження). Тобто представник інспекції має можливості для неправомірного вибору підсумкового документу, яким завершується перевірка.

Вирішенню проблеми, на нашу думку, може слугувати зміна способу завершення відповідної перевірки, інспекції. У випадку виявлення певних порушень (залежно від їх важкості) інспектор повинен мати таке право:

- обмежити/заборонити здійснення певної діяльності з обов'язковим залученням суду, якщо встановлене грубе порушення, яке загрожує безпеці інших осіб, їхньому здоров'ю чи майну, або

- встановити строки для виправлення порушень, які не створюють реальної небезпеки для осіб чи суспільства. Зазна-

чені строки повинні залежати від виду порушення. Накладення штрафу стане можливим тільки після невиконання припису про усунення порушення⁸².

---

⁸² До речі, згадувана Постанова Кабінету Міністрів України «Про тимчасові обмеження щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності на період до 31 грудня 2010 року» передбачає схожий механізм застосування стягнень. Вони повинні накладатися лише при умові невиконання особами протягом 30 діб від дня одержання приписів про усунення виявлених порушень. Основний недолік такого способу врегулювання проблеми притягнення до відповідальності полягає в його підзаконності.

IV. Повноваження адміністративних органів щодо безперешкодного отримання інформації, доступу до предметів і документів, приміщень, земельних ділянок

Усі адміністративні органи, уповноважені на здійснення перевірок діяльності фізичних чи юридичних осіб, мають право отримувати інформацію про можливі правопорушення за допомогою двох основних способів:

- отримання звітів, документів чи інших матеріалів про здійснення певного виду діяльності;
- безперешкодного доступу до приміщень, земельних ділянок чи інших об'єктів володіння осіб.

Із зазначеним повноваженням інспекційних органів кореспондує обов'язок суб'єктів, діяльність яких підлягає перевірці, надавати доступ до відповідної інформації або володінь. З метою примушення осіб до виконання цього обов'язку щодо надання документів (інформації) Кодекс про адміністративні правопорушення передбачає близько 25 складів проступків (зокрема, статті 52, 82-3, 82-7, 83-1, 91-4, 96, 148-2, 148-5, 156-1, 164, 164-3, 164-14, 166-4, 166-9, 184-2, 186-2, 188-5, 188-11, 188-14, 188-15, 188-18, 188-19). Згадані та інші статті кодексу передбачають також відповідальність фізичних чи посадових осіб за створення перешкод при здійсненні повноважень адміністративними органами. Різновидом таких перешкод є відмова допустити перевіряльників органів до приміщень, складів, виробничих потужностей тощо, які підлягають перевірці.

Під час здійснення цих заходів у розпорядженні інспекторів можуть перебувати різноманітні відомості. Існує можливість для посадових осіб інспекційних органів неправомірно приховувати або надавати інформацію, отриману в існуючому (спрощеному) порядку, шантажувати осіб цими даними тощо. Адже інформація про виявлені під час безперешкодних перевірок факти вчинення адміністративного проступку чи злочину

може приховуватися від інших органів держави, в тому числі правоохоронних.

Нормативні акти встановлюють обов'язок інспекційних органів передавати отриману інформацію до слідчих органів у випадку виявлення обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінально-караних діянь. В Кримінальному кодексі є ціла низка складів злочинів, які виявляються тільки на підставі звітів адміністративних органів (наприклад, злочини на ринку цінних паперів, передбачені статтями 223–224 Кодексу).

З іншого боку, такі повноваження можуть бути використані слідчим органом, який намагається в обхід ускладнених процедур (з обов'язковим отриманням санкції суду) розслідувати кримінальну справу. Тому згадана інформація може отримуватися й на «прохання» відповідного органу досудового розслідування. Тобто отримані під час адміністративного провадження дані використовуються під час досудового розслідування і судового розгляду кримінальних справ. Основна небезпека для осіб полягає в тому, що ці факти здобуваються без додержання основних кримінально-процесуальних гарантій захисту прав осіб.

Збереження до цього часу подібних втручальних повноважень публічної адміністрації також пояснюється спадщиною радянського минулого, в першу чергу економічною основою колишнього суспільного устрою при стовідсотковій соціалістичній власності на засоби виробництва. Тому вказівки керівника інспекційного органу, надані як своєму підлеглому, так і директору певного підприємства, мали однакове значення і юридичну силу.

Аналогічною є ситуація з доступом до різноманітних приміщень. Території підприємств були об'єктами державної власності, а житло згідно зі статтею 42 Конституції Української РСР не перебувало у приватній власності громадян. Але проголошена в статті 53 Конституції Радянської України недоторканність житла могла порушуватися внаслідок існування «законних підстав».

Основний Закон України 1996 року (стаття 30) запроваджує міжнародні стандарти недоторканності житла чи іншого володіння особи. Втручання в приватне володіння дозволяється тільки на підставі рішен-

ня суду. Водночас статтею встановлено два виняткових випадки, коли проникнення, огляд і обшук можуть відбуватися без рішення суду:

- 1) врятування життя людей та майна;
- 2) безпосереднє переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

Серед цих підстав відсутні – необхідність проведення перевірки адміністративним органом або наявність підозри у вчиненні адміністративного проступку. Тому до житла чи приватного володіння фізичної особи представники держави можуть мати доступ тільки зі згоди володільця, за рішенням суду або при наявності згаданих надзвичайних ситуацій.

Складніша ситуація з правовим статусом володіння юридичних осіб. Конституційний Суд у справі про зворотну дію в часі законів та інших нормативно-правових актів⁸³ визначав, що в розділі II Конституції «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» закріплені конституційні права, свободи і обов'язки насамперед людини і громадянина та їх гарантії. Виходячи з цього висновку Суд вирішив, що стаття 58 міститься в цьому Розділі і не може поширюватися на юридичні особи.

Стаття 30 про недоторканність володіння також міститься в Розділі II Основного Закону, тому, слідуючи логіці суду конституційної юрисдикції, не мала би поширюватися на володіння підприємств, установ, організацій. Такий висновок видається хибним.

Пленум Верховного Суду з посиланням на статтю 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та відповідну практику Європейського суду з прав людини вирішив, що поняття «житло» охоплює не лише житло фізичних осіб. Воно, на думку Пленуму, може поширюватися на офісні приміщення, які належать фізичним особам, а також офіси юридичних осіб, їх філій та інші приміщення. А під «іншим володінням» необхідно розуміти такі об'єкти (природного походження та штучно створе-

⁸³ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотну дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) від 9 лютого 1999 року, № 1-рп/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 7. – ст. 160.

ні), які за своїми властивостями дають змогу туди проникнути і зберегти або приховати певні предмети (речі, цінності). Ними можуть бути, зокрема, земельна ділянка, сарай, гараж, інші господарські будівлі та інші будівлі побутового, виробничого та іншого призначення, камера сховища вокзалу (аеропорту), індивідуальний банківський сейф, автомобіль тощо⁸⁴.

Ці рекомендації вищої судової інстанції країни повністю підтверджуються цілою низкою рішень Європейського Суду. Зокрема, «житлом» визнавалися:

- приміщення, пов'язані з професійною діяльністю адвоката (справа «Німітц проти Німеччини»⁸⁵);

- офісні приміщення (справи «Товариство «Колас Ест» та інші проти Франції»⁸⁶, «Ромен і Шміт проти Люксембургу»⁸⁷, «Бук проти Німеччини»⁸⁸);

- приміщення, пов'язані з професійною діяльністю нотаріуса (справа «Новоселицький проти України»⁸⁹).

Так, в справі «Німітц проти Німеччини» йшлося про таке: *«Що стосується слова «home», яке використовується в тексті*

⁸⁴ Пункт 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства» від 28 березня 2008 року, № 2 // Вісник Верховного суду України. – 2008. – № 4. – С. 4.

⁸⁵ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Німітц проти Німеччини» від 16 грудня 1992 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Niemietz v. Germany, 16 December 1992, Published in A251-B).

⁸⁶ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Товариство «Колас Ест» та інші проти Франції» від 16 квітня 2002 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Societe Colas Est and Others v. France, 16 April 2002, Published in Reports of Judgments and Decisions 2002-III).

⁸⁷ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Ромен і Шміт проти Люксембургу» від 25 лютого 2003 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Roemen and Schmit v. Luxembourg, 25 February 2003, Published in Reports of Judgments and Decisions 2003-IV).

⁸⁸ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Бук проти Німеччини» від 28 квітня 2005 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Buck v. Germany, 28 April 2005, Published in Reports of Judgments and Decisions 2005-IV).

⁸⁹ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Новоселицький проти України» від 22 лютого 2005 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Novoseletskiy v. Ukraine, 22 February 2005, Published in Reports of Judgments and Decisions 2005-II (extracts)).

статті 8, Суд зазначає, що в окремих державах-членах, в тому числі Німеччині, воно поширюється на службові приміщення. Більше того, таке тлумачення повністю співзвучне із французьким текстом, оскільки слово «domicile» має більш широке значення, ніж «home», і може поширюватися на професійний особистий офіс. В цьому контексті не завжди можна провести чітку межу також і тому, що здійснювати діяльність, яку можна віднести до професійної чи ділової, можна з таким же успіхом і зі свого місця проживання, і навпаки, можна займатися справами, які не відносяться до професійної сфери, в офісі або комерційних службових приміщеннях. Вузьке тлумачення слів «home» і «domicile» може привести до такої ж небезпеки нерівності, як і вузьке розуміння «особисте життя»⁹⁰.

Виходячи з вищевикладеного, можна прийти до однозначного висновку про необхідність поширення в більшості випадків конституційних гарантій недоторканності володіння і на приміщення та інші об'єкти нерухомої власності, які належать юридичним особам.

У випадку ж існуючого обов'язку фізичних та юридичних осіб надавати інформацію різноманітним інспекційним органам застосовується практика Європейського Суду, заснована на положеннях статті 6 Конвенції. Право надавати або не надавати певну інформацію представникам держави розглядається як складовий елемент права особи не свідчити проти самої себе, хоча це суб'єктивне право осіб прямо не визначається в Конвенції. *«Суд звертається до своєї незмінної практики, згідно з якою, навіть якщо в статті 6 Конвенції про це прямо не зазначається, права, на які посилаються заявники, а саме право мовчати і право не свідчити проти самих себе, є загальновизнаними міжнародними нормами, які складають зміст поняття справедливого процесу, закріпленого статтею 6»⁹¹.*

⁹⁰ Див. § 30 Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Німієц проти Німеччини» від 16 грудня 1992 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Niemietz v. Germany, 16 December 1992, Published in A251-B).

⁹¹ Див. § 40 Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Хіні і МакГіннес проти Ірландії» від 21 грудня 2000 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Heaney and McGuinness v. Ireland, 16 December 1992, Published in Reports of Judgments and Decisions 2000-XII).

В цьому випадку необхідно розуміти, що результати перевіркової діяльності адміністративних органів можуть мати наслідком кримінальне переслідування особи. Як зазначав Європейський Суд: «Адміністративне розслідування може бути пов'язане з формулюванням «кримінального обвинувачення» в автономному розумінні цього поняття, виходячи з практики Суду»⁹². Тому примушення особи надавати інформацію, давати показання чи іншим чином виправдовуватися, здійснене навіть під час адміністративного провадження з огляду на можливість застосування штрафу чи короткотермінового арешту, розглядається як примус до самообвинувачення, який забороняється на підставі положень Конвенції.

Під час кримінального процесу заборонено використовувати як докази відомості, отримані в примусовому порядку від осіб під час попереднього інспекційного провадження.

Європейський Суд давав свою правову оцінку під кутом зору дотримання права не свідчити проти самого себе у кількох схожих ситуаціях:

- вимоги митних органів надати виписки із закордонних банківських рахунків (справа «Функе проти Франції») ⁹³;

- вимоги інспектора Департаменту торгівлі надати свідчення під час проведення відповідного розслідування (справа «Саундерс проти Сполученого Королівства») ⁹⁴;

- вимоги податкового органу надати свідчення і документи про походження коштів, внесених до статутного фонду створеного підприємства (справа «J. В. проти Швейцарії») ⁹⁵;

⁹² Див. § 67 Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Саундерс проти Сполученого Королівства» від 17 грудня 1996 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Saunders v. the United Kingdom, 17 December 1996, Published in Reports 1996-VI).

⁹³ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Функе проти Франції» від 25 лютого 1993 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Funke v. France, 25 February 1993, Published in A256-A).

⁹⁴ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Саундерс проти Сполученого Королівства» від 17 грудня 1996 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Saunders v. the United Kingdom, 17 December 1996, Published in Reports 1996-VI).

⁹⁵ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «J. В. проти Швейцарії» від 3 травня 2001 року (Judgment of the European Court of Human Rights: J.B. v. Switzerland, 3 May 2001, Published in Reports of Judgments and Decisions 2001-III).

- вимоги інспектора з питань банкрутств надати свідчення під час проведення відповідного розслідування (справа «Кансал проти Сполученого Королівства»)⁹⁶;

- вимоги фінансового інспектора надати свідчення про підроблені бухгалтерські звіти (справа «Шеннон проти Сполученого Королівства»)⁹⁷.

У всіх зазначених випадках встановлювалося порушення відповідного права особи внаслідок використання у кримінальному процесі інформації, отриманої в примусовому порядку під час інспекційних проваджень. Європейський Суд не брав до уваги зауваження представників Урядів-відповідачів про необхідність таких обов'язків з огляду на специфіку регулювання певних сфер (митної, податкової, торгівельної тощо).

Порівняльне дослідження антимонопольного законодавства східноєвропейських країн засвідчує, що вони намагаються повністю імплементувати стандарти Ради Європи в інспекційну діяльність адміністративних органів (служб з питань конкуренції) при доступі до володінь (приміщень, офісів, транспортних засобів) юридичних осіб та їх документації (стаття 41 (b) Закону Республіки Болгарії «Про захист конкуренції» від 1998 року, стаття 49 Закону Республіки Хорватія «Про конкуренцію» від 2003 року, стаття 21 Закону Чеської Республіки «Про захист конкуренції» від 2001 року, § 60 Закону Естонської Республіки «Про конкуренцію» від 2001 року, стаття 65/А Закону Угорської Республіки «Про конкуренцію» від 1996 року, розділ 9(5) Закону Латвійської Республіки «Про конкуренцію» від 2001 року, стаття 26 Закону Литовської Республіки «Про конкуренцію» від 1999 року, стаття 63 Закону Республіки Польща «Про конкуренцію та захист споживачів» від 2007 року, статті 43, 44 Закону Румунії «Про конкуренцію»

⁹⁶ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Кансал проти Сполученого Королівства» від 27 квітня 2004 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Kansal v. the United Kingdom, 27 April 2004).

⁹⁷ Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Шеннон проти Сполученого Королівства» від 4 жовтня 2005 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Shannon v. United Kingdom, 4 October 2005).

від 1996 року, стаття 22 Закону Словацької Республіки «Про захист конкуренції» від 2001 року, стаття 28 Закону Республіки Словенія «Про попередження обмеження конкуренції» від 2000 року)⁹⁸.

Впровадження вимог Конвенції в цій частині до української правової системи можна досягнути за допомогою встановлення заборони використання в процесі кримінальних розслідувань доказів, отриманих в адміністративному провадженні. Але, вважаємо, у такий спосіб відбудеться неповна імплементація європейських стандартів, оскільки вітчизняні правоохоронні органи й надалі продовжуватимуть отримувати адміністративні докази та по-новому їх закріплюватимуть в межах розслідування кримінальної справи.

Запровадження європейських стандартів у цій сфері полягає в необхідності обмежити втручальні повноваження інспекційних органів. Ці органи будуть отримувати певну інформацію тільки зі згоди особи або на підставі судового рішення. Інших можливостей дізнатися від цієї особи про обставини порушень у них не повинно залишатися. І такі відомості можна або потрібно залучати до розслідування кримінальних справ. Такі новації можуть бути впроваджені лише шляхом внесення змін до законів. Чинне конституційне і законодавче регулювання дозволяє звертатися до суду органам державної влади лише у чітко визначених випадках. А жоден нормативний акт не передбачає права інспекційного органу подавати позов до адміністративного суду про тимчасовий доступ до приміщення чи документів особи. Під кутом зору повноти регулювання необхідно внести зазначені зміни до усіх законів, які визначають повноваження адміністративних органів, та Кодексу адміністративного судочинства щодо особливостей процедури розгляду таких позовів.

---

⁹⁸Талліно Ж. Орієнтири щодо подальшого вдосконалення антимонопольного законодавства в Україні. Порівняльні таблиці / Ж. Талліно. – К.: Українсько-європейський радничий центр з питань законодавства (UEPLAC), 2007. – С. 44–50 // web: http://ueplac.kiev.ua/downloads/outputs/antimonopoly_committee_ukr.pdf

V. Повноваження адміністративних органів щодо припинення/заборони діяльності

Прикладами повноважень адміністративних органів щодо припинення/заборони діяльності за порушення правил здійснення підприємницької діяльності, санітарних правил, правил охорони природи, правил пожежної безпеки тощо можуть бути повноваження щодо прийняття рішень органами:

1) ветеринарної медицини про:

- обмеження діяльності потужностей (об'єктів), які використовуються для виробництва, переробки, зберігання продукції;
- обмеження або заборону на імпорт, транзит та експорт товарів;
- ізоляцію в карантинній станції транзитного вантажу з товарами;

2) ветеринарної міліції про:

- тимчасову заборону обігу харчових продуктів;
- зупинення або обмеження діяльності з виробництва та обігу товарів на потужностях (об'єктах);

3) захисту прав споживачів про:

- припинення відвантаження, реалізації та виробництва продукції;
- тимчасове припинення діяльності суб'єктів господарювання у сфері торгівлі та надання послуг;
- опломбування виробничих, складських, торговельних та інших приміщень суб'єктів господарювання у сфері торгівлі та послуг, несправних засобів вимірювання;

4) внутрішніх справ, державної контрольно-ревізійної служби, державної інспекції з контролю за цінами – про опечатування кас, касових приміщень, складів та архівів;

5) Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг про:

- зупинення чи обмеження дії ліцензії страховиків;
- відкликання ліцензій та виключення з державного реєстру страховиків (перестраховиків);

6) державної екологічної інспекції про:

- обмеження чи тимчасове зупинення діяльності підприємств і об'єктів;

- опломбовування приміщень, устаткування та апаратури;

7) пожежної інспекції про припинення чи заборону роботи підприємств, окремих виробництв, виробничих дільниць, агрегатів, експлуатації будівель, споруд, окремих приміщень, опалювальних приладів, дільниць електричної мережі, проведення пожежонебезпечних робіт, випуск та реалізацію пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту, дії виданих дозволів на право проведення робіт;

8) державної санітарно-епідеміологічної служби про обмеження, тимчасову заборону чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення, будівництва, реконструкції та розширення об'єктів, інвестиційної діяльності тощо.

Існує потенційна можливість здійснення або нездійснення цих повноважень, а підстави і строки застосування цих заходів в переважній більшості віддаються на розсуд представників інспекційних органів. Тобто, мова фактично йде про широкі дискреційні повноваження адміністративних органів.

Правові підстави для прийняття відповідних рішень визначені в нормативних актах на занадто загальному рівні:

- *«порушення вимог законодавства»;*

- *«невідповідність вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів»;*

- *«порушення ветеринарно-санітарних заходів»;*

- *«невідповідність санітарним і ветеринарно-санітарним вимогам або технічним регламентам»;*

- *«наявність підозри, що ввезення на територію України або транзитний вантаж з товарами не відповідає необхідним умовам»;*

- *«порушення правил торгівлі та надання послуг, умов зберігання та транспортування товарів»;*

- «порушення правил пожежної безпеки, що створює загрозу виникнення пожежі або перешкоджає її гасінню та евакуації людей»;

- «невідповідність вимогам санітарних норм» тощо.

Очевидно, що порушення або недодержання зазначених вимог законодавства, правил, регламентів, умов, заходів мають різний правовий зміст і характеризуються відмінними ступенями шкідливості й небезпеки для конкретних осіб чи суспільства. Проте нормативні акти не містять критеріїв обмеження дискреційної влади інспекційних органів та надають їх посадовим особам повноваження забороняти здійснення певної діяльності за будь-яке, навіть, найдрібніше, «порушення».

Невизначеністю характеризуються і терміни (строки), на які може заборонятися, обмежуватися чи припинятися діяльність. Переважна більшість рішень інспекційних органів приймається «до моменту усунення виявлених недоліків (порушень)», «до прийняття рішення суду». Хоча в деяких випадках існує і краща практика. Наприклад, рішення інспекції з контролю за цінами, органів внутрішніх справ залишаються чинними до прийняття відповідного рішення суду, але не більше 24 годин.

Для правових систем країн Західної та Східної Європи такі повноваження адміністративних органів вважаються виправданими⁹⁹. Але вітчизняні реалії змушують законодавця переглянути відповідні підстави для прийняття рішень про заборону діяльності (з метою їх деталізації та чіткішого визначення умов), визначити конкретні строки дії відповідних заборон, удосконалити процедури їх реалізації.

Виходячи з вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та відповідної практики Європейського Суду з прав людини, таке нечітке правове регулювання також порушує принцип правової визначеності як складової верхо-

⁹⁹ Административная юстиция в новых европейских демократиях: практ. исслед. в сфере адм. права и процесса в Болгарии, Эстонии, Венгрии, Польше и Украине: пер. с англ. / [Ред.: Д. Дж. Галлиган и др.]. – К.: АртЕк; Будапешт: ОСИ/ КОЛПИ. – С. 250–363.

венства права. Аналізовані повноваження українських адміністративних органів стосуються, в першу чергу, обмеження права власності осіб. Це право захищається на підставі статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Положення цієї статті гарантують право кожної фізичної чи юридичної особи мирно володіти своїм майном. Позбавлення власності допускається лише в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Поняття «закона», на підставі якого може обмежуватися право власності, має аналогічне значення, що й в інших статтях Конвенції¹⁰⁰. Це застереження має важливе значення, оскільки вимоги до законів формулювалися Європейським Судом переважно при розгляді справ на підставі інших статей Конвенції (зокрема, статті 8, якою гарантується повага до приватного життя).

Для визнання певного нормативного акту «законом» необхідно, щоб він відповідав вимогам якості (чіткості), був доступним та передбачуваним. *«Суд завжди дотримувався думки, що словосполучення «згідно із законом» не просто відсилає до національного законодавства, а й пов'язане з вимогою якості «закона», тобто вимогою дотримання принципу «верховенства права», про що прямо говориться у преамбулі Конвенції»*, зазначено в рішенні у справі «Волохи проти України»¹⁰¹. При цьому Європейський Суд завжди повторює, *«що норма права є «передбачуваною», якщо вона сформульована з достатньою чіткістю, що дає змогу кожній особі — у разі потреби за допомогою відповідної консультації — регулювати свою поведінку»*¹⁰². А якісний закон також *«...повинен з*

¹⁰⁰ Див. § 54 Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «ТОВ «Шпачок» проти Чеської Республіки» від 9 листопада 1999 року (Judgment of the European Court of Human Rights: Spacek, s.r.o. v. the Czech Republic, 9 November 1999).

¹⁰¹ Див. § 49 Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Волохи проти України» від 2 листопада 2006 року // web: <http://www.uapravo.net/data2008/base32/ukr32239.htm> (Judgment of the European Court of Human Rights: Volokhy v. Ukraine, 2 November 2006).

¹⁰² Там же.

достатньою чіткістю визначати межі такої дискреції, наданої компетентним органам, і порядок її здійснення, з урахуванням законної мети даного заходу, щоб забезпечити особі належний захист від свавільного втручання»¹⁰³.

Стає очевидним, що досліджуване нами українське законодавство не відповідає вимогам щодо чіткості, передбачуваності, якості нормативного акту, виведеним Європейським Судом з прав людини.

На нашу думку, така нечіткість правового регулювання має свої історичні причини. Підприємства, установи чи організації в радянський період могли бути у державній чи колгоспно-кооперативній власності, що були формами соціалістичної власності (стаття 10 Конституції СРСР 1977 року та Конституції УРСР 1978 року). Інспектори, які представляли державу при здійсненні контролю за відповідними господарюючими суб'єктами, фактично перевіряли діяльність інших державних організацій. І навіть тимчасове закриття підприємств жодним чином не впливало на осіб-працівників відповідного закладу, оскільки їм забезпечувалися необхідні робочі місця. Не йшлося також про те, що наслідком подібних рішень інспекційних органів стане завдання шкоди приватним особам внаслідок недоотримання запланованого доходу від підприємницької діяльності. Тобто для прийняття таких рішень про заборону роботи певного підприємства не було потреби у детальному правовому регулюванні, оскільки всі проблеми вирішувалися в міжвідомчому порядку або на партійному рівні.

В Україні до цього часу зберігається подібне недосконале правове регулювання, при тому що ситуація кардинально змінилася. Тепер переважну більшість в економіці складають не державні, а приватні підприємства. Але інспекційні органи керуються переважно в своїй діяльності «неякісними» законодавчими актами, цілком непридатними для регулювання нового типу відносин – між публічними і приватними суб'єктами.

---

¹⁰³ Там же.

Сьогодні захист приватного інтересу спрямований на збереження роботи підприємства для забезпечення його доходності.

Отже, будь-яке прийняття рішення про обмеження діяльності підприємства означає обмеження використання права приватної власності. Тому ухвалення таких адміністративних актів повинно відповідати основоположним принципам адміністративної процедури – законності, обґрунтованості, своєчасності, розумності тощо.

Для приведення чинного законодавства України у відповідність до вимог Конституції та європейських стандартів необхідно:

1) визначити в законах конкретні підстави для прийняття рішень про заборону здійснення діяльності;

2) залишити повноваження для прийняття адміністративними органами рішень про заборону здійснення діяльності, але з наступним підтвердженням такого рішення судом. Варіантами можуть бути:

- здійснення повноважень лише на підставі попередньої санкції адміністративного суду (аналогу судового санкціонування в кримінальному процесі). Це рішення приймається судом на підставі клопотання відповідного органу без виклику іншої сторони і за відсутності змагальної процедури. Воно не підлягатиме оскарженню, а будуть оскаржуватися лише результати виконання такого рішення. Подібний підхід відсутній в законодавстві України. Для його реалізації потрібно внести зміни до Кодексу адміністративного судочинства України;

- здійснення повноважень на підставі рішення адміністративного органу у вигляді тимчасових (короткострокових) заходів забезпечення, які надалі треба підтверджувати рішенням суду. Реалізовано в змінах до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо безпеки дорожнього руху. Згідно зі статтею 265-1 КУАП, у особи може бути вилучене посвідчення водія і виданий тимчасовий дозвіл на керування автомобілем на строк до трьох місяців. Протягом цього строку повинно бути вирішене питання щодо доцільності позбавлення права

керування транспортним засобом, а в іншому випадку адміністративний орган (ДАІ) зобов'язаний безоплатно повернути особі вилучене посвідчення;

- здійснення повноважень на підставі рішення адміністративного органу, яке набирає чинності після спливу строку, достатнього для його адміністративного чи судового оскарження. Передбачається запровадження «відкладальної» дії адміністративного акта, який має обмежувальний характер для приватної особи (позбавлення ліцензії чи дозволу, зупинення діяльності тощо). Подібний підхід також відсутній в законодавстві України.

Для двох останніх механізмів потрібно внести зміни до нормативних актів, які врегульовують процедуру прийняття та виконання рішень інспекційних органів про заборону здійснення діяльності.

Законодавець може комбінувати перераховані варіанти в різних сферах адміністративно-правового регулювання, враховуючи їх специфіку, поєднання публічних і приватних інтересів.

Ще одним варіантом може бути надання повноважень на прийняття рішень про заборону здійснення діяльності лише судам на підставі позовів відповідних адміністративних органів.

VI. Співвідношення процедур перевірки і застосування адміністративних стягнень

Питання про співвідношення процедури перевірки і застосування адміністративних стягнень розглядається тільки в тому аспекті, що притягнення до відповідальності є одним із етапів, яким може завершуватися інспекційний захід. Тобто в переважній більшості випадків застосування стягнень не відбувається без проведення перевірки. Оминається увагою та особливістю, що окремі заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення використовуються адміністративним органом також протягом перевірок. Йдеться про такі заходи:

- доставлення (стаття 259 КУАП);
- адміністративне затримання (стаття 261 КУАП);
- особистий огляд і огляд речей (стаття 264 КУАП);
- вилучення речей і документів (стаття 265 КУАП).

Наслідком цього стають ситуації, коли ззовні однакова діяльність органів влади регулюється по-різному: законодавство про перевірки – втручання протягом інспекційних заходів, а законодавство про адміністративні правопорушення – перераховані вище заходи забезпечення провадження. Зазначене дублювання має не тільки виключно регулятивні недоліки. Переконані, воно впливає на ефективність діяльності публічної адміністрації та дотримання прав осіб.

Таке положення пояснюється успадкованою радянською традицією. Процедура перевірки діяльності підприємств, установ та організацій не була пов'язана із вчиненням адміністративних порушень. Згідно із радянським законом, адміністративні правопорушення могли вчиняти виключно фізичні (посадові) особи, а результатом перевірок ставало лише застосування заходів впливу до юридичних осіб, характерних для планової економіки. Тому результати, отримані під час інспекцій юридичних осіб, виходячи з вимог закону потрібно і в наш час повторно процедурно закріплювати під час провадження з приводу адміністративних правопорушень їх керівників.

Це жодним чином не сприяє ефективності адміністративної діяльності, призводить до збільшення матеріально-технічних і фінансових витрат держави, оскільки подвоюються кількість «паперової» роботи і витрати часу відповідних службовців. А проблема дотримання прав людини пов'язана з тим, що в інспекційному провадженні щодо юридичних осіб існує обов'язок їх посадових осіб надавати всі необхідні документи та інформацію адміністративним органам, що не відповідає змісту права не свідчити проти самого себе в розумінні Європейського Суду з прав людини. Адже отримана інформація може бути в подальшому використана проти цієї посадової особи для притягнення її до адміністративної відповідальності або пред'явлення їй обвинувачення у вчиненні злочину, безпосередньо пов'язаного з певними порушеннями порядку здійснення діяльності юридичною особою.

А визнання юридичних осіб повноцінними суб'єктами відповідальності за адміністративні проступки взагалі змусить переглянути співвідношення між процедурою перевірки і застосуванням адміністративних стягнень. З цього випливає необхідність автоматичного визнання в законі доказами у справі про адміністративні проступки результатів, отриманих під час проведення перевірок. Важливо також позбавити органи влади повноважень щодо безперешкодного отримання інформації під час проведення перевірок. І надати таке право отримувати певні відомості тільки зі згоди особи або на підставі судового рішення.

Для тоталітарних правових систем характерним є створення додаткового до основних процедур обмеження прав людини паралельних проваджень. Наприклад, з метою більш ефективного і «безпомилкового» притягнення осіб до кримінальної відповідальності та зібрання для цього необхідних доказів поряд з офіційним досудовим слідством виникали дізнання, напівофіційна оперативно-розшукова діяльність і повністю засекречені розвідувальна та контррозвідувальна діяльність. Європейські країни давно відмовилися від такого розпорощення криміналь-

ної процесуальної за своїм змістом діяльності й визнають всі зазначені форми досудовим розслідуванням, врегульованим єдиними кримінальними процесуальними законами, оскільки основною їх метою є виявлення обставин можливого вчинення караних діянь.

Ситуація із співвідношенням процедури перевірки і застосування адміністративних стягнень наразі виглядає дуже схожою, де інспекційне провадження потенційно здатне стати засобом для неправомірного отримання додаткових доказів вини осіб у вчиненні протиправних діянь. Підставою для такого висновку є висловлені вже побоювання про порушення прав людини в розумінні європейських стандартів під час перевірок юридичних осіб.

Особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення дозволяють виявити багато схожих рис з кримінальним процесом. Так, від моменту складення протоколу про адміністративне правопорушення і до надіслання протоколу до уповноваженої на розгляд справи посадової особи відбувається своєрідний процес розслідування, а розгляд протоколу уповноваженим посадовцем прирівнюється до судового розгляду справи. В руслі подібних уявлень про адміністративне деліктне провадження і висловлюються пропозиції про необхідність запровадження «попереднього адміністративного розслідування»¹⁰⁴. Окремі автори (С. І. Котюргін, О. В. Терещук) висловлювалися, що це розслідування повинно проводитися до моменту оформлення протоколу, тобто офіційного початку провадження¹⁰⁵. Тут прослідковуються запозичення з чинного Кримінально-процесуального кодексу, який передбачає можливість проведення на строк до 10 днів перевірки заяв або повідомлень про злочини до моменту формального порушення кримінальної справи (частина четверта статті 97). Не вдаючись до ретельного аналізу підстав для такого врегулю-

¹⁰⁴Голосніченко І. Попереднє адміністративне розслідування як стадія провадження в справах про адміністративні проступки / І. Голосніченко, М. Стахурський, Н. Золотарьова // Право України. – 2002. – № 2. – С. 26–31.

¹⁰⁵Голосніченко І. Вказана праця. – С. 26, 27.

вання, слід зазначити, що основними його причинами стало прирівняння факту порушення справи до фактичного висунення обвинувачення (у випадку порушення справи проти конкретної особи), а також виникнення законних підстав для обмеження прав осіб. Нинішня система досудового кримінального провадження передбачає згаданий інститут «дослідчої перевірки» як спосіб захисту прав людини, хоча його не знають країни Західної Європи внаслідок запровадження виключно судового механізму обмеження прав.

Але провадженню щодо адміністративних проступків не притаманний і не може бути притаманним такий обмежувальний характер як у кримінального процесу. Тут не вирішуються процесуальні питання про взяття під варту на два місяці, підписку про невиїзд чи відсторонення від посади.

До того ж складення протоколу про адміністративне правопорушення, окрім виключно процедурного моменту, мало певне значення у радянську епоху. Одразу після прийняття рішення у справі державні органи повідомляли адміністрації місця навчання чи роботи порушника про відповідний факт або передавали матеріали щодо військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статусів, для їх притягнення до дисциплінарної відповідальності. Дуже часто ці повідомлення могли стати причиною для звільнення з числа членів КПРС і займаної посади на державному підприємстві, установі, організації (приватних структур в Радянському Союзі не існувало). В нинішніх умовах зменшення державного сектору і відновлення приватної сфери економіки в природних межах початок адміністративного деліктного провадження може мати значення лише для військових та прирівняних до них службовців. Хоча існуючі імунітети від притягнення до відповідальності за адміністративні проступки порушують принцип верховенства права і його складову – рівність всіх осіб перед законом.

А для приватного власника здебільшого мають значення лише професійні якості його співробітників, а не те, чи порушу-

ють вони правила дорожнього руху або палять в публічному місці. Факт вчинення адміністративного проступку повинен стосуватися лише процедури застосування адміністративних стягнень і жодним чином не впливати на інші соціальні зв'язки особи, яка притягується до відповідальності. Саме зважаючи на нові умови побудови демократичного суспільства і було вилучено з Кодексу про адміністративні правопорушення статтю 286 про доведення постанови про накладення адміністративного стягнення до відома громадськості.

Вважаємо, приведені вище аргументи доводять непотрібність запровадження попереднього адміністративного розслідування до моменту оформлення протоколу про адміністративне правопорушення. Крім цього, потрібно пам'ятати, що існування дослідчої перевірки як аналогу у кримінальному процесі перетворило його на заформалізовану, забюрократизовану і неефективну систему. Особи можуть опитуватися як свідки про однакові обставини кілька разів: під час перевірки заяви про злочин, дізнання, досудового слідства і судового слідства. Навряд чи прихильники ідеї додаткового розслідування бажають з його допомогою зробити малоефективною адміністративну процедуру.

Вирішенню цих питань і запобіганню виникнення надалі недостатньо обґрунтованих, на наш погляд, пропозицій може допомогти новий підхід до розмежування процедури перевірки і притягнення до відповідальності. Основні риси цього відмежування полягатимуть в наступному.

Вся діяльність представників адміністративних органів, яка здійснюється до моменту складення протоколу про адміністративний проступок, повинна розглядатися лише як інспекційна. Вона залишатиметься такою незалежно від того, чи службовець перевіряє письмові звіти підприємців в своєму робочому кабінеті, чи лісовий інспектор приїжджає до лісу, чи інспектор ДАІ виїжджає на автомобільну дорогу, чи податковий інспектор прибув для перевірки на певне підприємство. Кожен із згаданих перевіряльників має розуміти, що відбу-

вається інспекційна процедура, правила і принципи якої відрізняються від процедури надання адміністративних послуг.

Відкриття інспекційного провадження буде різнитися і визначатиметься початком робочого дня (для випадків перевірки звітних документів на службовому місці), прибуттям на певний об'єкт (дорога, ліс, річка, море) або прийняттям рішення про перевірку конкретного підприємства. Закінчуватиметься ж воно двома способами, залежно від наявності порушення. При відсутності фактів протиправних дій – закінченням перевірки наявних звітів, завершенням об'їзду (обходу) об'єкту перевірки, оформленням акту перевірки підприємства. Встановлення обставин можливого вчинення адміністративного проступку повинно мати наслідком оформлення протоколу. Користуючись для порівняння кримінально-процесуальною термінологією, його слід розглядати не як рішення про порушення справи, а як постанову про пред'явлення обвинувачення. Тому адміністративна деліктна процедура має прирівнюватися до судового розгляду кримінальних справ, при цьому інспекційна процедура – до досудового слідства. Але подібне порівняння є занадто загальним. Переконані, нинішні заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення після проведення реформи мають стати заходами інспекційного провадження.

Продовження копіювання кримінального процесу (особливо його досудових стадій) для побудови адміністративної деліктної процедури не враховує особливостей діяльності органів кримінальної юстиції та адміністративних органів. Якщо для першого типу органів кримінальний процес є єдиною формою їхньої діяльності, то інший тип здійснює регулярні перевірки і лише при виявленні порушень розпочинає процедуру притягнення до відповідальності. У відсотковому відношенні ця діяльність в порівнянні з перевітками займає незначну кількість робочого часу перевіральників. Зважаючи на ці особливості, органи дізнання і слідства застосовують слідчі, опе-

ративні та запобіжні заходи лише в межах досудового слідства. Але змушені визнати, що адміністративні органи застосовують найповніше свій інструментарій забезпечення правопорядку під час перевірок.

Підсумовуючи висловлені ідеї щодо співвідношення перевірок і адміністративної деліктної процедури необхідно зазначити, що доцільно:

- прирівняти процедуру оформлення протоколу про адміністративний проступок до висунення обвинувачення у вчиненні протиправного діяння. Це дозволить визнати лише інспекційне провадження стадією «адміністративного розслідування»;
- відмовитися від нинішніх заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення і перенести їх до процедури перевірок. Таким чином відбудеться очищення адміністративної деліктної процедури від існуючих втручань в сферу прав осіб;
- використовувати під час застосування стягнень без додаткового процедурного закріплення докази, отримані в попередньому інспекційному провадженні.

VII. Додатки.

Інспекційні повноваження адміністративних органів

В додатках до книги подаються таблиці з переліком інспекційних повноважень переважної більшості адміністративних органів в Україні. Така форма представлення інформації, надіємось, стане зручною для читачів у користуванні і дозволить з'ясувати основні проблеми, які існують в інспекційній діяльності органів влади. Матеріал про кожен орган згрупований таким чином, щоб стали зрозумілими: статус кожної інституції; сферу її діяльності; основні нормативні акти, які регулюють її повноваження; повноваження, передбачені законами і підзаконними актами. Залишились невключеними в перелік владні повноваження під час процедури застосування адміністративних стягнень, оскільки в цій роботі обгрунтовується необхідність розрізнення інспекційних і адміністративних деліктних проваджень.

В результаті аналізу зібраної інформації були виявлені наступні проблеми, характерні для публічної адміністрації у сфері інспекційної діяльності:

1. Неоднорідність статусу адміністративних органів. Інспекційні повноваження виконують центральні органи виконавчої влади, урядові органи, «спеціально уповноважені органи виконавчої влади», «спеціальний центральний орган державного управління», «органи державного контролю і нагляду», «органи управління», «незалежні, позавідомчі державні органи», державні організації, державні підприємства, некомерційні самоврядні організації. Зазначена різниця може впливати на дотримання прав осіб, оскільки Конституція України зобов'язує діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачений нею та Законами лише органи державної влади, органи місцевого самоврядування та їх посадових осіб (частина друга статті 19). Ця конституційна вимога не поширюється на інші організаційні утворення, про які йшла мова вище;

2. Різноманітність назв інспекційних органів. Крім цілком природнього найменування «інспекція», зустрічаються служби, комітети, департаменту, фонди, комісії, адміністрації та управління;

3. Змішання повноважень в діяльності одного адміністративного органу, зовнішніми проявами якого є названі нами проблеми неоднорідності їх статусу і найменування. Найбільша небезпека виникає від поєднання в органі влади повноважень щодо вироблення політики, в тому числі прийняття нормативних актів, та здійснення перевірок. Суперечить також принципам належного урядування поєднання в межах однієї інституції повноважень щодо здійснення перевірок і надання адміністративних послуг. В першому випадку існують загрози виписування органом адміністративних правил «під себе». А в іншому випадку ефективність перевірок залишатиметься на низькому рівні, адже органу потрібно перевіряти додержання вимог закону особою, якій надавався певний дозвіл цим же органом. Крім цього, подібний конфлікт інтересів є підставою для існування системної корупції в державі;

4. Порушення принципу законності, що проявляється у відсутності конституційних чи законних підстав для здійснення певних інспекційних повноважень. Прикладами недотримання цієї засади виступають:

- відсутність в законі положень про повноваження певного органу і заснування його діяльності лише на підставі підзаконного нормативного акта;

- збільшення повноважень інспекційних органів у порівнянні із вимогами закону за допомогою доповнення переліку прав, зміни передбачених законом повноважень чи розширення сфер, які підлягають перевірці;

5. Наявність у більшості адміністративних органів повноважень, які не відповідають європейським стандартам захисту прав особи. До таких повноважень належать можливості щодо безперешкодного отримання інформації, доступу до

предметів і документів, приміщень, земельних ділянок, а також припинення чи заборони діяльності;

6. Відсутність належної процедури реалізації інспекційних повноважень. Нормативні акти здебільшого передбачають право відповідних адміністративних органів вчиняти певні дії та обов'язок осіб дотримуватися вимог цих органів. Не існує цілісного регулювання порядку здійснення перевірок або виконання владних повноважень. Лише в окремих підзаконних положеннях та інструкціях робиться спроба виписати зразок такої процедури;

7. Необґрунтоване широке втручання публічної адміністрації в діяльність осіб має наслідком намагання центральних органів виконавчої влади мати в сфері свого управління велику кількість підпорядкованих інспекційних органів. В сукупності з застарілою ідеологією ролі держави в суспільстві з кожним роком створюються нові «органи контролю і нагляду» як єдиний засіб для подолання проблем, що виникли. Це здійснюється без аналізу і можливого впровадження інших механізмів дотримання правопорядку, залишення вирішення спорів на розсуд приватних осіб – учасників відповідних відносин тощо;

8. Дублювання в діяльності інспекційних органів. Здійснення діяльності у певній сфері може перевірятися кількома адміністративними органами, що на практиці перетворюється на стан безкінечних перевірок. Це стає на заваді економічній активності громадян, оскільки є хорошим ґрунтом для корупції.

1. Юстиція

Найменування адміністративного органу <i>Міністерство юстиції України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Забезпечення реалізації державної правової політики
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р., № 3425-XII Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5.04.2001 р., № 2365-III Положення про Міністерство юстиції України від 14.11.2006 р., № 1577
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати контроль</i> за організацією нотаріату України, перевіряти організацію діяльності приватних нотаріусів та виконання ними правил нотаріального діловодства (<i>стаття 2-1 Закону України «Про нотаріат»</i>) - <i>Здійснювати державний контроль</i> за діяльністю політичних партій, за додержанням політичною партією вимог Конституції України та законів України, а також статуту політичної партії (<i>стаття 18 Закону України «Про політичні партії в Україні»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Контролювати законність</i> вчинення нотаріальних дій державними і приватними нотаріусами, використання спеціальних бланків нотаріальних документів (<i>Положення про Міністерство юстиції України</i>)

2. Внутрішні справи

Найменування адміністративного органу <i>Міністерство внутрішніх справ України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона і забезпечення громадського порядку; забезпечення безпеки дорожнього руху; виконання адміністративних стягнень
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 р., № 565-ХІІ Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 р., № 62/95-ВР Постанова Ради Міністрів УРСР «Про затвердження Правил застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку» від 27.02.1991 р., № 49 Статут патрульно-постової служби міліції України від 28.07.1994 р., № 404
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Вимагати</i> від громадян і службових осіб, які порушують громадський порядок, припинення правопорушень та дій, що перешкоджають здійсненню повноважень міліції, а в разі невиконання зазначених вимог застосувати передбачені Законом заходи примусу - <i>Перевіряти</i> у громадян при підозрі у вчиненні правопорушень документи, що посвідчують їх особу, а також інші документи, необхідні для з'ясування питання щодо додержання правил, нагляд і контроль за виконанням яких покладено на міліцію - <i>Викликати</i> громадян і службових осіб у зв'язку з матеріалами, що знаходяться в провадженні, в разі ухилення без поважних причин від явки за викликом піддати їх приводу у встановленому законом порядку - <i>Виявляти</i> і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу на підставі та в порядку, встановлених законодавством - <i>Затримувати і тримати</i> у спеціально відведених для цього приміщеннях: • неповнолітніх віком до 16 років, які залишилися без опікування, – на строк до передачі законним представникам або до влаштування у встановленому порядку, а неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння і не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, – до передачі їх законним представникам або направлення у приймальники-розподільники для дітей, але не більш як на 8 годин

- осіб, які виявили непокору законній вимозі працівника міліції, – до розгляду справи судом, але не більше ніж на 24 години;
- осіб, які перебували в громадських місцях у стані сп'яніння, якщо їх вигляд ображав людську гідність і громадську мораль або якщо вони втратили здатність самостійно пересуватися чи могли завдати шкоди оточуючим або собі, – до передачі їх у спеціальні медичні заклади або для доставки до місця проживання, а при відсутності таких – до їх витвердження;
- осіб, яких запідозрено у занятті бродяжництвом, – на строк до 30 діб за вмотивованим рішенням суду;
- осіб, які ухиляються від виконання постанови суду про направлення на примусове лікування від хронічного алкоголізму або наркоманії, – на строк до 3 діб;
- осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для себе і оточуючих, – до передачі їх у лікувальні заклади, але не більш як на 24 години
- *Проводити огляд* затриманих осіб, речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або використані на шкоду їх здоров'ю
- *Вести* профілактичний облік правопорушників, оперативний облік в обсязі, структурі й порядку, що визначаються завданнями, покладеними на міліцію Законом
- *Проводити огляд* поклажі, багажу та огляд пасажирів цивільних повітряних, морських і річкових суден, засобів залізничного та автомобільного транспорту згідно з чинним законодавством
- *Входити* безперешкодно у будь-який час доби:
- на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій, в тому числі митниці, та оглядати їх при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;
- на земельні ділянки, в жилі та інші приміщення громадян при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;
- до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень
- У разі опору, вчинення протидії *вживати заходів* до їх подолання, передбачених Законом
- *Перебувати* на земельних ділянках, в жилих та інших приміщеннях громадян за їхньою згодою, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це адміністрації з метою забезпечення безпеки громадян, громадської безпеки
- Відповідно до своєї компетенції *тимчасово обмежувати або забороняти* доступ громадян на окремі ділянки місцевості чи об'єкти з метою забезпечення громадського порядку, громадської безпеки, охорони життя і здоров'я людей

- *Обмежувати або забороняти* при аваріях, інших надзвичайних обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг
- *Зупиняти* транспортні засоби в разі порушення правил дорожнього руху, наявних ознак, що свідчать про технічну несправність транспорту або забруднення ним навколишнього середовища, а також при наявності даних про те, що він використовується з протиправною метою
- *Оглядати* транспортні засоби і *перевіряти* у водіїв документи на право користування й керування ними, дорожні листи і відповідність вантажів, що перевозяться, товарно-транспортним документам, наявність поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката «Зелена картка»), а у випадках, передбачених законодавством, ліцензійної картки на транспортний засіб
- *Відвідувати* підприємства, установи й організації для виконання контрольних і профілактичних функцій щодо забезпечення безпеки дорожнього руху
- *Обмежувати або забороняти* проведення ремонтно-будівельних робіт та здійснення інших заходів на автомобільних дорогах, вулицях і залізничних переїздах, якщо при цьому не додержуються вимоги щодо забезпечення громадської безпеки і безпеки дорожнього руху та його учасників
- *Анулювати* виданий підприємству, установі й організації дозвіл на придбання, зберігання і використання зброї, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів і речовин при невиконанні встановлених правил користування і поводження з ними або при недоцільності їх дальшого зберігання, вилучати при необхідності зазначені предмети, опечатувати склади, бази й сховища, закривати стрілецькі тири і стенди, зброєремонтні та піротехнічні підприємства, магазини, що торгують зброєю і боєприпасами, до усунення порушень відповідних правил
- *Анулювати* дозволи на придбання, зберігання і носіння зброї та боєприпасів, видані громадянам, які зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні засоби без призначення лікаря, інші одурманюючі засоби, хворіють на психічні захворювання, та в інших випадках, передбачених законодавством
- *Оглядати* з участю адміністрації підприємств, установ, організацій приміщення, де знаходяться зброя, боєприпаси, вибухові, наркотичні та сильнотоксичні хімічні, отруйні та радіоактивні речовини і матеріали, з метою перевірки додержання правил поводження з ними
- *Оглядати* зброю та боєприпаси, що знаходяться у громадян, а також місця їх зберігання
- *Вилучати* у громадян і службових осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обороті, а також документи з ознаками підробки, знищувати ці

предмети, речі та документи або передавати їх за призначенням у встановленому порядку;

- *Вимагати* від керівників підприємств, установ і організацій пояснення щодо фактів порушення законодавства, перевірка додержання якого віднесена до компетенції міліції, а також у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, проводити перевірки по фактах порушення законодавства, контроль за додержанням якого віднесено до компетенції міліції, вимагати проведення інвентаризації і ревізії відповідних сфер фінансово-господарської діяльності

- За рішенням суду в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, *витребувати і вилучати* оригінали документів, що свідчать про правопорушення, зразки сировини і продукції, а до ухвалення такого рішення суду – в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, *вивчати* документи, що свідчать про правопорушення, за рахунок відповідного органу міліції робити з них копії із залишенням особам, щодо яких проводиться перевірка, опису документів, з яких виготовлено копії, *опечатувати* каси, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі

- *Застосовувати* заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених Законом

(*Статті 11, 13-15 Закону України «Про міліцію»*)

- *Робити* подання про тимчасове зупинення (до 3, 6 місяців) діяльності місць масового перебування громадян (ресторани, кафе, бари, казино, відеотеки, дискотеки тощо) у разі встановлення фактів систематичного вживання чи збуту наркотичних засобів або психотропних речовин та невжиття з боку керівництва цих закладів заходів протидії

(*Стаття 9 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними»*)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Виявляти* осіб, які намагаються увійти у довіру до пасажирів з метою вчинення крадіжки їх речей, вести за ними спостереження, вживати інших заходів до запобігання крадіжкам

- *Виявляти* осіб, які спекулюють квитками, та доставляти їх у чергову частину

(*Статут патрульно-постової служби міліції України*)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна автомобільна інспекція МВС України</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Орган у системі МВС України</p>
<p>Сфера діяльності   Забезпечення безпеки дорожнього руху</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 № р., 565-ХІІ   Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р., № 3355-ХІІ   Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5.04.2001 р., № 2344-ІІІ   Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ від 14.04.1997 р., № 341   Порядок здійснення контролю за технічним станом колісних транспортних засобів під час їх експлуатації від 13.10.2008 р., № 534   Інструкція з діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції МВС України від 27.03.2009 р., № 111</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Вимагати</i> від громадян і службових осіб, які порушують громадський порядок, припинення правопорушень та дій, що перешкоджають здійсненню повноважень міліції, а в разі невиконання зазначених вимог застосувати передбачені Законом заходи примусу - <i>Перевіряти</i> у громадян при підозрі у вчиненні правопорушень документи, що посвідчують їх особу, а також інші документи, необхідні для з'ясування питання щодо додержання правил, нагляд і контроль за виконанням яких покладено на міліцію - <i>Викликати</i> громадян і службових осіб у зв'язку з матеріалами, що знаходяться в провадженні, в разі ухилення без поважних причин від явки за викликом піддавати їх приводу у встановленому законом порядку - <i>Виявляти</i> і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу на підставі та в порядку, встановлених законодавством - <i>Затримувати і тримати</i> у спеціально відведених для цього приміщеннях: <ul style="list-style-type: none"> • неповнолітніх віком до 16 років, які залишилися без опікування, – на строк до передачі законним представникам або до влаштування у встановленому порядку, а неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння і не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність, – до передачі їх законним представникам або направлення у приймальники-розподільники для дітей, але не більш як на 8 годин; • осіб, які виявили непокору законній вимозі працівника міліції, – до розгляду справи судом, але не більше ніж на 24 години;

- осіб, які перебували в громадських місцях у стані сп'яніння, якщо їх вигляд ображав людську гідність і громадську мораль або якщо вони втратили здатність самостійно пересуватися чи могли завдати шкоди оточуючим або собі, – до передачі їх в спеціальні медичні заклади або для доставки до місця проживання, а при відсутності таких – до їх виверження;
- осіб, яких запідозрено у занятті бродяжництвом, – на строк до 30 діб за вмотивованим рішенням суду;
- осіб, які ухиляються від виконання постанови суду про направлення на примусове лікування від хронічного алкоголізму або наркоманії, – на строк до 3 діб;
- осіб, які мають ознаки вираженого психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для себе і оточуючих, – до передачі їх у лікувальні заклади, але не більш як на 24 години
- *Проводити огляд* затриманих осіб, речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або використані на шкоду їх здоров'ю
- *Вести* профілактичний облік правопорушників, оперативний облік в обсязі, структурі й порядку, що визначаються завданнями, покладеними на міліцію Законом
- *Проводити* огляд поклажі, багажу та огляд пасажирів цивільних повітряних, морських і річкових суден, засобів залізничного та автомобільного транспорту згідно з чинним законодавством
- *Входити* безперешкодно у будь-який час доби:
  - на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій, в тому числі митниці, та оглядати їх при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;
  - на земельні ділянки, в жилі та інші приміщення громадян при стихійному лихові та інших надзвичайних обставинах;
  - до житла чи до іншого володіння особи, яка перебуває під адміністративним наглядом, з метою перевірки виконання встановлених судом обмежень
- У разі опору, вчинення протидії *вживати заходів* до їх подолання, передбачених Законом
- *Перебувати* на земельних ділянках, в жилих та інших приміщеннях громадян за їхньою згодою, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ і організацій з повідомленням про це адміністрації з метою забезпечення безпеки громадян, громадської безпеки
- Відповідно до своєї компетенції *тимчасово обмежувати або забороняти* доступ громадян на окремі ділянки місцевості чи об'єкти з метою забезпечення громадського порядку, громадської безпеки, охорони життя і здоров'я людей

- *Обмежувати або забороняти* при аваріях, інших надзвичайних обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг
- *Зупиняти* транспортні засоби в разі порушення правил дорожнього руху, наявних ознак, що свідчать про технічну несправність транспорту або забруднення ним навколишнього середовища, а також за наявності даних про те, що він використовується з протиправною метою
- *Оглядати* транспортні засоби і перевіряти у водіїв документи на право користування й керування ними, дорожні листи і відповідність вантажів, що перевозяться, товарно-транспортним документам, наявність поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката «Зелена картка»), а у випадках, передбачених законодавством, ліцензійної картки на транспортний засіб
- *Відвідувати* підприємства, установи й організації для виконання контрольних і профілактичних функцій щодо забезпечення безпеки дорожнього руху
- *Обмежувати або забороняти* проведення ремонтно-будівельних робіт та здійснення інших заходів на автомобільних дорогах, вулицях і залізничних переїздах, якщо при цьому не додержуються вимоги щодо забезпечення громадської безпеки і безпеки дорожнього руху та його учасників
- *Анулювати* виданий підприємству, установі й організації дозвіл на придбання, зберігання і використання зброї, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів і речовин при невиконанні встановлених правил користування і поводження з ними або при недоцільності їх дальшого зберігання, вилучати при необхідності зазначені предмети, опечатувати склади, бази й сховища, закривати стрілецькі тири і стени, зброєремонтні та піротехнічні підприємства, магазини, що торгують зброєю і боєприпасами, до усунення порушень відповідних правил
- *Анулювати* дозволи на придбання, зберігання і носіння зброї та боєприпасів, видані громадянам, які зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні засоби без призначення лікаря, інші одурманюючі засоби, хворіють на психічні захворювання, та в інших випадках, передбачених законодавством
- *Оглядати* з участю адміністрації підприємств, установ, організацій приміщення, де знаходяться зброя, боєприпаси, вибухові, наркотичні та сильнодіючі хімічні, отруйні та радіоактивні речовини і матеріали, з метою перевірки додержання правил поводження з ними
- *Оглядати* зброю та боєприпаси, що знаходяться у громадян, а також місця їх зберігання
- *Вилучати* у громадян і службових осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обороті, а також документи з ознаками підробки, знищувати ці

предмети, речі та документи або передавати їх за призначенням у встановленому порядку

- *Вимагати* від керівників підприємств, установ і організацій пояснення по фактах порушення законодавства, перевірка додержання якого віднесена до компетенції міліції, а також у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, проводити перевірки по фактах порушення законодавства, контроль за додержанням якого віднесено до компетенції міліції, вимагати проведення інвентаризації і ревізії відповідних сфер фінансово-господарської діяльності

- За рішенням суду в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, *витребувати і вилучати* оригінали документів, що свідчать про правопорушення, зразки сировини і продукції, а до ухвалення такого рішення суду – в присутності понятих та керівників підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, щодо яких проводиться перевірка, *вивчати* документи, що свідчать про правопорушення, за рахунок відповідного органу міліції робити з них копії із залишенням особам, щодо яких проводиться перевірка, опису документів, з яких виготовлено копії, *опечатувати* каси, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі

- *Застосовувати* заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених Законом (статті 11, 13-15 Закону України «Про міліцію»)

- *Обмежувати* або забороняти рух по певній автомобільній дорозі, вулиці або залізничному переїзду або під час проїзду окремих осіб, щодо яких здійснюється державна охорона

- *Забороняти* експлуатацію транспортних засобів

- *Забезпечувати* безпеку дорожнього руху, державний контроль, у тому числі шляхом проведення перевірок, за додержанням підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності законів, правил і нормативів у цій сфері

- *Контролювати* безпеку дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері, у тому числі за забезпеченням організації підготовки водіїв транспортних засобів

- *Контролювати* внесення обов'язкових платежів власниками транспортних засобів

- *Вести* реєстр суб'єктів господарювання, уповноважених здійснювати перевірку технічного стану транспортних засобів під час державного технічного огляду, та *здійснювати державний контроль* за додержанням ними вимог законодавства у цій сфері

- *Забезпечувати організацію та контроль* за підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації водіїв транспортних засобів, облік суб'єктів підприємницької діяльності всіх форм власності, що проводять зазначену діяльність;

- *Здійснювати контроль* за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, виконанням установлених Кабінетом Міністрів України правил паркування транспортних засобів, а у випадках та порядку, визначених законом, тимчасово затримувати і доставляти транспортні засоби, у тому числі з використанням спеціальних транспортних засобів (коли розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), на спеціальні майданчики чи стоянки для тимчасового зберігання, відповідно до закону тимчасово вилучати посвідчення водія, талон про проходження державного технічного огляду, а також ліцензійну картку на транспортний засіб
(статті 26, 26-1, 37, 52-1 Закону України «Про дорожній рух»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Брати* пояснення в громадян, представників юридичних осіб з питань забезпечення безпеки дорожнього руху, перевіряти у водіїв наявність медичної довідки щодо придатності до керування транспортним засобом відповідної категорії під час отримання або обміну посвідчення водія та проведення державного технічного огляду транспортних засобів;

- *Вимагати* від установ та організацій, фізичних і юридичних осіб усунення порушень правил утримання та експлуатації автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів, обмежувати або забороняти проведення ремонтно-будівельних робіт та інших заходів на автомобільних дорогах, вулицях та залізничних переїздах, якщо при цьому не дотримуються вимоги до забезпечення безпеки дорожнього руху та його учасників;

- *Забороняти* встановлення та експлуатацію технічних засобів регулювання дорожнього руху, кіосків, панно, рекламоносіїв, плакатів, транспарантів, що не відповідають вимогам правил, норм та стандартів з безпеки дорожнього руху

(Положення про Державну автомобільну інспекцію Міністерства внутрішніх справ)

Найменування адміністративного органу <i>Ветеринарна міліція з проведення карантинних ветеринарних заходів</i>
Статус адміністративного органу Самостійний структурний підрозділ МВС України
Сфера діяльності Контроль і нагляд за виконанням вимог ветеринарно-санітарних заходів щодо профілактики, локалізації та ліквідації карантинних хвороб тварин
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про ветеринарну медицину» від 25.06.1992 р., № 2498-ХІІ Положення про підрозділи ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів від 29.03.2002 р., № 395
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Перевіряти</i> під час транспортування об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду додержання ветеринарно-санітарних заходів і наявність відповідних супровідних ветеринарних документів
- <i>Перевіряти</i> безпечність неїстівних продуктів тваринного походження, у тому числі шляхом розширеного ветеринарно-санітарного контролю, щодо їх відповідності вимогам законодавства та технічним регламентам
- <i>Проводити</i> відбір зразків товарів та інших об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду для проведення ветеринарно-санітарної експертизи
- <i>Проводити</i> оцінку зразків неїстівних продуктів тваринного походження та інших об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду з метою перевірки додержання ветеринарно-санітарних заходів і мінімальних показників якості, встановлених відповідними технічними регламентами
- <i>Перевіряти</i> ветеринарно-санітарний стан виробничих приміщень та умов зберігання репродуктивного матеріалу
- <i>Перевіряти</i> дотримання ветеринарно-санітарних заходів на потужностях (об'єктах), які використовуються для утримання тварин, виробництва та обігу неїстівних продуктів тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів, кормів тваринного походження, готових кормів, репродуктивного матеріалу, засобів догляду за тваринами
- <i>Вносити</i> пропозиції щодо призупинення, поновлення або анулювання (скасування) експлуатаційних дозволів
- <i>Здійснювати інспектування</i> та в разі необхідності <i>видавати</i> розпорядження або приписи щодо дезінфекції транспортних засобів, які переміщувалися через карантинні зони хвороб, що підлягають повідомленню

- Здійснювати стандартний прикордонний ветеринарно-санітарний контроль за об'єктами державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, що перевозяться транзитом
  - Здійснювати за необхідності вибірковий або розширений контроль за об'єктами, що імпортуються або експортуються
  - З метою здійснення ветеринарно-санітарного нагляду протягом робочого часу мати *безперешкодний доступ* до потужностей (об'єктів), які використовуються для виробництва, переробки та обігу товарів, ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів, кормів
  - У разі спалаху хвороби, що підлягає повідомленню, у будь-який час мати *безперешкодний доступ* до потужностей (об'єктів), які здійснюють виробництво або обіг товарів, якщо такі потужності (об'єкти) розташовані в межах карантинної зони, для перевірки їх ветеринарно-санітарного стану та/або товарів та/або виконання необхідних заходів, які встановлюються під час карантину тварин
  - *Одержувати* інформацію, необхідну для встановлення ветеринарно-санітарного стану та забезпечення безпечності товарів, виявлення причин хвороби тварин, з метою визначення ветеринарно-санітарного статусу відповідної зони
  - *Перевіряти* стан здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю
  - *Видавати* накази, розпорядження та приписи про обов'язкові для виконання ветеринарно-санітарні заходи (включаючи забій, вимушений забій тварин, знешкодження, утилізацію або знищення товарів, дотримання процедур переробки, утилізації або знищення об'єктів, якщо вони є носіями хвороб, що підлягають повідомленню, або в разі виникнення підозри, що ці об'єкти заражені чи є носіями хвороб, що підлягають повідомленню, чи містять забруднюючі речовини, радіонукліди в кількостях, які перевищують максимальні рівні залишків)
  - *Забороняти* експорт, імпорт, транзит та інший обіг товарів і засобів догляду за тваринами, які не відповідають ветеринарно-санітарним заходам та/або технічним регламентам
  - *Видавати* накази, розпорядження та приписи стосовно вилучення з обігу товарів та засобів догляду за тваринами, які не відповідають ветеринарно-санітарним заходам або технічним регламентам
  - *Видавати* розпорядження та приписи стосовно призупинення, закінчення строку дії, поновлення і анулювання (скасування) експлуатаційних дозволів та ветеринарних документів
  - *Обмежувати, забороняти або припиняти* відповідно до законодавства господарську діяльність юридичних або фізичних осіб у разі порушення ними ветеринарно-санітарних заходів, встановлених законодавством, якщо такі порушення можуть спричинити безпосередню загрозу життю та/або здоров'ю людей і тварин
- (статті 11, 13 Закону України «Про ветеринарну медицину»)

Найменування адміністративного органу <i>Управління державної охорони України</i>
Статус адміністративного органу Державний правоохоронний орган спеціального призначення
Сфера діяльності Здійснення державної охорони щодо органів державної влади України
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 04.03.1998 р., № 160/98-ВР Порядок забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування від 17.03.2006 р., № 78
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Надавати</i> згоду на допущення громадян на об'єкти, щодо яких здійснюється державна охорона
- <i>Одержувати</i> в установленому порядку від керівників підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності за письмовим запитом Начальника Управління або його заступників відомості, необхідні для здійснення державної охорони
- <i>Здійснювати</i> на об'єктах, щодо яких здійснюється державна охорона, протипожежний, санітарно-гігієнічний, екологічний, радіаційний і протиепідемічний контроль та контроль за станом технічного захисту інформації, вживати заходів щодо усунення виявлених порушень, з'ясовувати причини, що призвели до їх вчинення
- <i>Вимагати</i> від громадян додержання режиму, встановленого на об'єктах, щодо яких здійснюється державна охорона
- <i>Затримувати</i> осіб, які незаконно проникли або намагаються проникнути на об'єкти, щодо яких здійснюється державна охорона, перевіряти у них документи, що посвідчують особу, здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їхніх речей, які є при них, транспортних засобів, на яких вони прибули в район об'єкта охорони, і передавати їх іншим правоохоронним органам
- <i>Тимчасово обмежувати або забороняти</i> під час здійснення охоронних заходів рух транспортних засобів та пішоходів на вулицях і дорогах відповідно до закону, не допускати громадян на окремі ділянки місцевості та об'єкти, вимагати від них залишатися на конкретних місцях або залишити їх
- У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчи-

ненні злочину, *заходити* в житлові та інші приміщення, що належать громадянам, на територію і в приміщення державних органів, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності з наступним повідомленням про це прокурора протягом 24 годин
(статті 13, 18 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами
- *Допускати* громадян у місця постійного та тимчасового перебування посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона, після проходження такими громадянами контролю на безпеку
- *Забороняти* допуск громадян до режимних територій:
• у стані сп'яніння (алкогольного чи наркотичного), у вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль;
• з тваринами, окрім випадків, коли це неспеціалізований захід (виставки тварин тощо)
- *Оглядати* всі речі, що проносяться (провозяться) громадянами на режимну територію, під час контролю на безпеку
(Порядок забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування)

Найменування адміністративного органу <i>Державний департамент пожежної безпеки</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Сфера діяльності Державний пожежний нагляд в населених пунктах та на об'єктах усіх форм власності
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про пожежну безпеку» від 17.12.1993 р., № 3745-XII Положення про Державну пожежну охорону від 26.07.1994 р., № 508 Положення про Державний департамент пожежної безпеки від 11.04.2002 р., № 500
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Здійснювати контроль</i> за додержанням вимог актів законодавства з питань пожежної безпеки керівниками та іншими посадовими особами підприємств, установ та організацій, а також громадянами
- <i>Проводити</i> в будь-який час у присутності власника чи його представника пожежно-технічні обстеження і перевірки підприємств, установ, організацій, будівель, споруд, новобудов та інших підконтрольних об'єктів незалежно від форм власності, одержувати від власника необхідні пояснення, матеріали та інформацію
- <i>Надавати</i> (надсилати) керівникам та іншим посадовим особам підприємств, установ та організацій, а також громадянам обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про усунення порушень і недоліків з питань пожежної безпеки
- <i>Припиняти чи забороняти</i> роботу підприємств, окремих виробництв, виробничих дільниць, агрегатів, експлуатацію будівель, споруд, окремих приміщень, опалювальних приладів, дільниць електричної мережі, проведення пожежонебезпечних робіт, випуск та реалізацію пожежонебезпечної продукції, систем та засобів протипожежного захисту, дію виданих дозволів на право проведення робіт – у разі порушення правил пожежної безпеки, що створює загрозу виникнення пожежі або перешкоджає її гасінню та евакуації людей, а також у випадках випуску пожежонебезпечної продукції, систем і засобів протипожежного захисту з відхиленням від стандартів чи технічних умов або у разі їх відсутності
- <i>Здійснювати контроль</i> за виконанням протипожежних вимог, передбачених стандартами, нормами і правилами, під час проектування (вибірочно-

во), будівництва, реконструкції, розширення чи технічного переоснащення, капітального ремонту підприємств, будівель, споруд та інших об'єктів - У разі виявлення порушень *забороняти* до їх усунення випуск і проектів, *зупиняти* проведення будівельно-монтажних робіт та *вносити* пропозиції про припинення фінансування цих робіт
(стаття 7 Закону України «Про пожежну безпеку»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами
- У разі потреби *перевіряти* на підприємствах відповідність вимогам пожежної безпеки продукції, що ними виробляється, а також відповідність стандартам і технічним умовам протипожежного устаткування
- *Зупиняти* виробництво пожежонебезпечних речовин, приладів та обладнання, пожежної техніки, протипожежного устаткування, технічних засобів запобігання пожежам і надання послуг протипожежного призначення, якщо вони не відповідають вимогам стандартів
- *Перевіряти* якість пожежної техніки, протипожежного устаткування, технічних засобів запобігання пожежам, що випускаються на підприємствах незалежно від форм власності
- *Проводити* експертизу (перевірку) проектної та іншої документації, а також стану пожежної безпеки об'єктів на відповідність нормативним актам з пожежної безпеки
- *Здійснювати* вибірково в загальноосвітніх, професійних навчально-виховних, вищих навчальних закладах, закладах підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів, на підприємствах, в установах і організаціях контроль за підготовкою працівників, учнів і студентів з питань пожежної безпеки
- *Перевіряти* наявність документів, які дають право на виконання пожежонебезпечних робіт
- *Одержувати* безплатно від підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян відомості і документи, які характеризують стан пожежної безпеки на об'єктах, дані про пожежі, технічну документацію на розроблення і виготовлення пожежонебезпечних приладів, обладнання та іншої продукції, речовин і матеріалів, іншу інформацію з питань, які відносяться до компетенції держпожнадзора
- *Проводити* технічні розслідування обставин і причин пожеж, загибелі та травмування людей, знищення і пошкодження майна
(Положення про Державну пожежну охорону)

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція цивільного захисту та техногенної безпеки</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Сфера діяльності Державний нагляд і контроль у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, цивільної оборони
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про правові засади цивільного захисту» від 24.06.2004 р., № 1859-IV Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 08.06.2000 р., № 1809-III Положення про Державну інспекцію цивільного захисту та техногенної безпеки від 26.10.2001 р., № 1446 Інструкція про порядок та умови застосування запобіжних заходів посадовими особами Державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки від 27.03.2006 р., № 170 Типове положення про управління (відділ) державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки головного управління МНС України в Автономній Республіці Крим, області, містах Київ та Севастополь від 31.10.2008 р., № 788
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Призупиняти</i> до усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту експлуатацію підприємств, об'єктів, окремих виробництв, цехів, дільниць, машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, а також роботи, якщо ці порушення створюють загрозу життю або здоров'ю людей - <i>Вносити</i> в установленому порядку пропозиції щодо зупинення дії виданих дозволів на експлуатацію об'єктів підвищеної небезпеки у разі недотримання умов цих дозволів або порушення законодавства у сфері цивільного захисту та давати обов'язкові для виконання приписи щодо усунення таких порушень - <i>Обмежувати, зупиняти</i> в установленому законодавством порядку роботи з будівництва, реконструкції, розширення об'єктів, що проводяться з порушенням вимог законодавства у сфері цивільного захисту

- *Проводити* в установленому порядку дізнання та розслідування обставин і причин аварій і надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, приймати за результатами розслідувань обов'язкові для виконання рішення з питань, віднесених до компетенції урядового органу державного нагляду у сфері цивільного захисту;
- *Здійснювати* відповідно до закону в межах своєї компетенції контроль за діяльністю аварійно-рятувальних служб
(*стаття 30 Закону України «Про правові засади цивільного захисту»*)
- *Здійснювати* контроль за проведенням аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- *Здійснювати державний нагляд і контроль* за розробленням та реалізацією заходів у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру
(*стаття 30 Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»*)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Зупиняти* роботи з будівництва, реконструкції, розширення об'єктів, якщо порушення вимог законодавства у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки створюють загрозу життю або здоров'ю людей (якщо це не призведе до зупинення роботи підприємства або окремого виробництва в цілому)
(*Інструкція про порядок та умови застосування запобіжних заходів посадовими особами Державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки*)
- *Встановлювати* за погодженням із керівниками підприємств, установ та організацій реальні терміни усунення недоліків, які виявлені під час перевірок, *здійснювати* контрольні перевірки за усуненням недоліків
(*Типове положення про управління (відділ) державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки головного управління МНС України в Автономній Республіці Крим, області, містах Київ та Севастополь*)

Найменування адміністративного органу <i>Державна технічна інспекція Державного департаменту страхового фонду документації</i>
Статус адміністративного органу Структура Державного департаменту страхового фонду документації (урядовий орган державного управління у складі Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи)
Сфера діяльності Здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері формування та ведення страхового фонду документації
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про страховий фонд документації України» від 22.03.2001 р., № 2332-III Положення про Державну технічну інспекцію Державного департаменту страхового фонду документації від 26.10.2001 р., № 1447 Положення про організацію та проведення інспекційних перевірок Державною технічною інспекцією Державного департаменту страхового фонду документації від 06.11.2001 р., № 254
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати контроль</i> за додержанням законодавства України у сфері сформування та ведення страхового фонду документації України суб'єктами державної системи страхового фонду документації (<i>стаття 14 Закону України «Про страховий фонд документації України»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Проводити перевірки</i> суб'єктів державної системи страхового фонду документації з питань дотримання: вимог законодавства про страховий фонд; порядку формування та ведення страхового фонду; термінів формування страхового фонду та порядку внесення змін до документів страхового фонду; науково-технічного рівня виготовлення, зберігання та відтворення документів страхового фонду - <i>Мати доступ</i> на територію суб'єктів державної системи страхового фонду документації, щодо яких проводиться перевірка; - <i>Отримувати</i> від суб'єктів державної системи страхового фонду документації, щодо яких проводиться перевірка, необхідні документи та інформацію (<i>Положення про Державну технічну інспекцію Державного департаменту страхового фонду документації</i>)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна авіаційна пошуково-рятувальна служба</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи</p>
<p>Сфера діяльності   Участь у реалізації державної політики щодо вдосконалення єдиної державної системи проведення авіаційних пошуково-рятувальних робіт; організація та забезпечення проведення авіаційних пошуково-рятувальних робіт з використанням усіх наявних сил та засобів МНС, а також сил та засобів інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, налагодження їх взаємодії</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної авіаційної пошуково-рятувальної служби» від 08.09.2004 р., № 1172</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - <i>Контролювати</i> виконання вимог нормативних документів щодо проведення авіаційних пошуково-рятувальних робіт   - <i>Здійснювати контроль</i> за готовністю авіаційних сил та засобів пошуку і рятування підприємств, установ та організацій усіх форм власності до проведення пошуку і рятування   - <i>Здійснювати контроль</i> за організацією пошуково-рятувального забезпечення польотів повітряних суден авіації центральних підприємств, установ та організацій усіх форм власності   - <i>Перевіряти</i> стан готовності сил та пошуково-рятувальних засобів до проведення авіаційних пошуково-рятувальних робіт   (<i>Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної авіаційної пошуково-рятувальної служби»</i>)</p>

Найменування адміністративного органу <i>Державний департамент – Адміністрація зони відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Сфера діяльності Участь у реалізації державної політики з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення у сфері поведінки з радіоактивними відходами
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 27.02.1991 р., № 791а-ХІІ Положення про департамент – Адміністрацію зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення від 11.08.2000 р., № 1263
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Вирішувати</i> питання охорони громадського порядку, захисту наукових і економічних інтересів держави, <i>вживати</i> заходів до створення безпечних умов праці та зменшення рівня опромінення персоналу, який працює на цих територіях, з метою охорони його здоров'я, <i>забезпечувати</i> додержання норм радіаційної безпеки, порядку поведінки з радіоактивними відходами - <i>Приймати</i> рішення, які обов'язкові до виконання всіма підприємствами, установами і організаціями, розташованими або залученими до робіт у зазначених зонах, незалежно від форм власності та організаційно-правових форм - <i>Здійснювати контроль</i> за додержанням суворого природоохоронного режиму, охороною територій, природних, історичних та етнокультурних пам'яток, охороною громадського порядку, протипожежної безпеки, контрольно-пропускнуго режиму при в'їзді та виїзді з зони відчуження (<i>статті 8, 9, 14 ЗУ «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Контролювати</i> діяльність підприємств, установ та організацій, залучених до здійснення обов'язкових заходів у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення за такими напрямками: поведінки з радіоактивними відходами; екологічний моніторинг природного середо-

вища; реабілітація земель; запобігання виносу радіонуклідів за межі зони відчуження; догляд за лісами, а також захист їх від пожеж, хвороб та шкідників; здійснення водоохоронних заходів; додержання контрольно-пропускного режиму; додержання норм радіаційної безпеки та санітарної охорони

- *Одержувати* в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї обов'язків

(Положення про департамент – Адміністрацію зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення)

Найменування адміністративного органу <i>Державна гідрометереологічна служба</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління, що діє у складі Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Сфера діяльності Реалізація державної політики у сфері гідрометеорології та моніторингу довкілля
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про гідрометеорологічну діяльність» від 18.02.1999 р., № 443-XIV Положення про Державну гідрометеорологічну службу від 26.04.2002 р., № 570
Інспекційні повноваження, передбачені законами - Здійснювати державний контроль у сфері гідрометеорологічної діяльності; - Перевіряти: <ul style="list-style-type: none">
• застосування засобів вимірювальної техніки та методик виконання вимірювань, які використовуються під час проведення гідрометеорологічних спостережень;
• якість, комплексність та єдність гідрометеорологічних спостережень, додержання законодавства щодо проведення гідрометеорологічних спостережень, їх обробки та зберігання;
• додержання вимог законодавства щодо забезпечення і обслуговування органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, визначених цим Законом, необхідною гідрометеорологічною інформацією;
• своєчасність і правильність ведення державного обліку, реєстрації гідрометеорологічної інформації та банку гідрометеорологічних даних, а також здійснення передачі гідрометеорологічних матеріалів до галузевого державного гідрометеорологічного архіву спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері гідрометеорологічної діяльності (статті 7, 19 Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність»)

Найменування адміністративного органу

Адміністрація державної прикордонної служби України

Статус адміністративного органу

Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом

Сфера діяльності

Реалізація державної політики у сфері захисту державного кордону України

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про державний кордон України» від 4.11.1991 р., № 1777-ХІІ
Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 03.04.2003 р., № 661-IV

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Проводити* опити про цілі заходження судна у води України
- *Зупиняти* судно і проводити його огляд, якщо воно не відповідає на сигнал опиту, перебуває в закритому для плавання районі, порушує інші правила заходження у води України, плавання і перебування в них, а також займається промисловою та іншою діяльністю на порушення законодавства України, міжнародних договорів України
- *Переслідувати і затримувати* у відкритому морі судно, яке зайшло в територіальне море або у внутрішні води і порти України з порушенням встановлених правил, або судно, яке порушило закони чи правила плавання і перебування у водах України, до заходження його в територіальне море своєї країни або третьої держави в разі, якщо переслідування почато в територіальному морі або внутрішніх водах України і велося безперервно
- *Затримувати та конвоювати* в найближчий порт або інший відповідний пункт іноземне невійськове судно, яке перебуває в територіальному морі і внутрішніх водах України
- *Передавати* у встановленому порядку уповноваженим представникам відповідних іноземних держав, або видворяти за межі територіального моря та внутрішніх вод України
(*статті 28-30 Закону України «Про державний кордон України»*)
- *Розташовувати* прикордонні наряди, *пересуватися* під час виконання службових обов'язків на будь-яких ділянках місцевості, *перебувати* на земельних ділянках, у житлових та інших приміщеннях громадян за їх згодою або без їх згоди у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна, з повідомленням про це протягом двадцяти чотирьох годин прокурора, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності з повідомленням про це їх адміністрації

- *Не пропускати* через державний кордон України осіб без дійсних документів на право його перетинання, осіб, які надали завідомо неправдиві відомості під час одержання зазначених документів, осіб, яким Державною прикордонною службою України за порушення законодавства з прикордонних питань та про правовий статус іноземців чи за мотивованим письмовим рішенням суду та правоохоронних органів не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України

- *Проводити* огляд транспортних засобів, товарів та інших предметів, що переміщуються через державний кордон України, у разі потреби – і супроводжувати зазначені транспортні засоби, товари та предмети

- *Обмежувати або тимчасово забороняти* у випадках, які спричиняються обставинами, пов'язаними із забезпеченням охорони державного кордону України, та проведенням навчань і бойових стрільб, виконання різних робіт, переміщення транспортних засобів, плавзасобів і доступ осіб на окремі ділянки місцевості чи об'єкти у прикордонній смузі, контрольованих прикордонних районах, за винятком робіт на будовах, що виконуються відповідно до міжнародних договорів, та на будовах державного значення і робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків стихійного лиха та осередків особливо небезпечних інфекційних захворювань

- *Зупиняти та оглядати* в межах прикордонної смуги, контрольованих прикордонних районів транспортні засоби, а також перевіряти документи, що посвідчують особу водія та пасажирів, наявність поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката «Зелена картка»), а також здійснювати контроль за сплатою сум накладеного стягнення за адміністративні правопорушення

- *Проводити* в установленому порядку огляд українських та іноземних невійськових суден, що допустили порушення законодавства під час плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, а також під час стоянки суден у портах України, супроводжувати їх кораблями та катерами Державної прикордонної служби України в порти або за межі територіальних вод України

- *Зупиняти та оглядати* в установленому порядку судна і плавзасоби, що ведуть промисел риби та інших водних живих ресурсів, здійснюють пошук, дослідження та операції, пов'язані з таким промислом, виконують інші роботи у виключній (морській) економічній зоні України та територіальному морі; перевіряти документи на ведення рибного промислу та виконання інших робіт

- *Зупиняти або припиняти* рибний промисел, морські наукові дослідження, інші роботи у територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та внутрішніх водах України в разі відсутності відповідного дозволу (погодження) або порушення правил їх проведення, установлених законодавством

- *Відвідувати, оглядати та перебувати* на штучних островах, в установках і спорудах, що знаходяться у виключній (морській) економічній зоні, територіальному морі та внутрішніх водах України, а також перевіряти документи, які посвідчують право на проведення робіт, спорудження штучних островів, установок, споруд і встановлення зон безпеки навколо них
- *Затримувати* судна, що допускають порушення законодавства про виключну (морську) економічну зону України або норм міжнародного права, і доставляти їх в один з відкритих для заходження іноземних невійськових суден портів України
- *Тимчасово обмежувати* мореплавство та забороняти вихід у море українських невійськових суден і плавзасобів незалежно від форми власності, які допустили порушення встановленого порядку плавання і перебування у територіальному морі та внутрішніх водах України
- *Забороняти* сходження на берег і перебування на березі членів екіпажів іноземних невійськових суден та інших осіб, що перебувають на них і допустили правопорушення під час плавання та перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, а також під час стоянки суден у портах України (стаття 20 Закону України «Про Державну прикордонну службу України»)

Найменування адміністративного органу <i>Служба безпеки України</i>
Статус адміністративного органу Державний правоохоронний орган спеціального призначення
Сфера діяльності Захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р., № 2229-ХІІ Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30.06.1993 р., № 3341-ХІІ Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р., № 3855-ХІІ
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Вимагати</i> від громадян та посадових осіб припинення правопорушень і дій, що перешкоджають здійсненню повноважень Служби безпеки України, перевіряти у зв'язку з цим документи, які посвідчують їх особу - <i>Подавати</i> органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям усіх форм власності обов'язкові для розгляду пропозиції з питань національної безпеки, у тому числі із забезпечення охорони державної таємниці - <i>Одержувати</i> на письмовий запит керівника відповідного органу Служби безпеки України від підприємств, установ, організацій, військових частин, громадян та їх об'єднань дані і відомості, необхідні для забезпечення державної безпеки України, а також користуватись з цією метою службовою документацією і звітністю - <i>Входити</i> у порядку, погодженому з адміністрацією підприємств, установ та організацій, на їх територію і в службові приміщення (<i>стаття 25 Закону України «Про Службу безпеки України»</i>) - <i>Входити</i> за службовими посвідченнями на територію, у приміщення, склади та сховища підприємств, організацій і установ (крім іноземних, дипломатичних представництв), незалежно від їх відомчої належності та форм власності, у пункти пропуску через державний кордон України та митниці, а також у виробничі приміщення громадян, які займаються підприємницькою діяльністю, – за письмовим розпорядженням керівника відповідного спеціального підрозділу

- *Опечатувати* на строк до 10 діб архіви, каси, приміщення (за винятком жилих) чи інші сховища, брати їх під охорону, *накладати* арешт на грошові кошти та інші цінності фізичних та юридичних осіб, *вилучати* предмети і документи із складанням відповідного акта – за постановою та з санкції відповідного прокурора по нагляду за виконанням законів спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю, а у невідкладних випадках — з наступним повідомленням прокурора протягом доби в разі загрози знищення, приховування або втрати предметів чи документів, які можуть бути використані у розкритті та розслідуванні злочинної діяльності

(стаття 12 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»)

- *Контролювати* стан охорони державної таємниці на підприємствах, в установах і організаціях

- *Одержувати* безоплатно інформацію на підприємствах, в установах і організаціях з питань забезпечення охорони державної таємниці

(стаття 37 Закону України «Про державну таємницю»)

3. Оборона

Найменування адміністративного органу

Військова служба правопорядку у Збройних Силах України

Статус адміністративного органу

Спеціальне правоохоронне формування у складі Збройних Сил України

Сфера діяльності

Забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 7.03.2002 р., № 3099-III

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Перевіряти* у військовослужбовців і військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а на території військових частин також в інших осіб документи, що посвідчують їх особу, та інші документи, необхідні для з'ясування питань, що належать до компетенції Служби правопорядку

- *Затримувати і тримати* військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів на гауптвахтах Служби правопорядку з метою застосування тимчасового запобіжного заходу, які вчинили дії, що створюють реальну загрозу для оточуючих, або які виявили непокору законній вимозі військовослужбовця Служби правопорядку

- *Затримувати* осіб у військовій формі одягу, які мають виражені ознаки психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для оточуючих, з негайним повідомленням лікувального закладу або командирів (начальників) військовослужбовців для вирішення питання щодо їх негайного огляду у відповідних лікувальних закладах

- *Проводити* особистий огляд або обшук затриманих військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів на гауптвахтах Служби правопорядку, огляд речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або є небезпечними для оточуючих

- У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна, *заходити* в жилі та інші приміщення, що належать громадянам, на територію і в приміщення підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності з наступним повідомленням про це прокурора протягом 24 годин

- *Отримувати* на письмовий запит від підприємств, установ і організацій, незалежно від їх підпорядкування і форми власності, у тому числі від громадських організацій, відомості, необхідні у справах про злочини та у зв'язку з матеріалами про правопорушення, що знаходяться у провадженні Служби правопорядку

- Відповідно до своєї компетенції у разі необхідності *тимчасово обмежувати або забороняти* доступ військовослужбовців та інших осіб на окремі ділянки місцевості чи об'єкти для забезпечення державної таємниці, громадського порядку і безпеки, охорони життя і здоров'я людей, збереження речових доказів

- При обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, *обмежувати або забороняти* рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг; *зупиняти і оглядати* з цією метою транспортні засоби, перевіряти у водіїв документи на право користування та керування ними

- *Вносити* відповідним органам внутрішніх справ пропозиції про анулювання дозволів на придбання, зберігання і носіння зброї та боєприпасів, а також спеціальних засобів самооборони, виданих військовослужбовцям та іншим громадянам, які проживають на територіях дислокації військових частин та зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги без призначення лікаря, хворіють на психічні захворювання, та в інших випадках, передбачених законом

- У межах своєї компетенції та у встановленому законом порядку *вилучати* у військовослужбовців та інших осіб, які незаконно перебувають на території військової частини або військового об'єкта чи здійснюють протиправні дії, предмети і речі, заборонені або обмежені в обігу, а також документи з ознаками підробки і передавати їх відповідним органам виконавчої влади

- *Застосовувати* спеціальні засоби та зброю у встановленому законом порядку

(стаття 7 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України»)

4. Фінанси

Найменування адміністративного органу <i>Міністерство фінансів України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Забезпечення реалізації єдиної державної фінансової, бюджетної, податкової, митної політики, політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, випуску та проведення лотерей, розроблення та виробництва голографічних захисних елементів
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Положення про Міністерство фінансів України від 27.12.2006 р., № 1837
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами <i>- Одержувати:</i> <ul style="list-style-type: none">
• від підприємств, установ і організацій усіх форм власності дані, необхідні для здійснення контролю за раціональним і цільовим використанням бюджетних коштів;
• в установленому порядку від суб'єктів господарювання, яким надані ліцензії на провадження господарської діяльності, пов'язаної із випуском та проведенням лотерей, інформацію, необхідну для здійснення контролю за їх діяльністю;
• в установленому порядку від суб'єктів господарювання, які здійснюють операції з дорогоцінними металами, дорогоцінним камінням, дорогоцінним камінням органогенного утворення та напівдорогоцінним камінням, ювелірними виробами з них, інформацію, необхідну для здійснення контролю за їх діяльністю <i>(Положення про Міністерство фінансів України)</i>

Найменування адміністративного органу <i>Державне казначейство України</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства фінансів України
Сфера діяльності Забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів на основі ведення єдиного казначейського рахунка
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Положення про Державне казначейство України від 21.12.2005 р., № 1232
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, підприємств, установ, організацій і банків пояснення, довідки, інформацію, необхідні для виконання покладених на нього завдань (<i>Положення про Державне казначейство України</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Державна пробірна служба України</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства фінансів України
Сфера діяльності Державний пробірний контроль за якістю дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, виробів з них та матеріалів, що містять дорогоцінні метали, і за здійсненням операцій із зазначеними цінностями
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» від 18.11.1997 р., № 637/97-ВР Положення про Державну пробірну службу від 28.04.2000 р., № 732 Інструкція про порядок проведення перевірок щодо додержання законодавства України при здійсненні операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням від 22.12.2008 р., № 1519
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Проводити</i> у встановленому порядку перевірку та обстеження діяльності суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності щодо вилучення, переробки та використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, перевірку якості виробів із дорогоцінних металів (<i>стаття 19 Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Проводити</i> в установленому законодавством порядку з метою забезпечення виконання вимог щодо одержання, використання, обліку та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння перевірки та обстеження суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють операції із дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, виробами з них та матеріалами, що містять дорогоцінні метали, а також скуповують, приймають у заставу і на комісію ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, здійснюють торгівлю ними або надають посередницькі послуги в торгівлі, зберігають та експонують різноманітні предмети, що містять зазначені цінності, збирають і переробляють відходи та брухт дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння - <i>Проводити</i> в установленому законодавством порядку у суб'єктів підприємницької діяльності та інших суб'єктів господарювання, які перевіря-

ються, відбір проб продукції з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, зразків виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння для перевірки і проведення аналізів у лабораторіях органів, які здійснюють державний пробірний контроль

- *Одержувати* в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань (*Положення про Державну пробірну службу*)

- *Мати* доступ до приміщень суб'єктів, які виконують операції з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, у разі пред'явлення службового посвідчення та за умови дотримання законодавства щодо організації та проведення перевірок

- *Оглядати* робочі місця, робочі та допоміжні приміщення, місця постійного або тимчасового зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, виробів з них, матеріалів із їх вмістом, відходів і брухту, що їх містять, та в разі виявлення порушень *опечатувати*, якщо це не призводить до зупинення виробництва, зазначені приміщення і місця

- *Вимагати* від керівника суб'єкта проведення повної або вибіркової інвентаризації залишків дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, виробів з них та матеріалів із їх вмістом, відходів і брухту, що їх містять

- Відповідно до закону *вимагати та отримувати* від посадових осіб та інших працівників суб'єкта відповідні документи, необхідні довідки та письмові пояснення з питань, що виникають під час перевірок

- *Перевіряти* облікові документи, в тому числі обліково-технічні документи, нормативно-технічні, статистичні документи щодо операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням, отримувати засвідчені в установленому порядку копії цих документів

(*Інструкція про порядок проведення перевірок щодо додержання чинного законодавства при виконанні операцій з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням*)

Найменування адміністративного органу <i>Державна податкова адміністрація України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Здійснення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків і зборів (обов'язкових платежів), неподаткових платежів, установлених законодавством, а також за додержанням законодавства з питань регулювання виробництва і обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 04.12.1990 р., № 509-ХІІ Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 р., № 481/95-ВР Закон України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» від 21.12.2000 р., № 2181-ІІІ Положення про Департамент контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів Державної податкової адміністрації України від 10.02.2007 р., № 71 Положення про Державну податкову адміністрацію України від 26.05.2007 р., № 778
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Проводити</i> роботи по боротьбі з незаконним обігом алкогольних напоїв та тютюнових виробів - <i>Організовувати</i> роботу, пов'язану зі здійсненням контролю за наявністю марок акцизного збору на пляшках (упаковках) алкогольних напоїв і на пачках (упаковках) тютюнових виробів під час їх транспортування, зберігання і реалізації - <i>Організовувати</i> роботу, пов'язану із здійсненням контролю за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності, які здійснюють роздрібну торгівлю тютюновими виробами, максимальних роздрібних цін на тютюнові вироби, встановлених виробниками або імпортерами таких тютюнових виробів - <i>Здійснювати</i> документальні невиїзні перевірки (на підставі поданих податкових декларацій, звітів та інших документів, пов'язаних з нарах-

уванням і сплатою податків та зборів (обов'язкових платежів) незалежно від способу їх подачі), а також планові та позапланові виїзні перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування і сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), додержання валютного законодавства юридичними особами, їх філіями, відділеннями, іншими відокремленими підрозділами, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичними особами, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, на яких згідно із законами України покладено обов'язок утримувати та/або сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі)

- *Здійснювати контроль* за: додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги) у встановленому законом порядку; наявністю свідоцтв про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, з наступною передачею матеріалів про виявлені порушення органам, які видали ці документи, торгових патентів

- *Одержувати* у платників податків (посадових осіб платників податків) пояснення з питань, що виникають під час перевірок та стосуються реалізації повноважень органів державної податкової служби, встановлених цим та іншими законами України

- *Перевіряти* під час проведення перевірок у фізичних осіб документи, що посвідчують особу

- *Одержувати* безоплатно від платників податків, а також від комерційних банків у порядку, встановленому Законом України «Про банки і банківську діяльність», довідки та/або копії документів про наявність банківських рахунків

- *Одержувати* безоплатно необхідні відомості для формування інформаційного фонду Державного реєстру фізичних осіб – платників податків та зборів (обов'язкових платежів) від платників податків

- *Вимагати* від платників податків, діяльність яких перевіряється, усунення виявлених порушень податкового законодавства, контролювати виконання законних вимог посадових осіб органів державної податкової служби, а також припиняти дії, які перешкоджають здійсненню повноважень посадовими особами органів державної податкової служби

- При проведенні перевірок *вилучати* у підприємств, установ та організацій копії фінансово-господарських та бухгалтерських документів, які свідчать про приховування (заниження) об'єктів оподаткування, несплату податків та зборів (обов'язкових платежів), а при проведенні арешту активів платника податків на підставі рішення суду – *вилучати* оригінали первинних фінансово-господарських та бухгалтерських документів із складенням опису, який скріплюється підписами представника органу державної податкової служби та платника податків, і залишенням копій таких документів платнику податків

- *Вимагати* від керівників підприємств, установ і організацій, що перевіряються в ході планових та позапланових виїзних перевірок, проведення інвентаризацій основних фондів, товарно-матеріальних цінностей та коштів, у разі відмови у проведенні таких інвентаризацій або при проведенні адміністративного арешту активів — звертатися до суду щодо спонукання до проведення таких інвентаризацій, а до ухвалення відповідного рішення судом — у присутності понятих та представників підприємств, установ і організацій, щодо яких проводиться перевірка, *опечатувати* каси, касові приміщення, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі

(статті 8, 11 Закону України «Про державну податкову службу в Україні»)

- *Здійснювати* постійний безпосередній контроль за дотриманням встановленого порядку відпуску спирту етилового та сплати акцизного збору з нього

(стаття 2 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати контроль* за погашенням платниками заборгованості з податків, інших платежів, у тому числі тими, майно яких перебуває у податковій заставі

- *Вживати* заходів до боротьби з приховуванням неоподаткованих доходів, незаконним вивезенням за межі України неоподаткованих капіталів, відмиванням коштів, одержаних злочинним шляхом, забезпечувати виявлення фактів приховування від оподаткування або маскування незаконного походження доходів, їх справжнього характеру і джерел здобуття, місцезнаходження і переміщення, розміру, використання (в тому числі для провадження господарської, інвестиційної, благодійної діяльності, розрахункових і кредитних операцій), для чого:

- *Здійснювати контроль* за проведенням операцій з коштами у готівковій та безготівковій формі, в тому числі на банківських рахунках, за кредитами, переказами, операцій з іншим рухомим та нерухомим майном, за ввезенням в Україну і вивезенням за її межі іноземної та національної валюти у великих розмірах

- *Проводити* розшук коштів та іншого майна, одержаного злочинним шляхом, вживати відповідно до законодавства заходів для їх арешту і конфіскації

- *Вживавати* в установленому порядку заходів щодо залучення до оподаткування доходів, що знаходяться у нелегальному обігу і не мають злочинного походження

- *Здійснювати контроль* за ефективністю використання і збереження закріпленого за підприємствами, установами та організаціями державного майна

- *Проводити* документальні невізні перевірки, планові та позапланові візні перевірки щодо дотримання законодавства з питань регулювання виробництва і обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів
- *Одержувати* у платників податків (посадових осіб платників податків) пояснення з питань, що виникають під час перевірок та стосуються реалізації повноважень органів державної податкової служби, встановлених законами України
- *Перевіряти* під час проведення перевірок у фізичних осіб документи, що посвідчують особу
(*Положення про Державну податкову адміністрацію України*)
- *Здійснювати контроль* за:
  - виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів;
  - відвантаженням спирту етилового підприємствам — виробникам продуктів органічного синтезу;
  - виробництвом парфумерно-косметичної продукції з використанням спирту етилового;
  - додержанням норм виходу спирту та його втрат при виробництві алкогольних напоїв;
  - додержанням стандартів, технічних умов, рецептур, регламентів і технологічних інструкцій та інших нормативних документів щодо виробництва спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;
  - показниками спиртовимірвальних апаратів, за пломбуванням місць можливого доступу до спирту на брагоректифікаційних апаратах підприємств — виробників спирту та спиртовмісної продукції всіх форм власності;
  - відвантаженням спирту та за наявності спеціальних технічних пристроїв, які фіксують в електронному вигляді дані про обсяг відвантаженого спирту та використання денатуруючих домішок
- *Контролювати* додержання правил маркування
- *Зупиняти дію та анулювати* видані ліцензії у випадках, передбачених законодавством
(*Положення про Департамент контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів Державної податкової адміністрації України*)

Найменування адміністративного органу <i>Головне контрольно-ревізійне управління України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Державний фінансовий контроль за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильною визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності в міністерствах та інших органах виконавчої влади, в державних фондах, у бюджетних установах і у суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах і в організаціях, які отримують (отримували в періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів та державних фондів або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно, виконанням місцевих бюджетів
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» від 26.03.1993 р., № 2939-ХІІ Положення про Головне контрольно-ревізійне управління України від 28.11.2000 р., № 1265/2000 Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання від 25.03.2006 р., № 361 Порядок проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою від 20.04.2006 р., № 550 Порядок опечатування органами державної контрольно-ревізійної служби кас, касових приміщень, складів та архівів від 26.07.2006 р., № 1028
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Проводити</i> у підконтрольних установах ревізії фінансово-господарської діяльності, використання і збереження фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильності визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, стану і достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності
- <i>Здійснювати</i> контроль за усуненням недоліків і порушень, виявлених під час проведення державного фінансового контролю
- <i>Мати</i> безперешкодний доступ при проведенні ревізій на склади, у сховища, виробничі та інші приміщення, що належать підконтрольним установам, для їх обстеження і з'ясування питань, пов'язаних з ревізією

- *Призупиняти* бюджетні асигнування, зупиняти операції з бюджетними коштами у випадках, передбачених законом
  - *Проводити* планові та позапланові виїзні повірки
  - *Перевіряти* у підконтрольних установах грошові та бухгалтерські документи, звіти, кошториси й інші документи, що підтверджують надходження і витрачання коштів та матеріальних цінностей, проводити перевірки фактичної наявності цінностей (грошових сум, цінних паперів, сировини, матеріалів, готової продукції, устаткування тощо)
  - *Вимагати* від керівників підконтрольних установ, що ревізуються, проведення інвентаризацій основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і розрахунків, у разі відмови у проведенні таких інвентаризацій — звернутися до суду щодо спонукання до проведення таких інвентаризацій, а до ухвалення відповідного рішення судом — у присутності понятих та представників зазначених підприємств, установ і організацій, щодо яких проводиться ревізія, *опечатувати* каси, касові приміщення, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі
  - *Вилучати* у підприємств, установ і організацій копії фінансово-господарських та бухгалтерських документів, які свідчать про зловживання, а на підставі рішення суду – *вилучати* до закінчення ревізії оригінали первинних фінансово-господарських та бухгалтерських документів із складенням опису, який скріплюється підписами представника органу державної контрольно-ревізійної служби та керівника відповідного підприємства, відповідної установи, організації, та залишенням копій таких документів таким підприємствам, установам, організаціям
  - *Одержувати* від банків та інших кредитних установ необхідні відомості, копії документів, довідки про банківські операції та залишки коштів на рахунках об'єктів, що ревізуються, а від інших підприємств і організацій, в тому числі недержавних форм власності — довідки і копії документів про операції та розрахунки з підприємствами, установами, організаціями, що ревізуються;
  - *Одержувати* від службових і матеріально відповідальних осіб об'єктів, що ревізуються, письмові пояснення з питань, які виникають у ході ревізій;
  - *Проводити* у суб'єктів господарювання, які мали правові відносини з підконтрольною установою, зустрічні звірки з метою документального підтвердження виду, обсягу і якості операцій та розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку підконтрольної установи
- (стаття 10 Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу у Україні»)*

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Припиняти* відповідно до законодавства операції на розрахункових та інших рахунках в установах банків та інших фінансових установах

(Положення про Головне контрольно-ревізійне управління України)

- *Отримувати* від підприємств, установ і організацій інформацію, що стосується діяльності та фінансового стану об'єкта контролю

- *Проводити* ревізію шляхом:

- документальної перевірки, що передбачає контроль за установчими, фінансовими, бухгалтерськими (первинними і зведеними) документами, статистичною та фінансовою звітністю, господарськими договорами, розпорядчими та іншими документами об'єкта контролю, пов'язаними з плануванням і провадженням фінансово-господарської діяльності, веденням бухгалтерського обліку, складенням фінансової звітності;

- фактичної перевірки, що передбачає контроль за наявністю грошових сум, цінних паперів, бланків суворої звітності, оборотних і необоротних активів, інших матеріальних і нематеріальних цінностей шляхом проведення інвентаризації, обстеження та контрольного обміру виконаних робіт, правильністю застосування норм витрат сировини і матеріалів, виходу готової продукції і природних втрат шляхом організації контрольних запусків у виробництво, контрольних аналізів готової продукції та інших аналогічних дій за участю відповідних спеціалістів

(Порядок проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою)

- *Повторно опечатувати* каси, касові приміщення, склади та архіви у разі неприйняття судом рішення до закінчення 24 годин з моменту здійснення першого опечатування

(Порядок опечатування органами державної контрольно-ревізійної служби кас, касових приміщень, складів та архівів)

Найменування адміністративного органу

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України

Статус адміністративного органу

Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом

Сфера діяльності

Регулювання ринків фінансових послуг, окрім фінансових послуг, які надаються баками, професійними учасниками фондового ринку, інститутами спільного інвестування в частині їх діяльності на фондовому ринку, фінансових установ, які мають статус міжурядових міжнародних організацій, Державного казначейства України та державних цільових фондів

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р., № 85/96-ВР

Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р., № 2664-III

Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 р., № 1057-IV

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р., № 1058-IV

Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19.06.2003 р., № 978-IV

Закон України «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати» від 19.06.2003 р., № 979-IV

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 28.11.2002 р., № 249-IV

Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України від 4.04.2003 р., № 292/2003

Правила проведення перевірок Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.10.2003 р., № 96

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Здійснювати* державне регулювання та нагляд за наданням фінансових послуг та додержанням законодавства у цій сфері

- *Застосовувати* у межах своїх повноважень заходи впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг:

- *зобов'язувати* порушника вжити заходів для усунення порушення;
- *вимагати* скликання позачергових зборів учасників фінансової установи;
- *тимчасово зупиняти або анулювати* ліцензію на право здійснення діяльності з надання фінансових послуг;
- *відсторонювати* керівництво від управління фінансовою установою та призначати тимчасову адміністрацію;

- *затверджувати* план відновлення фінансової стабільності фінансової установи
- *порушувати* питання про ліквідацію установи
- *Здійснювати* контроль за достовірністю інформації, що надається учасниками ринку фінансових послуг
- *Проводити* самостійно чи разом з іншими уповноваженими органами нагляду виїзні та безвиїзні перевірки діяльності фінансових установ
- *Здійснювати* в межах своєї компетенції інспектування фінансових установ, а також їх споріднених та афілійованих осіб
(статті 27, 28, 30 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»)
- *Проводити* перевірки щодо правильності застосування страховиками (перестраховиками) та страховими посередниками законодавства про страхову діяльність і достовірності їх звітності
- *Здійснювати* контроль за платоспроможністю страховиків відповідно до взятих ними страхових зобов'язань перед страхувальниками
- *Одержувати* в установленому порядку від страховиків, страхових та перестрахових брокерів звітність про їх діяльність, інформацію про їх фінансове становище та необхідні пояснення щодо звітних даних, а від підприємств, установ (у тому числі банків), організацій і фізичних осіб – інформацію, необхідну для виконання покладених завдань
- Не частіше одного разу на рік *призначати* проведення за рахунок страховика додаткової обов'язкової аудиторської перевірки з визначенням аудитора;
- *Видавати* приписи страховикам, страховим посередникам про усунення виявлених порушень вимог законодавства про страхову діяльність, а у разі їх невиконання – *зупиняти чи обмежувати* дію ліцензій цих страховиків до усунення виявлених порушень або *приймати* рішення про відкликання ліцензій та виключення з державного реєстру страховиків (перестраховиків), страхових або перестрахових брокерів;
- *Проводити* тематичні перевірки діяльності страховика у випадках необхідності перевірки фактів, викладених у скаргах, заявах, зверненнях страхувальників, достовірності показників звітності, виконання вимог раніше наданих приписів, за дорученням правоохоронних органів або органів державної влади, зустрічні перевірки достовірності і правильності укладених договорів страхування та перестраховування та у разі надходження інформації від страхувальників про порушення
- *Одержувати* в установленому порядку від аварійних комісарів інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань, у тому числі інформацію про обставини і причини настання страхового випадку та заподіяну шкоду
- *Здійснювати* контроль за достовірністю та повнотою інформації, що надається учасниками страхового ринку
(статті 36, 37 Закону України «Про страхування»)

- *Проводити* перевірку стану організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення внутрішнього фінансового моніторингу;
- *Перевіряти* виконання вимог актів законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів та фінансуванню тероризму (стаття 10 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом»)
- *Здійснювати* державний нагляд і регулювання іпотечного кредитування та емісії іпотечних сертифікатів (стаття 44 Закону України «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати»)
- *Контролювати* дотримання управителем обмежень щодо управління майном, визначених проспектом емісії сертифікатів;
- *Наглядати* за виконанням зобов'язань емітентом щодо залучення та повернення коштів власникам сертифікатів ФОН (стаття 36 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»)
- *Здійснювати* систематичний контроль за дотриманням законодавства в накопичувальній системі пенсійного страхування, за достовірністю інформації, що надається та оприлюднюється суб'єктами цієї системи (стаття 104 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»)
- *Здійснювати* державний нагляд і контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення за діяльністю недержавних пенсійних фондів, страхових організацій та банківських установ (стаття 67 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати* контроль за діяльністю аграрної біржі у сфері регулювання та нагляду за операціями продажу товарів на умовах споту та форварду, правильністю укладення та виконання зобов'язань за іншими видами товарних деривативів, а також надання страхових субсидій (Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України)
- *Безперешкодно входити* за службовим посвідченням до приміщень, у яких розташований суб'єкт нагляду
- *Вилучати* на строк до трьох робочих днів документи, які підтверджують або можуть підтверджувати факти порушення вимог чинного законодавства
- *Брати* письмові пояснення у керівників суб'єкта нагляду та (або) його працівників (Правила проведення перевірок Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України)

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет фінансового моніторингу України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом
Сфера діяльності Участь у реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 28.11.2002 р., № 249-IV Положення про Державний комітет фінансового моніторингу України від 31.01.2007 р., № 100
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Проводити</i> перевірку стану організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення внутрішнього фінансового моніторингу, вживати заходів, передбачених Законом - Під час здійснення нагляду <i>перевіряти</i> виконання вимог актів законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів та фінансуванню тероризму, вживати в установленому законодавством порядку заходів, передбачених Законом - <i>Приймати</i> рішення про зупинення проведення фінансової операції на строк до п'яти робочих днів, якщо її учасником або вигодоодержувачем за нею є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних зі здійсненням терористичної діяльності - <i>Збирати, обробляти і аналізувати</i> інформацію про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу; - <i>Отримувати</i> від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання на запит інформацію, необхідну для реалізації покладених на нього завдань (статті 10, 12-1, 13, 14 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом»)

Найменування адміністративного органу*Державна митна служба України***Статус адміністративного органу**

Центральний орган виконавчої влади

Сфера діяльності

Державне регулювання і контроль митної справи

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Митний кодекс України від 11.07.2002 р., № 92-IV

Положення про Державну митну службу України від 18.07.2007 р., № 940

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Перевіряти* документи та відомості, необхідні для контролю
- *Проводити* митний огляд (огляд та переогляд товарів і транспортних засобів, особистий огляд громадян)
- *Обліковувати (ресструвати)* товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України
- *Усно опитувати* громадян та посадових осіб підприємств
- *Перевіряти* системи звітності та обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів через митний кордон України
- *Оглядати* території та приміщення складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, спеціальних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари і транспортні засоби, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи законом
- *У примусовому порядку зупиняти і повертати* в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли з зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав
- *Вимагати* від осіб, які переміщують товари і транспортні засоби через митний кордон України, здійснити навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, упакування, перепаккування товарів, митне оформлення яких не закінчено, зміну ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах або їх упакувці, а також заміну транспортного засобу
- *Брати проби* та зразки товарів для дослідження (аналізу, експертизи);
- *Здійснювати контроль* за переміщенням культурних цінностей через митний кордон України у взаємодії зі спеціально уповноваженим держав-

ним органом по контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства в порядку, встановленому законом

- *Приймати* рішення про застосування заходів гарантування доставки товарів до митних органів

- *Здійснювати* постійний контроль та нагляд за кордонами спеціальних митних зон, а також за доступом у них

- *Вимагати* від осіб, які переміщують товари через кордон спеціальної митної зони, ведення обліку руху таких товарів з метою їх контролю

- *Проводити* перевірку товарів, що переміщуються через кордон спеціальної митної зони, з метою забезпечення здійснення передбачених Кодексом операцій та недопущення переміщення заборонених товарів

- *Здійснювати* перевірки товарів, що знаходяться у спеціальних митних зонах

- *Здійснювати* контроль правильності визначення митної вартості товарів

- *Призупиняти* митне оформлення і розміщати товари на складах тимчасового зберігання або на складах митних органів у випадку виявлення ознак порушення прав інтелектуальної власності щодо товарів, пред'явлених до митного контролю та митного оформлення

(статті 41, 53, 63, 75, 98, 161, 220, 265, 257, 257-1 Митного кодексу України)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати контроль* за діяльністю підприємств, які надають послуги з декларування товарів і транспортних засобів, перевезення та зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України чи перебувають під митним контролем, та виконують інші операції з такими товарами

- *Запобігати* контрабанді та її припиняти

- *Вживати* разом з іншими органами виконавчої влади заходів до недопущення переміщення через митний кордон України товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки, а також контрафактних товарів;

- *Здійснювати контроль* за правильністю визначення країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України;

- *Проводити* верифікацію (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України

(Положення про Державну митну службу України)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Рахункова палата України</i></p>
<p>Статус адміністративного органу Постійно діючий орган контролю, який утворюється Верховною Радою України, підпорядкований і підзвітний їй</p>
<p>Сфера діяльності Організація і здійснення контролю за своєчасним виконанням видаткової частини Державного бюджету України, витрачанням бюджетних коштів, у тому числі коштів загальнодержавних цільових фондів, за обсягами, структурою та їх цільовим призначенням</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про Рахункову палату України» від 11.07.1996 р., № 315/96-ВР Стандарт Рахункової палати «Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів» від 27.12.2004 р., № 28-6</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Отримувати</i> від керівників установ та організацій, що перевіряються, всю необхідну документацію та іншу інформацію про фінансово-господарську діяльність; - <i>Отримувати</i> від уповноважених банків та інших кредитних установ необхідні відомості про здійснювані ними операції та стан рахунків установ та організацій, що перевіряються, від інших підприємств і організацій – довідки, копії документів по операціях і рахунках цих підприємств та організацій; - <i>Контролювати</i> підприємства, установи, організації, банки, кредитні установи, господарські товариства, страхові компанії, інші фінансові установи і їх спілки, асоціації та інші об'єднання незалежно від форм власності, об'єднання громадян, недержавні фонди та інші недержавні некомерційні громадські організації у тій частині їх діяльності, яка стосується використання коштів Державного бюджету України - <i>Проводити</i> фінансові перевірки на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності в межах, визначених Законом; - <i>Перевіряти</i> в органах і на об'єктах грошові документи, бухгалтерські книги, звіти, плани, кошториси витрат та іншу документацію щодо фінансово-господарської діяльності, а також <i>здійснювати</i> перевірку касових операцій з готівкою та цінними паперами, матеріальних цінностей, їх обліку, зберігання і витрачання <i>(стаття 7 Закону України «Про Рахункову палату України»)</i></p>

Найменування адміністративного органу <i>Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку</i>
Статус адміністративного органу Державний орган підзвітний Верховній Раді України
Сфера діяльності Державне регулювання ринку цінних паперів
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р., № 448/96-ВР Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 р., № 710/97-ВР Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 р., № 3480-IV Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р., № 2664-III Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р., № 1058-IV Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 р., № 1057-IV Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 28.11.2002 р., № 249-IV Положення про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку від 25.09.2002 р., № 861/2002
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Контролювати</i> випуск і обіг цінних паперів та їх похідних на території України, а також у сфері спільного інвестування
- У разі порушення законодавства про цінні папери, нормативних актів <i>виносити</i> попередження, <i>зупиняти</i> на термін до одного року розміщення (продаж) та обіг цінних паперів того чи іншого емітента, дію ліцензій, виданих Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, <i>анулювати</i> дію таких ліцензій
- <i>Контролювати</i> дотримання законодавства і <i>призначати</i> державних представників на фондових біржах, у депозитаріях і торговельно-інформаційних системах
- <i>Встановлювати</i> обов'язкові нормативи достатності власних коштів та інші показники і вимоги, що обмежують ризики по операціях з цінними паперами в ході здійснення діяльності по випуску та обігу цінних паперів, інших видів професійної діяльності на ринку цінних паперів (за винятком банківських операцій), якщо інше не передбачено законами України
- <i>Встановлювати</i> обмеження щодо суміщення видів професійної діяльності на ринку цінних паперів

- У разі порушення фондовою біржею законодавства про цінні папери, статуту та правил фондової біржі *зупиняти* торгівлю на фондовій біржі до усунення таких порушень
- *Здійснювати контроль* за достовірністю і розкриттям інформації, що надається емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, і саморегулювними організаціями, та її відповідністю встановленим вимогам
- *Проводити* самостійно чи разом з іншими відповідними органами перевірки та ревізії фінансово-господарської діяльності емітентів, осіб, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, фондових бірж та саморегулювних організацій
- *Надсилати* емітентам, особам, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, фондовим біржам та саморегулювним організаціям обов'язкові для виконання розпорядження про усунення порушень законодавства про цінні папери та вимагати надання необхідних документів відповідно до чинного законодавства
- *Поручувати* питання про звільнення з посад керівників фондових бірж та інших установ інфраструктури фондового ринку у випадках недодержання ними чинного законодавства України, з метою захисту інтересів інвесторів та громадян
- *Призначати* тимчасово (до двох місяців) керівників фондових бірж, депозитаріїв та інших установ інфраструктури фондового ринку, *зупиняти або припиняти* допуск цінних паперів на фондові біржі або торгівлю ними на будь-якій фондовій біржі, *зупиняти* кліринг та укладення договорів купівлі-продажу на певний термін для захисту держави, інвесторів
- *Здійснювати* разом з іншими виконавчими органами контроль за поліграфічною базою з випуску цінних паперів
- *Вилучати* під час проведення перевірок на строк до трьох робочих днів документи, що підтверджують факти порушення актів законодавства про цінні папери
- *Приймати* рішення про ліквідацію пайового інвестиційного фонду
- *Проводити* перевірки незалежних оцінювачів майна інститутів спільного інвестування щодо додержання вимог законодавства у сфері спільного інвестування
- *Проводити* самостійно чи разом з іншими відповідними органами перевірки фінансово-господарської діяльності уповноважених рейтингових агентств
- У разі виявлення ознак порушення Рейтинговим агентством вимог законів України у сфері цінних паперів та/або нормативних актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку *вживати* заходи впливу відповідно до законодавства, в тому числі виключати уповноважені рейтингові агентства з Державного реєстру уповноважених рейтингових

агентств, анулювати Свідоцтво про включення до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств, виключати міжнародні рейтингові агентства з переліку визнаних

(статті 7, 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»)

- *Здійснювати нагляд* за діяльністю компаній з управління активами в частині управління пенсійними активами, радника з інвестиційних питань *(стаття 103 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»)*

- *Здійснювати контроль* за діяльністю Національної депозитарної системи *(стаття 17 Закону України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні»)*

- *Тимчасово зупиняти* діяльність фондової біржі як організатора торгівлі в разі, коли кількість її членів стала менше ніж 20, а якщо фондову біржу утворено у формі дочірнього підприємства об'єднання торговців цінними паперами — коли кількість членів такого об'єднання стала менше ніж 20

- *Прийняти* діяльність фондової біржі, якщо протягом шести місяців прийняття нових членів не відбулося

(стаття 21 Закону України «Про цінні папери і фондовий ринок»)

- *Організувати* перевірку діяльності пенсійного фонду, адміністратора, компанії з управління активами, зберігача, страхової організації та банківської установи, що надають послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення, самостійно або із залученням аудитора

- *Приймати* рішення про анулювання ліцензії на провадження діяльності з управління активами пенсійних фондів в порядку, визначеному ліцензійними умовами

(статті 5, 41 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Зупиняти* в разі виявлення ознак правопорушення у вигляді випуску в обіг або розміщення не зареєстрованих відповідно до чинного законодавства цінних паперів чи діяльності на ринку цінних паперів без спеціального дозволу (ліцензії) всі операції по банківських рахунках відповідної юридичної особи до виконання або скасування в судовому порядку рішення про накладення штрафу, за винятком сплати державного мита з заяв і скарг, що подаються до суду

- *Визначати* максимальну кількість власників іменних цінних паперів для організації самостійного ведення емітентом реєстру

- *Призначати* своїх представників для здійснення контролю за реєстрацією акціонерів для участі у загальних зборах акціонерів акціонерних товариств

- *Перевіряти* діяльність інститутів спільного інвестування

(Положення про Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку)

Найменування адміністративного органу <i>Національний банк України</i>
Статус адміністративного органу Особливий центральний орган державного управління
Сфера діяльності Забезпечення стабільності грошової одиниці України
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 р., № 185/94-ВР Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р., № 679-XIV Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р., № 2121-III
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Встановлювати</i> строк, протягом якого куплена резидентом на міжбанківському валютному ринку України іноземна валюта для забезпечення виконання зобов'язань перед нерезидентом має бути використана за призначенням, і порядок її продажу в разі недотримання резидентом цього строку (<i>стаття 3 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті»</i>) - <i>Здійснювати</i> банківське регулювання та нагляд - <i>Здійснювати</i> валютний контроль за банками та іншими фінансовими установами, які отримали ліцензію на здійснення валютних операцій - <i>Визначати</i> вимоги стосовно технічного стану і організації охорони приміщень банківських установ - <i>Встановлювати</i> обов'язкові для банків стандарти та правила ведення бухгалтерського обліку та звітності, що відповідають вимогам законодавства України - <i>Здійснювати контроль</i> , у тому числі шляхом здійснення планових і позапланових перевірок, за діяльністю банків, юридичних та фізичних осіб (резидентів та нерезидентів), які отримали ліцензію на здійснення валютних операцій, в частині дотримання ними валютного законодавства - <i>Встановлювати</i> ліміти відкритої валютної позиції для банків та інших установ, що купують та продають іноземну валюту - <i>Здійснювати</i> постійний нагляд за дотриманням банками, їх підрозділами, афілійованими та спорідненими особами банків на території України та за кордоном, банківськими об'єднаннями, представництвами та філіями іноземних банків в Україні, а також іншими юридичними та фізичними особами банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку і економічних нормативів

- Безоплатно *одержувати* від банків, банківських об'єднань та юридичних осіб, які отримали ліцензію на здійснення окремих банківських операцій, а також від осіб, стосовно яких Національний банк здійснює наглядову діяльність відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність», інформацію про їх діяльність та пояснення стосовно отриманої інформації і проведених операцій

- *Встановлювати* для банків обов'язкові економічні нормативи з метою захисту інтересів вкладників та кредиторів і забезпечення їх фінансової надійності

- *Визначати* розміри, порядок формування та використання резервів банків для покриття можливих втрат за кредитами, резервів для покриття валютних, відсоткових та інших ризиків банків

(статті 33, 41, 44, 54, 57-59 Закону України «Про Національний банк України»)

- При здійсненні нагляду за діяльністю банків не рідше одного разу на рік *проводити* перевірку банків з питань дотримання ними законодавства, яке регулює відносини у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

- *Здійснювати* банківський нагляд на індивідуальній та консолідованій основі і застосовувати заходи впливу за порушення вимог законодавства щодо банківської діяльності

- *Відкликати* банківську ліцензію у визначених законом випадках;

- *Приймати* рішення про припинення здійснення філією банку операцій на користь або за дорученням клієнтів, якщо інформація про відкриття банком своєї філії містить неправдиві відомості або діяльність філії не відповідає вимогам закону та нормативно-правовим актам Національного банку України

- *Приймати* рішення про відмову в акредитації філії іноземного банку протягом трьох місяців з моменту подання всіх необхідних документів

- *Вводити* тимчасову адміністрацію та ініціювати процедуру ліквідації філії іноземного банку у порядку, передбаченому законодавством України;

- *Надавати* дозвіл чи відмовляти у реорганізації банку протягом одного місяця з моменту отримання заяви банку на реорганізацію

- *Встановлювати* для окремих банків залежно від їх спеціалізації диференційований мінімальний статутний капітал на момент реєстрації банку, але не нижче розміру мінімальний розміру статутного капіталу на момент реєстрації банку, який не може бути менше 10 мільйонів євро

- *Отримувати* протягом трьох робочих днів інформацію про:

- звільнення керівника (керівників) банку та про кандидатуру на призначення на цю посаду;

- зміну юридичної адреси і місцезнаходження банку та його відокремлених структурних підрозділів;

- втрати на суму, що перевищує 15 відсотків капіталу банку;
  - падіння рівня капіталу банку нижче рівня регулятивного капіталу;
  - наявність хоча б однієї з підстав для призначення тимчасового адміністратора чи ліквідатора;
  - припинення банківської діяльності;
  - пред'явлення обвинувачення у вчиненні корисливого злочину керівнику банку, фізичній особі – власнику істотної участі або представнику юридичної особи – власнику істотної участі
- *Вимагати* подання разової та тимчасової звітності
- *Вимагати* подання інших періодичних звітів чи інформації від власників істотної участі в банку з метою здійснення нагляду за безпекою і надійністю фінансового стану банку та забезпечення дотримання положень Закону
- *Проводити* перевірки (з метою визначення рівня безпеки і стабільності операцій банку, достовірності звітності банку і дотримання банком законодавства України про банки і банківську діяльність, а також нормативно-правових актів Національного банку України) всіх банків на місці із залученням іспекторів Національного банку чи аудиторів, які призначаються Національним банком
- *Перевіряти* будь-яку звітність афілійованої особи банку щодо взаємовідносин з банком з метою визначення впливу відносин з афілійованою особою на стан банку
- *Приймати* рішення про проведення позапланової перевірки банку при наявності обгрунтованих підстав
- При здійсненні перевірки *вимагати* від осіб подання будь-якої інформації, необхідної для здійснення перевірки
- *Застосувати* заходи впливу:
- письмове застереження щодо припинення порушення та вжиття необхідних заходів для виправлення ситуації, зменшення невинуватих витрат банку, обмеження невинуватих високих процентних виплат за залученими коштами, зменшення чи відчуження неефективних інвестицій;
  - скликання загальних зборів учасників, спостережної ради банку, правління (ради директорів) банку для прийняття програми фінансового оздоровлення банку або плану реорганізації банку;
  - укладення письмової угоди з банком, за якою банк чи визначена угодою особа зобов'язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку тощо;
  - видати розпорядження щодо:
    - а) зупинення виплати дивідендів чи розподілу капіталу в будь-якій іншій формі;
    - б) встановлення для банку підвищених економічних нормативів;
    - в) підвищення резервів на покриття можливих збитків за кредитами та іншими активами;

- г) обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів здійснюваних банком операцій з високим рівнем ризику;
- д) заборони надавати бланкові кредити;
- е) накладення штрафів;
- е) тимчасової, до усунення порушення, заборони власнику істотної участі в банку використовувати право голосу придбаних акцій (паїв);
- ж) тимчасового, до усунення порушення, відсторонення посадової особи банку від посади;
- з) примусової реорганізації банку;
- и) призначення тимчасової адміністрації
- *Призначати* тимчасову адміністрацію банку
  - *Продовжувати* дію тимчасової адміністрації для системоутворюючих банків на термін до одного року
  - *Усувати* тимчасового адміністратора від виконання обов'язків у разі невідповідності його діяльності встановленим Законом вимогам
  - *Вводити* мораторій на задоволення вимог кредиторів під час здійснення тимчасової адміністрації, але на строк не більше шести місяців
  - *Продовжувати* процедуру ліквідації банків на термін до одного року, а системоутворюючих банків — на термін до двох років
- (статті 23, 24, 27, 31, 46, 63, 67, 69, 71, 73, 75, 85 Закону України «Про банки і банківську діяльність»)

5. Економіка

Найменування адміністративного органу

Міністерство економіки України

Статус адміністративного органу

Центральний орган виконавчої влади

Сфера діяльності

Контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог національного законодавства та положень міжнародних договорів України; контроль за проведенням експортно-імпорتنих операцій за участю іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстрованих у державах з пільговим режимом оподаткування

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р., № 959-XII

Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22.12.1998 р., № 330-IV

Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» від 22.12.1998 р., № 331-IV

Положення про Міністерство економіки України від 26.05.2007 р., № 777

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Здійснювати контроль* за додержанням всіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності чинних законів України та умов міжнародних договорів України

(стаття 9 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»)

- *Вимагати* від заінтересованих сторін надання інформації та доказів, необхідних для проведення антидемпінгового розслідування

- *Одержувати* від органів виконавчої влади в країні імпорту інформацію, документи, матеріали, необхідні для проведення антидемпінгового розслідування

(стаття 13 Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»)

- При проведенні антисубсидиційного розслідування *здійснювати* в інших країнах перевірку інформації, одержаної від заінтересованих сторін антисубсидиційного розслідування, за згодою відповідної заінтересованої сторони та за відсутності заперечення з боку офіційно повідомлених компетентних органів заінтересованої країни

(стаття 16 Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту»)

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з контролю за цінами</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства економіки України
Сфера діяльності Організація та здійснення відповідно до законодавства функцій з контролю та нагляду за дотриманням центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, суб'єктами господарювання вимог щодо формування, встановлення та застосування цін (тарифів)
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 3.12.1990 р., № 507-ХІІ Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 4.12. 1990 р., № 509-ХІІ Положення про Державну інспекцію з контролю за цінами від 13.12.2000 р., № 951
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати</i> документальні невиїзні перевірки (на підставі поданих податкових декларацій, звітів та інших документів, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків та зборів (обов'язкових платежів) незалежно від способу їх подачі), а також планові та позапланові виїзні перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування і сплати податків та зборів (обов'язкових платежів), додержання валютного законодавства юридичними особами, їх філіями, відділеннями, іншими відокремленими підрозділами, що не мають статусу юридичної особи, а також фізичними особами, які мають статус суб'єктів підприємницької діяльності чи не мають такого статусу, на яких згідно із законами України покладено обов'язок утримувати та/або сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі), крім Національного банку України та його установ - <i>Здійснювати</i> контроль за: додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги) у встановленому законом порядку; наявністю свідоцтв про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, з наступною передачею матеріалів про виявлені порушення органам, які видали ці документи, торгових патентів - <i>Одержувати</i> у платників податків (посадових осіб платників податків) пояснення з питань, що виникають під час перевірок та стосуються реалізації повноважень органів державної податкової служби, встановлених цим та іншими законами України

- *Перевіряти* під час проведення перевірок у фізичних осіб документи, що посвідчують особу;
- *Одержувати* безоплатно від платників податків, а також від комерційних банків у порядку, встановленому Законом України «Про банки і банківську діяльність», довідки та/або копії документів про наявність банківських рахунків;
- *Одержувати* безоплатно необхідні відомості для формування інформаційного фонду Державного реєстру фізичних осіб – платників податків та зборів (обов’язкових платежів) від платників податків
- *Вимагати* від платників податків, діяльність яких перевіряється, усунення виявлених порушень податкового законодавства, контролювати виконання законних вимог посадових осіб органів державної податкової служби, а також припиняти дії, які перешкоджають здійсненню повноважень посадовими особами органів державної податкової служби
- При проведенні перевірок *вилучати* у підприємств, установ та організацій копії фінансово-господарських та бухгалтерських документів, які свідчать про приховування (заниження) об’єктів оподаткування, несплату податків та зборів (обов’язкових платежів), а при проведенні арешту активів платника податків на підставі рішення суду – *вилучати* оригінали первинних фінансово-господарських та бухгалтерських документів із складенням опису, який скріплюється підписами представника органу державної податкової служби та платника податків, і залишенням копій таких документів платнику податків
- *Вимагати* від керівників підприємств, установ і організацій, що перевіряються в ході планових та позапланових виїзних перевірок, проведення інвентаризацій основних фондів, товарно-матеріальних цінностей та коштів, у разі відмови у проведенні таких інвентаризацій або при проведенні адміністративного арешту активів — звертатися до суду щодо спонукання до проведення таких інвентаризацій, а до ухвалення відповідного рішення судом – у присутності понятих та представників підприємств, установ і організацій, щодо яких проводиться перевірка, *опечатувати* каси, касові приміщення, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі
(стаття 11 Закону України «Про державну податкову службу в Україні»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Проводити* відповідно до законодавства перевірку бухгалтерських книг, звітів, кошторисів, декларацій, показників, що відображаються у розрахункових документах незалежно від способу подання інформації, пов’язаних з формуванням, встановленням та застосуванням цін (тарифів)
- *Знайомитися* з установчими документами та свідоцтвом про державну реєстрацію

- *Перевіряти* у посадових осіб, відповідальних за формування, встановлення та застосування цін (тарифів), документи, що посвідчують особу; проводити перевірку достовірності даних, наведених у документах з питань порядку формування, встановлення та застосування державних фіксованих та регульованих цін
- *Одержувати* відповідно до законодавства письмові пояснення, довідки, документи, матеріали з питань, що виникають під час перевірки порядку формування, встановлення та застосування цін (тарифів), документи (іх копії) про рівень і економічну обґрунтованість цін (тарифів) на товари, роботи та послуги, їх техніко-економічні характеристики, ефективність, споживчі властивості тощо
- *Обстежувати* в установленому порядку виробничі, складські, торговельні та інші приміщення суб'єктів господарювання, що використовуються для виготовлення, зберігання й реалізації товарів і сировини, організації та надання послуг
- *Вимагати* відповідно до законодавства усунення виявлених порушень порядку формування, встановлення та застосування цін (тарифів), а також здійснення перерахунку вартості товарів, робіт і послуг, ціни (тарифи) на які сформовані, встановлені та/або застосовані з порушенням законодавства (якщо фактичну оплату товарів, робіт та послуг не проведено) для розрахунків із споживачами
- *Проводити* перевірку правильності розрахунків щодо застосування цін (тарифів), на які запроваджене державне регулювання
- *Здійснювати* моніторинг цін (тарифів) та проводити цінові дослідження на споживчому та товарних ринках
(*Положення про Державну інспекцію з контролю за цінами*)

Найменування адміністративного органу*Державний департамент з питань банкрутства***Статус адміністративного органу**

Урядовий орган державного управління у складі Міністерства економіки України

Сфера діяльності

Реалізація державної політики у сфері запобігання банкрутству і забезпечення умов здійснення процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом стосовно державних підприємств та підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків, і суб'єктів підприємницької діяльності інших форм власності

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органуЗакон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р., № 2343-ХІІ
Положення про Державний департамент з питань банкрутства від 19.04.2006 р., № 533**Інспекційні повноваження, передбачені законами**- *Організовувати* проведення експертизи фінансового становища підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує двадцять п'ять відсотків, при підготовці справи про банкрутство до розгляду або під час її розгляду господарським судом у разі призначення судом експертизи та надання відповідного доручення
(*стаття 2 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»*)**Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами**- *Одержувати* в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;
- *Проводити* у межах своїх повноважень моніторинг здійснення процедури відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом стосовно підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25 відсотків, відповідно до вимог законодавства
(*Положення про Державний департамент з питань банкрутства*)

Найменування адміністративного органу <i>Фонд державного майна України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Здійснення державної політики в сфері приватизації державного майна, виступ орендодавцем майнових комплексів, що є загальнодержавною власністю
Основні нормативні акти, які регулюються інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про приватизацію державного майна» від 4.03.1992 р., № 2163-ХІІ Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 р., № 2658-ІІІ Закон України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 р., № 185-V Тимчасове положення про Фонд державного майна України від 7.07. 1992 р., № 2558-ХІІ Порядок здійснення державними органами приватизації контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу державного майна від 19.08.1998 р., № 1649
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Контролювати</i> виконання умов договорів купівлі-продажу державного майна шляхом проведення перевірок реалізації покупцями державного майна взятих на себе при укладанні договорів зобов'язань (<i>стаття 7 Закону України «Про приватизацію державного майна»</i>) - <i>Здійснювати контроль</i> за використанням орендованих цілісних майнових комплексів державних підприємств, організацій, їх структурних підрозділів, виконанням умов договорів оренди цілісних майнових комплексів державних підприємств, поверненням цілісних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління уповноважених органів управління після закінчення строку дії договорів оренди - <i>Здійснювати контроль</i> за використанням майна, переданого в оренду, виконанням договорів оренди державного майна - <i>Здійснювати контроль</i> за виконанням функцій з управління корпоративними правами держави уповноваженими органами управління та уповноваженими особами - <i>Призначати</i> відповідно до законодавства представників держави в органи управління господарських організацій, корпоративні права держави яких перебувають у його управлінні

- Здійснювати контроль за виконанням умов контрактів керівниками виконавчих органів господарських організацій та державними контролерами господарських організацій, які перебувають у його управлінні (стаття 7 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»)

- Приймати рішення про зупинення дії кваліфікаційного свідоцтва у разі невиконання оцінювачем вимог Закону;

- Анулювати сертифікат на заняття професійною оціночною діяльністю (статті 16, 20 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- Проводити інвентаризацію загальнодержавного майна, що відповідно до державної програми приватизації підлягає приватизації, а також здійснювати аудиторські перевірки ефективності його використання (Тимчасове положення про Фонд державного майна України)

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет статистики</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Участь у формуванні та реалізації державної політики у галузі статистики
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р., № 2614-ХІІ Положення про Державний комітет статистики України від 11.07.2007 р., № 924
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Отримувати</i> безкоштовно, в порядку і строки, визначені спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі статистики, від усіх респондентів, включаючи банки, громадян-суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб, які підлягають статистичним спостереженням, і використовувати первинні та статистичні дані, дані бухгалтерського обліку, іншу необхідну для проведення статистичних спостережень інформацію, у тому числі інформацію з обмеженим доступом, а також пояснення, що додаються до них - <i>Застосовувати</i> під час проведення державних статистичних спостережень щодо фізичних осіб, які підлягають цим спостереженням, метод безпосереднього відвідування працівниками органів державної статистики та тимчасовими працівниками, які залучаються до проведення статистичних спостережень, їх житлових і господарських приміщень та будівель, земельних ділянок тощо - <i>Вивчати</i> стан первинного обліку і статистичної звітності, перевіряти достовірність первинних та статистичних даних, поданих респондентами - <i>Застосовувати</i> у порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі статистики, метод безпосереднього відвідування виробничих, службових та інших приміщень, ділянок тощо юридичних осіб, їх філій, відділень, представництв та інших відособлених структурних підрозділів, а також громадян-суб'єктів підприємницької діяльності (<i>стаття 13 Закону України «Про державну статистику»</i>)

Найменування адміністративного органу*Державний комітет України з державного матеріального резерву***Статус адміністративного органу**

Центральний орган виконавчої влади

Сфера діяльності

Забезпечення реалізації державної політики у сфері управління державним матеріальним резервом, а також здійснення міжгалузевої координації та функціонального регулювання з питань, що належать до його компетенції

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про державний матеріальний резерв» від 24.01.1997 р., № 51/97-ВР

Положення про Державний комітет України з державного матеріального резерву від 8.06.2006 р., № 810

Інспекційні повноваження, передбачені законами*Відсутні***Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами**

- *Здійснювати* відповідно до законодавства контроль за виконанням підприємствами – відповідальними зберігачами незалежно від форми власності зобов'язань щодо зберігання, освіження (поновлення) матеріальних цінностей державного резерву, за дотриманням порядку їх відпуску, своєчасним поверненням позичених матеріальних цінностей, а також за відповідністю зазначених цінностей затвердженій номенклатурі, встановленим стандартам і технічним умовам

- *Одержувати* в установленому порядку від підприємств, установ та організацій документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань

- *Вимагати* в установленому порядку від підприємств-відповідальних зберігачів матеріальних цінностей державного резерву подання: документальних даних про підсумки проведеної ними інвентаризації матеріальних цінностей державного резерву; пояснень стосовно виявлених у роботі з матеріальними цінностями державного резерву порушень, звітів про наявність матеріальних цінностей та їх рух

(Положення про Державний комітет України з державного матеріального резерву)

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом
Сфера діяльності Державний контроль за додержанням законодавства про захист прав споживачів, рекламу у цій сфері, державний метрологічний контроль та нагляд, державний нагляд за додержанням законодавства у сфері стандартизації та підтвердження відповідності
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про захист прав споживачів» 12.05.1991 р., № 1023-ХІІ Декрет Кабінету Міністрів України «Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення» від 8.04.1993 р., № 30-93 Закон України «Про рекламу» від 03.07.1996 р., № 270/96-ВР Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 11.02.1998 р., № 113/98-ВР Постанова Верховної Ради України «Про затвердження положень щодо захисту прав споживачів» від 25.01.1995 р., № 26/95-ВР Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів» від 02.04.1994 р., № 215 Положення про Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 18.03.2003 р., № 225/2003
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Давати</i> суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи про припинення порушень прав споживачів
- <i>Перевіряти</i> у суб'єктів господарювання сфери торгівлі і послуг, у тому числі ресторанного господарства, якість продукції, додержання обов'язкових вимог щодо безпеки продукції, а також додержання правил торгівлі та надання послуг
- Безперешкодно <i>відвідувати та обстежувати</i> відповідно до законодавства будь-які виробничі, складські, торговельні та інші приміщення цих суб'єктів
- <i>Припиняти</i> відвантаження і реалізацію товарів, що не відповідають вимогам нормативних документів, до усунення суб'єктами господарювання виявлених недоліків
- <i>Забороняти</i> суб'єктам господарювання реалізацію споживачам продукції:

- на яку відсутні документи, що засвідчують її відповідність вимогам нормативних документів;
- на яку в нормативно-правових актах та нормативних документах встановлено обов'язкові вимоги щодо забезпечення безпеки життя, здоров'я, майна споживачів та охорони навколишнього природного середовища, якщо продукцію внесено до переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, але яка не має сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання відповідності);
- ввезеної на територію України без документів, які підтверджують її належну якість;
- на яку строк придатності не зазначено або зазначено з порушенням вимог нормативних документів, а також товарів, строк придатності яких минув;
- яка є фальсифікованою
- *Приймати* рішення про:
  - припинення суб'єктами господарювання сфери торгівлі і послуг, у тому числі ресторанного господарства, реалізації та виробництва продукції, що не відповідає вимогам нормативно-правових актів та нормативних документів, – до усунення виявлених недоліків;
  - тимчасове припинення діяльності суб'єктів господарювання сфери торгівлі (секцій, відділів), послуг, у тому числі ресторанного господарства, складів підприємств оптової і роздрібною торгівлі та організацій незалежно від форми власності, що систематично реалізують товари неналежної якості, порушують правила торгівлі та надання послуг, умови зберігання та транспортування товарів, – до усунення виявлених недоліків
  - *Опломбовувати* у порядку, передбаченому законодавством, виробничі, складські, торговельні та інші приміщення суб'єктів господарювання сфери торгівлі і послуг, у тому числі ресторанного господарства, а також несправні, з неправильними показаннями, з пошкодженим повірочним тавром або без нього, чи з таким, строк дії якого закінчився, засоби виміральної техніки, за допомогою яких здійснюється обслуговування споживачів, з подальшим повідомленням про це територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері стандартизації, метрології та сертифікації
(*стаття 26 Закону України «Про захист прав споживачів»*)
  - *Здійснювати* перевірку додержання стандартів, норм і правил
  - *Вносити* в установленому порядку пропозиції про скасування, обмеження строку дії або перегляд стандартів, норм і правил, якщо вони не забезпечують якості продукції, безпеки життя, здоров'я й майна людей і навколишнього середовища або суперечать чинному законодавству
  - *Забезпечувати* оперативне вжиття заходів до припинення порушень стандартів, норм і правил, усунення причин їх виникнення

- Безперешкодно *відвідувати*, при пред'явленні посвідчення та рішення про перевірку, підприємства, установи й організації (їх об'єднання) незалежно від форм власності (з урахуванням встановленого режиму роботи) для виконання покладених на них обов'язків
- *Одержувати* під час проведення державного нагляду необхідні відомості і матеріали з питань додержання стандартів, норм і правил
- *Відбирати* зразки продукції у підприємців (у тому числі в оптових торговельних організацій) для перевірки на відповідність її стандартам, нормам і правилам
- *Давати* обов'язкові для виконання підприємцями приписи про усунення порушень стандартів, норм і правил
- *Забороняти* передачу замовникові і застосування (у виробництво) конструкторської, технологічної та проектної документації, що не відповідає вимогам стандартів, норм і правил щодо якості продукції і технологічних процесів
- *Забороняти* виробництво, випуск (у тому числі із ремонту), зберігання, транспортування, використання (експлуатацію), реалізацію продукції, в тому числі імпортової, та її окремих партій із порушеннями стандартів, норм і правил, крім випадків, коли відхилення від стандартів, норм і правил передбачено угодою про розподіл продукції
- *Забороняти* випуск і реалізацію продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, але не пройшла її у встановлені строки, або підлягає іншій обов'язковій процедурі з підтвердження відповідності, але щодо якої немає відповідного документа про відповідність, а також продукції, виробництво якої проводилося без ліцензії, якщо це передбачено законодавством
- *Запроваджувати* у підприємця, в установленому центральним органом виконавчої влади у сфері технічного регулювання та споживчої політики порядку, особливий режим приймання продукції у разі систематичного порушення стандартів, норм і правил під час її випуску або реалізації
(*статті 5, 6 Декрету Кабінету Міністрів України «Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення»*)
- *Отримувати* документи, усні чи письмові пояснення, відео- та звукозаписи, а також іншу інформацію, необхідну для здійснення повноважень щодо контролю
(*стаття 26 Закону України «Про рекламу»*)
- Безперешкодно (з пред'явленням службового посвідчення) *відвідувати* підприємства, організації та фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності з додержанням установлених у них порядку і режиму роботи
- *Перевіряти* діяльність підприємств, організацій та фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності щодо додержання вимог Закону,

інших нормативно-правових актів і нормативних документів з метрології, а також використовувати при цьому їх технічні засоби та залучати до перевірок їх працівників

- *Одержувати* необхідні відомості та матеріали з метрологічної діяльності
- *Направляти* засоби вимірювальної техніки на інспекційну перевірку
- *Перевіряти* правильність віднесення засобів вимірювальної техніки до таких, що підлягають перевірці
- *Перевіряти* кількість фасованого товару в упаковках під час його фасування та продажу, відбирати для цього зразки упаковок фасованих товарів і у разі потреби розкривати готові упаковки
- *Забороняти* застосування, випуск з ремонту, виробництва та у продаж і видачу напрокат засобів вимірювальної техніки;
- *Анулювати* результати перевірки засобів вимірювальної техніки
- *Давати* приписи та встановлювати строки усунення порушень метрологічних вимог
- *Забороняти* реалізацію партій фасованого товару, з яких відбиралися зразки упаковок фасованих товарів
- *Забороняти* виконання робіт, пов'язаних з вимірюваннями
- *Вносити* пропозиції про тимчасове зупинення дії або анулювання свідоцтв про уповноваження на проведення державних випробувань і перевірки засобів вимірювальної техніки та атестації методик виконання вимірювань, атестатів акредитації на проведення калібрування засобів вимірювальної техніки та свідоцтв про атестацію на проведення калібрування засобів вимірювальної техніки та вимірювань
(стаття 32 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Забороняти* відтворення чи розповсюдження документів міжнародних (регіональних) організацій стандартизації, членом яких є Україна, національних стандартів, кодексів усталеної практики, класифікаторів та каталогів;
- *Вилучати* в установленому порядку неякісні товари, документи, інші предмети, що свідчать про порушення прав споживачів;
- *Забороняти* рекламу, яка порушує вимоги законодавства про рекламу, вимагати її публічного спростування та публікації відомостей, що коригують (уточнюють, доповнюють) рекламу
(Положення про Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики)

Найменування адміністративного органу <i>Антимонопольний комітет України</i>
Статус адміністративного органу Державний органом зі спеціальним статусом
Сфера діяльності Забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 р., № 3659-ХІІ Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р., № 2210-ІІІ Положення про порядок проведення перевірок додержання законодавства про захист економічної конкуренції від 25.12.2001р., № 182-р
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Перевіряти</i> суб'єкти господарювання, об'єднання щодо дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції та під час проведення розслідувань за заявами і справами про порушення законодавства про захист економічної конкуренції
- <i>Надавати</i> обов'язкові для розгляду рекомендації суб'єктам господарювання, об'єднанням щодо припинення дій або бездіяльності, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють
- У випадках та порядку, передбачених законом, <i>проводити</i> огляд службових приміщень та транспортних засобів суб'єктів господарювання – юридичних осіб, вилучати або накладати арешт на предмети, документи чи інші носії інформації, які можуть бути доказами або джерелом доказів у справі незалежно від їх місцезнаходження
- <i>Вимагати</i> від суб'єктів господарювання, об'єднань, їх посадових осіб інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, необхідну для дослідження ринків, а також інформацію про реалізацію конкурентної політики;
- <i>Безперешкодно</i> входити на підприємства, в установи, організації за службовим посвідченням та мати доступ до документів та інших матеріалів, необхідних для проведення перевірки, якщо інше не передбачено законом
- <i>Вимагати</i> усних або письмових пояснень посадових осіб та громадян;
- <i>Вимагати</i> для перевірки дотримання антимонопольного законодавства необхідні документи та іншу інформацію (статті 7, 8, 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України»)

- *Вилучати* письмові та речові докази, зокрема документи, предмети чи інші носії інформації, що можуть бути доказами чи джерелом доказів у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції

- *Накладати* арешт на майно, предмети, документи, інші носії інформації (стаття 44 Закону України «Про захист економічної конкуренції»)

6. Промисловість

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду</i>
Статус адміністративного органу Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Промислова безпека, охорона праці, державного гірничого нагляду та державного регулювання у сфері безпечного поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р., № 2694-ХІІ Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р., № 2245-ІІІ Закон України «Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення» від 23.12.2004 р., № 2288-ІV Положення про Державний комітет з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 23.11.2006 р., № 1640
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- Безперешкодно <i>відвідувати</i> підконтрольні підприємства (об'єкти), виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку додержання законодавства з питань, віднесених до їх компетенції;
- <i>Одержувати</i> від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення, висновки експертних обстежень, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення;
- <i>Видавати</i> в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки;
- <i>Забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати</i> експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, дільниць, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт, застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих (<i>стаття 39 Закону України «Про охорону праці»</i>)

- Здійснювати державне регулювання і контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки

(стаття 5 Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки»)

- Організувати та здійснювати державний нагляд за додержанням законодавства з питань безпеки робіт у сфері поводження з вибуховими матеріалами

- Здійснювати державний нагляд за безпечним проведенням робіт з утилізації звичайних видів боєприпасів, ракетного палива та вибухових матеріалів військового призначення

- Контролювати організацію навчання працівників у сфері поводження з вибуховими матеріалами та перевірка їх знань

(стаття 5 Закону України «Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- Здійснювати в установленому порядку державний нагляд за додержанням законодавства з охорони праці в частині промислової безпеки, безпечного ведення робіт юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю, у тому числі з питань:

- будівництва, реконструкції та експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки, потенційно небезпечних об'єктів і виробництв;

- видобування нафти і газу, їх транспортування, переробки та використання на підприємствах, в установах та організаціях;

- застосування технологій, технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів виробництва, а також забезпечення працівників спецодягом та іншими засобами колективного та індивідуального захисту;

- виготовлення, монтажу, ремонту, реконструкції, налагодження, випробування і безпечної експлуатації машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів виробництва;

- проведення робіт у сфері поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, а також з утилізації зброї, звичайних видів боєприпасів, виробів ракетної техніки та палива, вибухових матеріалів військового призначення

- Проводити розслідування та вести облік аварій і нещасних випадків, які підлягають спеціальному розслідуванню

- Здійснювати в установленому порядку державний гірничий нагляд, у тому числі з питань:

- безпечного ведення гірничих робіт на підприємствах вугільної, гірничорудної та нерудної промисловості, під час будівництва та експлуатації, ліквідації або консервації гірничих підприємств, на об'єктах метробудівництва та підземних спорудах;

- ведення робіт з геологічного вивчення надр, їх використання та охорони, а також використання і переробки мінеральної сировини;

- повноти вивчення родовищ корисних копалин, гірничотехнічних, інженерно-геологічних, гідрогеологічних та інших умов їх розробки, будівництва та експлуатації підземних споруд, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва в надрах, своєчасності та відповідності встановленим вимогам введення в експлуатацію розвіданих родовищ корисних копалин;
  - виконання вимог до охорони надр під час ведення робіт з їх вивчення, встановлення кондицій на мінеральну сировину та експлуатації родовищ корисних копалин, відповідності розробки родовищ корисних копалин встановленим вимогам, повноти видобування оцінених запасів корисних копалин і наявних у них компонентів;
  - додержання встановленого порядку обліку запасів корисних копалин, обґрунтованості і своєчасності їх списання, правил проведення геологічних і маркшейдерських робіт під час розробки родовищ корисних копалин, правил та технологій переробки мінеральної сировини з метою забезпечення більш повного вилучення корисних компонентів та поліпшення якості кінцевої продукції;
  - відповідності встановленим вимогам та своєчасності здійснення заходів, що гарантують безпеку людей, майна і навколишнього природного середовища, гірничих виробок і свердловин від шкідливого впливу робіт, пов'язаних з користуванням надрами;
  - готовності воєнізованих і шахтних гірничорятувальних формувань і диспетчерських служб до локалізації та ліквідації наслідків аварій
- *Контролювати* відповідність встановленим вимогам та своєчасність передачі розвіданих родовищ для промислового освоєння, прийняття в експлуатацію новозбудованих видобувних та збагачувальних підприємств, а також підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин
- *Контролювати* відповідність встановленим вимогам віднесення вугільних шахт, що небезпечні через наявність газу, можливість раптових викидів, гірничих ударів, до відповідних категорій
- *Здійснювати* у межах своєї компетенції нагляд за проведенням робіт з розробки родовищ корисних копалин і будівництва підземних споруд, здійсненням заходів щодо запобігання виникненню та усуненню небезпечного впливу гірничих робіт на технічний стан будинків і споруд, а також за додержанням установленого порядку забудови площ залягання корисних копалин, обсягів переробленої сировини, обґрунтованістю і своєчасністю їх списання
- *Врати* участь у розслідуванні обставин і причин аварій, розкрадання та втрат вибухових матеріалів, приймати за результатами зазначеного розслідування в межах своєї компетенції відповідні рішення
- (Положення про Державний комітет з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду)*

Найменування адміністративного органу <i>Національне космічне агентство України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом
Сфера діяльності Забезпечення реалізації державної політики у галузі космічної діяльності
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про космічну діяльність» від 15.11.1996 р., № 502/96-ВР Положення про Національне космічне агенство України від 13.12.2006 р., № 1722
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати</i> координацію та контроль зовнішньоекономічної діяльності в космічній галузі України на відповідність законодавству та міжнародним договорам України (<i>стаття 6 Закону України «Про космічну діяльність»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - Для забезпечення національної безпеки України: • <i>вживати</i> заходів до оперативного виявлення джерел небезпеки; • <i>здійснювати</i> разом з іншими центральними органами виконавчої влади в межах своїх повноважень державний нагляд за дотриманням вимог безпеки космічної діяльності та заходи експортного контролю відповідно до міжнародних договорів України; - <i>Отримувати</i> в установленому законодавством порядку від підприємств, установ і організацій інформацію, документи та матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань (<i>Положення про Національне космічне агентство України</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Державна служба експортного контролю України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Державний експортний контроль
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» від 20.02.2003 р., № 549-IV Положення про Державну службу експортного контролю України від 13.06. 2007 р., № 830 Положення про порядок державного контролю за використанням в заявлених цілях товарів, що підлягають експортному контролю 27.05.1999 р., № 920 Порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення від 20.11.2003 р., № 1807 Інструкція про порядок заповнення заяв щодо отримання дозвілних документів, документів про гарантії та інших документів, що надаються Держекспортконтролем від 09.01.2004 р., № 4
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Встановлювати</i> відповідність конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю - <i>Отримувати</i> безоплатно від суб'єктів здійснення міжнародних передач товарів інформацію, необхідну для здійснення повноважень у галузі державного експортного контролю - <i>Отримувати</i> від суб'єктів здійснення міжнародних передач товарів оригінали документів про гарантії, які підтверджують використання товарів виключно в заявлених ними або іншим кінцевим споживачем цілях; - <i>Проводити</i> планові вибіркові перевірки фактичного використання товарів за призначенням їх кінцевими споживачами - <i>Проводити</i> розслідування, пов'язані з порушеннями законодавства в галузі державного експортного контролю, у тому числі перевірки доставки до кінцевих споживачів товарів, відповідності їх фактичного використання заявленим цілям та відповідності законодавству документації, на підставі якої здійснено міжнародну передачу товарів (статті 5, 7, 19, 23 Закону України «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання»)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державний департамент тракторного і сільськогосподарського машинобудування</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства промислової політики України</p>
<p>Сфера діяльності   Здійснення управління у галузі тракторного і сільськогосподарського машинобудування та машинобудування для харчової і переробної промисловості</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» від 07.02.2002 р., № 3023-III   Положення про Державний департамент тракторного і сільськогосподарського машинобудування від 03.08.2000 р., № 1210</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами   - <i>Проводити</i> відповідно до закону контрольно-наглядіві та дозвільно-реєстраційні функції   (стаття 7 Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу»)</p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - <i>Здійснювати</i> контроль, проводити перевірки та інспекції в межах своїх повноважень на підприємствах, в установах та організаціях галузі   - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених завдань   (Положення про Державний департамент тракторного і сільськогосподарського машинобудування)</p>

7. Агро-промисловий комплекс

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства аграрної політики України
Сфера діяльності Державний контроль якості сільськогосподарської продукції
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про зерно та ринок зерна в Україні» від 4.07.2002 р., № 37-IV Положення про Державну інспекцію з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку від 22.01.2004 р., № 65 Положення про Державну хлібну інспекцію Автономної Республіки Крим, обласну державну хлібну інспекцію від 21.10.2004 р., № 372
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - У межах своїх повноважень <i>одержувати</i> згідно з інструкціями та відповідними нормами від хлібоприймальних, закупівельних, переробних і збутових підприємств та організацій незалежно від форми власності та господарювання зразки продукції, що закуповується для державних або регіональних потреб, в обсягах, передбачених регламентами, які затверджуються Держспоживстандартом, з метою перевірки її якості на відповідність державним стандартам, технічним умовам та вимогам іншої нормативно-технічної документації - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності та господарювання інформацію, необхідну для виконання покладених завдань - <i>Відвідувати</i> підприємства, установи та організації незалежно від форми власності та господарювання, які здійснюють закупівлю, зберігання і переробку сільськогосподарської продукції для державних та регіональних потреб, і видавати приписи про усунення порушень та недоліків у забезпеченні її якості (<i>Положення про Державну інспекцію з контролю якості сільськогосподарської продукції та моніторингу її ринку</i>) - <i>Здійснювати</i> державний контроль за додержанням вимог стандартів, технічних умов, інших нормативних документів, пов'язаних з визначенням якісних показників зерна та продуктів його переробки під час заготів-

лі, зберігання, переробки, реалізації та здійснення експортно-імпорتنих операцій, а також за наявності складських документів на цю продукцію

- *Проводити* сертифікацію зернових складів на відповідність послуг із зберігання зерна та продуктів його переробки
- *Проводити* спірні аналізи зерна та продуктів його переробки, результати яких є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання
- *Брати* участь у забезпеченні контролю за формуванням державних та регіональних ресурсів зерна та продуктів його переробки, проводити моніторинг їх ринку, аналізувати стан і додержання статистичної звітності щодо кількісно-якісного збереження зерна та продуктів його переробки

(Положення про Державну хлібну інспекцію Автономної Республіки Крим, обласну державну хлібну інспекцію)

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет ветеринарної медицини України</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства аграрної політики України
Сфера діяльності Реалізація державної політики в галузі ветеринарної медицини
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про ветеринарну медицину» від 25.06.1992 р., № 2498-ХІІ Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23.12.1997 р., № 771/97-ВР Положення про Державний комітет ветеринарної медицини України від 30.08.2007 р., № 1075
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Перевіряти</i> під час транспортування об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду додержання ветеринарно-санітарних заходів і наявність відповідних супровідних ветеринарних документів
- <i>Перевіряти</i> безпечність неїстівних продуктів тваринного походження, у тому числі шляхом розширеного ветеринарно-санітарного контролю, щодо їх відповідності вимогам законодавства та технічним регламентам
- <i>Проводити</i> відбір зразків товарів та інших об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду для проведення ветеринарно-санітарної експертизи
- <i>Проводити</i> оцінку зразків неїстівних продуктів тваринного походження та інших об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду з метою перевірки додержання ветеринарно-санітарних заходів і мінімальних показників якості, встановлених відповідними технічними регламентами
- <i>Перевіряти</i> ветеринарно-санітарний стан виробничих приміщень та умов зберігання репродуктивного матеріалу
- <i>Перевіряти</i> дотримання ветеринарно-санітарних заходів на потужностях (об'єктах), які використовуються для утримання тварин, виробництва та обігу неїстівних продуктів тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів, кормів тваринного походження, готових кормів, репродуктивного матеріалу, засобів догляду за тваринами
- <i>Вносити</i> пропозиції щодо призупинення, поновлення або анулювання (скасування) експлуатаційних дозволів

- Здійснювати інспектування та в разі необхідності видавати розпорядження або приписи щодо дезінфекції транспортних засобів, які переміщувалися через карантинні зони хвороб, що підлягають повідомленню
- Здійснювати стандартний прикордонний ветеринарно-санітарний контроль за об'єктами державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, що перевозяться транзитом
- Здійснювати вибірковий або розширений контроль за об'єктами державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду, що імпортуються або експортуються
- З метою здійснення ветеринарно-санітарного нагляду протягом робочого часу мати безперешкодний доступ до потужностей (об'єктів), які використовуються для виробництва, переробки та обігу товарів, ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів, кормів
- У разі спалаху хвороби, що підлягає повідомленню, у будь-який час мати безперешкодний доступ до потужностей (об'єктів), які здійснюють виробництво або обіг товарів, якщо такі потужності (об'єкти) розташовані в межах карантинної зони, для перевірки їх ветеринарно-санітарного стану та/або товарів та/або виконання необхідних заходів, які встановлюються під час карантину тварин
- Одержувати інформацію, необхідну для встановлення ветеринарно-санітарного стану та забезпечення безпечності товарів, виявлення причин хвороби тварин, з метою визначення ветеринарно-санітарного статусу відповідної зони
- Перевіряти стан здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю
- Видавати накази, розпорядження та приписи про обов'язкові для виконання ветеринарно-санітарні заходи (включаючи забій, вимушений забій тварин, знешкодження, утилізацію або знищення товарів, дотримання процедур переробки, утилізації або знищення об'єктів, якщо вони є носіями хвороб, що підлягають повідомленню, або в разі виникнення підозри, що ці об'єкти заражені чи є носіями хвороб, що підлягають повідомленню, чи містять забруднюючі речовини, радіонукліди в кількостях, які перевищують максимальні рівні залишків)
- Забороняти експорт, імпорт, транзит та інший обіг товарів і засобів догляду за тваринами, які не відповідають ветеринарно-санітарним заходам та/або технічним регламентам
- Видавати накази, розпорядження та приписи стосовно вилучення з обігу товарів та засобів догляду за тваринами, які не відповідають ветеринарно-санітарним заходам або технічним регламентам
- Видавати розпорядження та приписи стосовно призупинення, закінчення строку дії, поновлення і анулювання (скасування) експлуатаційних дозволів та ветеринарних документів
- Обмежувати, забороняти або припиняти відповідно до законодавства господарську діяльність юридичних або фізичних осіб у разі порушення

ними ветеринарно-санітарних заходів, встановлених законодавством, якщо такі порушення можуть спричинити безпосередню загрозу життю та/або здоров'ю людей і тварин

(статті 11, 13 Закону України «Про ветеринарну медицину»)

- *Проводити* державний ветеринарно-санітарний контроль та нагляд на потужностях (об'єктах) для вирощування (виробництва) тварин, необроблених харчових продуктів тваринного походження та обігу сільськогосподарської продукції і видавати відповідні ветеринарні документи, що засвідчують їх ветеринарно-санітарний стан

- *Проводити* дозабійне інспектування тварин та післязабійне інспектування їх продуктів на бойнях, а також післязабійне інспектування тварин, забитих на полюванні, на потужностях (об'єктах), призначених для цих цілей

- *Здійснювати* державний нагляд за запровадженням систем НАССР або аналогічних систем забезпечення безпечності та якості, які використовуються виробниками харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі

- *Здійснювати* державний контроль та/або державний нагляд на потужностях (об'єктах) з виробництва та обігу харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі, та агропродовольчих ринках

- *Проводити* розширений контроль на підставі професійної оцінки ветеринарного інспектора або в рамках програми вибіркового контролю харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі

- *Проводити* епізоотичне або за необхідності брати участь у санітарно-епідеміологічних розслідуваннях, спрямованих на встановлення причин та умов, що призводять до надходження в обіг небезпечних або непридатних для споживання харчових продуктів, підконтрольних ветеринарній службі

- *Збирати* докази, які необхідні для обґрунтування підозри порушення санітарних заходів та умов використання експлуатаційного дозволу, в тому числі відбирати зразки матеріалів і речовин, які підтверджують підозру або документально фіксують порушення

- *Видавати* постанову про виправлення етикетування або іншого виправлення неправильного маркування будь-яких харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів

- *Видавати* постанову про призупинення виробництва

- *Видавати, призупиняти дію та скасовувати* експлуатаційні дозволи на потужності (об'єкти) з виробництва та/або обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі

(статті 7, 10, 11 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів»)

Найменування адміністративного органу <i>Головна державна племінна інспекція</i>
Статус адміністративного органу Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у складі Міністерства аграрної політики України
Сфера діяльності Державний контроль у галузі племінної справи у тваринництві
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про племінну справу у тваринництві» від 15.12.1993 р., № 3691-ХІІ
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none"> - Безперешкодно <i>відвідувати</i> підприємства, установи та організації, незалежно від форм власності, які здійснюють діяльність, пов'язану з племінною справою у тваринництві, та отримувати від них безкоштовно необхідну інформацію з питань племінного тваринництва - <i>Надавати</i> всім юридичним та фізичним особам, які здійснюють діяльність, пов'язану з племінною справою у тваринництві, обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про усунення порушень у галузі ведення племінної справи у тваринництві - <i>Здійснювати</i> державний контроль за застосуванням у сфері селекції та відтворення племінних (генетичних) ресурсів нових технологій, інструментів, обладнання, матеріалів - <i>Забороняти</i> суб'єктам племінної справи у тваринництві, у разі порушення ними вимог, встановлених Законом, реалізацію племінних (генетичних) ресурсів для відтворення - <i>Вживати</i> невідкладних заходів до усунення порушень законодавства про племінну справу у тваринництві (<i>стаття 19 Закону України «Про племінну справу у тваринництві»</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Державна служба з охорони прав на сорти рослин</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства аграрної політики України
Сфера діяльності Правова охорона інтелектуальної власності на сорти рослин
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 р., № 3116-ХІІ Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин від 19.08.2002 р., № 1182 Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» від 19.08.2002 р., № 1183 Порядок поширення в Україні сорту, на який не розповсюджується виключне право власника від 12.03.2003 р., № 3-2/139-43
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Організувати</i> перевірку збереженості сортів - <i>Забезпечувати</i> здійснення контролю за дотриманням норм Закону щодо вживання назв сортів (<i>стаття 9 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - У разі виявлення порушень нормативно-правових актів у сфері охорони прав на сорти рослин <i>подавати</i> пропозиції про обмеження, тимчасову заборону чи припинення діяльності підприємств, установ та організацій, пов'язаної з виробництвом, використанням, зберіганням, реалізацією та розмноженням насіння і садивного матеріалу сортів рослин - <i>Здійснювати</i> контроль, проводити перевірки та інспекції з питань, що належать до її компетенції; - Безперешкодно <i>відвідувати</i> об'єкти, де проводиться розмноження насіння і садивного матеріалу або його зберігання - <i>Давати</i> обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва та розсадництва вказівки щодо усунення порушень законодавства з охорони прав на сорти рослин та визначати строк усунення виявлених порушень - <i>Відбирати</i> проби насіння і садивного матеріалу сортів рослин у суб'єктах насінництва та розсадництва з метою перевірки їх збереженості - <i>Перевіряти</i> дотримання суб'єктами насінництва і розсадництва вимог закону щодо проведення сортової сертифікації та апробації насіння

і садивного матеріалу, ведення насінневої документації та достовірність поданої державної статистичної звітності про сортові посіви
(Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин)
- Проводити огляд господарства кандидата у підтримувачі сорту з метою уточнення можливостей належного ведення первинного насінництва (розсадництва) сорту
(Порядок поширення в Україні сорту, на який не розповсюджується виключне право власника)

Найменування адміністративного органу <i>Державна служба з карантину рослин України</i>
Статус адміністративного органу Орган державного управління у складі Міністерства аграрної політики України
Сфера діяльності Державне управління у сфері карантину рослин
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про карантин рослин» від 30.06.1993 р., № 3348-ХІІ Положення про Державну службу з карантину рослин України від 8.05.2007 р., № 310 Положення про Головну державну інспекцію з карантину рослин України від 21.12.2005 р., № 727
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Проводити</i> фітосанітарні процедури до об'єктів регулювання
- <i>Затримувати</i> об'єкти регулювання для інспектування та фітосанітарної експертизи, якщо вони переміщуються без відповідних фітосанітарних документів або не відповідають фітосанітарним вимогам
- <i>Здійснювати</i> державний контроль та нагляд, інспектування та моніторинг відповідної території, об'єктів регулювання
- <i>Отримувати</i> інформацію, необхідну для здійснення повноважень відповідно до закону
- <i>Проводити</i> відбір зразків з партії рослин і рослинних продуктів для проведення фітосанітарної експертизи відповідно до закону
- <i>Видавати</i> в межах своїх повноважень розпорядження, що підлягають обов'язковому виконанню, на здійснення фітосанітарних заходів
- Безперешкодно <i>мати доступ</i> до потужностей (об'єктів) виробництва та обігу об'єктів регулювання рослин за наявності підстав для проведення перевірок, визначених законами України
- <i>Приймати</i> обов'язкові для виконання рішення щодо заборони вирощування, вивезення, ввезення, транспортування (у тому числі експорт, імпорт, транзит), зберігання, реалізації чи використання підкарантинного матеріалу (статті 10, 11 Закону України «Про карантин рослин»)

Найменування адміністративного органу*Головна державна інспекція захисту рослин***Статус адміністративного органу**

Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у складі Міністерства аграрної політики України

Сфера діяльності

Державний контроль у сфері захисту рослин

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995 р., № 86/95-ВР
 Закон України «Про захист рослин» від 14.10.1998 р., № 180-ХІІ
 Положення про Головну державну інспекцію захисту рослин «Головдержзахист» від 18.06.2007 р., № 422

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Відвідувати* підприємства, установи, організації усіх форм власності, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, лісом, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, багаторічних і лісових насаджень, дерев, чагарників, рослинності закритого ґрунту, а також реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням рослин та продукції рослинного походження, з метою перевірки додержання законодавства про захист рослин та відбирати зразки ґрунту, води, насіння, рослин, продукції рослинного походження та інших матеріалів для проведення фітосанітарної діагностики
- *Обмежувати, тимчасово забороняти або припиняти* діяльність підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян у разі порушення ними вимог технології та нормативно-правових актів з питань захисту рослин, що можуть спричинити загрозу життю і здоров'ю людей та довкіллю
- *Визначати* і регулювати обсяг робіт, пов'язаних із захистом рослин, відповідно до фітосанітарного стану
- *Забороняти* реалізацію засобів захисту рослин, які не відповідають вимогам щодо їх якості
- *Одержувати* від підприємств, установ, організацій усіх форм власності та громадян необхідну інформацію з питань захисту рослин
- *Надавати* обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про проведення підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами профілактичних і винищувальних заходів щодо захисту рослин (*стаття 16 Закону України «Про захист рослин»*)
- Безперешкодно *відвідувати* підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, діяльність яких пов'язана з виробництвом,

транспортуванням, зберіганням, застосуванням пестицидів і агрохімікатів і торгівлею ними, інші підконтрольні об'єкти з метою перевірки додержання законодавства про пестициди і агрохімікати і відбору зразків необхідних матеріалів для агрохімічних та інших аналізів і досліджень

- *Припиняти* роботи із застосуванням пестицидів і агрохімікатів в порядку, передбаченому законодавством

- *Забороняти* ввезення і торгівлю пестицидами і агрохімікатами, що не відповідають вимогам стандартів та інших документів з стандартизації, і використання води у разі забруднення їх залишками пестицидів і агрохімікатів у кількості, що перевищує встановлені нормативи

- *Вимагати* усунення від роботи з пестицидами і агрохімікатами осіб, які не мають відповідного посвідчення

- *Отримувати* від підприємств, установ, організацій статистичні дані та іншу інформацію, необхідну для здійснення державного контролю у цій сфері

- У разі забруднення харчових продуктів залишками пестицидів і агрохімікатів у кількості, що перевищує встановлені вимоги, *забороняти* їх переробку і реалізацію

(стаття 17 Закону України «Про пестициди і агрохімікати»)

Найменування адміністративного органу Українська державна насіннєва інспекція
Статус адміністративного органу Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у складі Міністерства аграрної політики України
Сфера діяльності Державний контроль в насінництві
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 р., № 411-IV Положення про Українську державну насіннєву інспекцію від 23.03.2004 р., № 97
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Контролювати</i> додержання суб'єктами насінництва і розсадництва незалежно від форм власності методичних і технологічних вимог - <i>Давати</i> обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва та розсадництва вказівки щодо усунення порушень у порядку ведення насінництва і розсадництва та визначати термін усунення виявлених порушень - <i>Безперешкодно</i> мати доступ в будь-яке місце вирощування, оброблення і зберігання насіння і садивного матеріалу - <i>Знайомитися</i> з документацією з насінництва та розсадництва, відкривати будь-яку упаковку насіння і садивного матеріалу для відбирання контрольних проб - <i>Призупиняти або забороняти</i> реалізацію будь-якого насіння і садивного матеріалу, якщо під час перевірки виявлено невідповідність їх якісних показників нормативним документам - <i>Порушувати</i> клопотання про позбавлення права на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу у разі систематичного порушення цього Закону, інших нормативних актів чи нормативних документів у насінництві та розсадництві (<i>стаття 32 Закону України «Про насіння і садивний матеріал»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Інспектувати</i> виробництво на етапах вирощування, збирання і післязбиральної обробки насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських рослин, які підлягають сертифікації; - <i>Скасовувати</i> документи виробників і посередників реалізації насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських рослин, оформлені з порушенням вимог державного стандарту України та інших нормативних документів;

- Здійснювати безоплатно відбір проб насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських рослин у суб'єктів усіх форм власності і господарювання в насінництві для перевірки на відповідність цього насіння і садивного матеріалу вимогам стандартів, технічних умов, правил та вимог нормативних документів, пов'язаних з якістю насіння і садивного матеріалу сільськогосподарських рослин

- Забороняти суб'єктам насінництва реалізацію або використання для посіву насіння та (або) садивного матеріалу, які не мають сертифікатів, що засвідчують їх сортові та посівні якості

(Положення про Українську державну насіннєву інспекцію)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Українська державна помологічно-ампелографічна інспекція</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Спеціально уповноважений орган виконавчої влади у складі Міністерства аграрної політики України</p>
<p>Сфера діяльності   Державний контроль за якістю насіння плодових і горіхоплідних культур, садивного матеріалу плодових, ягідних, горіхоплідних культур, винограду та хмелю</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 р., № 411-IV   Положення про Українську державну помологічно-ампелографічну інспекцію від 31.10.2007 р., № 770</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Контролювати</i> додержання суб'єктами насінництва і розсадництва незалежно від форм власності методичних і технологічних вимог - <i>Давати</i> обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва та розсадництва вказівки щодо усунення порушень у порядку ведення насінництва і розсадництва та визначати термін усунення виявлених порушень - <i>Безперешкодно</i> мати доступ в будь-яке місце вирощування, оброблення і зберігання насіння і садивного матеріалу - <i>Знайомитися</i> з документацією з насінництва та розсадництва, відкривати будь-яку упаковку насіння і садивного матеріалу для відбирання контрольних проб; - <i>Призупиняти або забороняти</i> реалізацію будь-якого насіння і садивного матеріалу, якщо під час перевірки виявлено невідповідність їх якісних показників нормативним документам; - <i>Порушувати</i> клопотання про позбавлення права на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу у разі систематичного порушення Закону, інших нормативних актів чи нормативних документів у насінництві та розсадництві <p><i>(стаття 32 Закону України «Про насіння і садивний матеріал»)</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Перевіряти</i> відповідність суб'єктів насінництва і розсадництва атестаційним вимогам до виробників насіння і садивного матеріалу при проведенні атестації <p><i>(Положення про Українську державну помологічно-ампелографічну інспекцію)</i></p>

Найменування адміністративного органу <i>Виконавче бюро Державного комітету рибного господарства</i>
Статус адміністративного органу Спеціально уповноважений орган державного нагляду та контролю
Сфера діяльності Державний нагляд та контроль за кваліфікаційними вимогами (стандартами) до підготовки і сертифікації персоналу риболовних суден, а також оцінки компетенції персоналу згідно з вимогами Міжнародної конвенції про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти 1995 року, ведення Реєстру риболовних суден як складової частини Державного судового реєстру України, проведення реєстрації в Судновій книзі України риболовних суден, що не підлягають нагляду класифікаційного товариства, організації технічного нагляду та нагляду за дотриманням вимог міжнародних договорів, які стосуються технічного стану риболовних суден
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Постанова Кабінету Міністрів України «Про створення системи моніторингу риболовних суден» від 28.07.2004 р., № 963 Положення про Виконавче бюро Державного департаменту рибного господарства від 27.09.2004 р., № 344
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Здійснювати</i> огляд підприємств, організацій та установ рибного господарства незалежно від форм власності, що проводять підготовку та дипломування персоналу риболовних суден, на відповідність їх вимогам Міжнародної конвенції про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти 1995 року - <i>Брати</i> участь у розслідуванні випадків порушень порядку видачі дипломів, кваліфікаційних свідоцтв, підтверджень до них та інших документів персоналу риболовних суден, вести облік цих випадків, розробляти та вживати заходів щодо усунення причин цих порушень та запобігання їх повторенню - <i>Організовувати</i> технічний нагляд та нагляд за дотриманням вимог міжнародних договорів у галузі забезпечення належного технічного стану риболовних суден - <i>Здійснювати</i> контроль за реєстрацією і веденням обліку риболовних суден, <i>вести</i> Реєстр риболовних суден та журнал обліку суден - <i>Уносити</i> пропозиції Укрдержрибгоспу про виявлені на підприємствах, в установах і організаціях порушення вимог Міжнародної конвенції про

стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти 1995 року і законодавства України з питань, віднесених до його компетенції, та вимагати усунення цих порушень

- *Уносити* пропозиції Укрдержрибгоспу щодо відкликання свідоцтв про відповідність учбово-тренажерних центрів або тренажерів національним та міжнародним стандартам, виданих підприємствам, установам і організаціям, у разі виявлення порушень положень Міжнародної конвенції про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти 1995 року

- *Одержувати* в установленому законодавством порядку від підприємств, установ і організацій рибного господарства інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань

(Положення про Виконавче бюро Державного департаменту рибного господарства)

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства</i>
Статус адміністративного органу Спеціально вповноважений орган державного нагляду у складі Державного комітету рибного господарства України
Сфера діяльності Державний нагляд у сфері охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства в рибогосподарських водних об'єктах України (у тому числі в усіх поверхневих, територіальних і внутрішніх морських водах, які використовуються (можуть використовуватися) для рибальства, вирощування чи розведення риби), в інших об'єктах водного промислу або об'єктах, які мають значення для природного відтворення запасів риби та інших водних живих ресурсів, а також у виключній (морській) економічній зоні України та акваторіях у межах континентального шельфу України
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р., № 2894-III Положення про Державний комітет рибного господарства України від 24.01.2007 р., № 42 Положення про Державну інспекцію охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства від 12.05.2005 р., № 198 Правила промислового рибальства в рибогосподарських водних об'єктах України від 18.03.1999 р., № 33 Правила промислового рибальства в басейні Чорного моря від 08.12.1998 р., № 164
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Контролювати</i> додержання встановленого порядку обліку тварин та обліку їх використання - <i>Вимагати</i> від фізичних та юридичних осіб усунення порушень законодавства про охорону, використання і відтворення об'єктів тваринного світу - <i>Припиняти</i> використання об'єктів тваринного світу, яке ведеться з порушенням законодавства - <i>Зупиняти</i> тимчасово роботи, під час проведення яких порушуються правила, норми та інші вимоги щодо охорони і використання тваринного світу, середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин, до усунення виявлених порушень - <i>Припиняти</i> незаконні дії або анулювати дозволи чи інші передбачені законодавством документи та встановлювати обмеження на право

добування, всіх видів використання, утримання, реалізації, вивезення з України і ввезення на її територію диких тварин

- *Давати* обов'язкові до виконання вказівки (приписи) про усунення порушень у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу

- *Перевіряти* документи на право використання об'єктів тваринного світу, зупиняти транспортні (в тому числі плавучі) засоби та проводити огляд речей, транспортних (у тому числі плавучих) засобів, знарядь полювання і рибальства, добутої продукції та інших предметів

- *Вилучати* в порядку, визначеному законом, у осіб, які порушують законодавство в галузі охорони і використання тваринного світу, знаряддя добування тварин (у тому числі водних), транспортні (в тому числі плавучі) засоби, обладнання та предмети, що були знаряддями правопорушення, незаконно добуту продукцію, а також відповідні документи;

- *Викликати* посадових осіб, громадян України та іноземців для дачі усних або письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними законодавства в галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу;

- Безперешкодно *відвідувати* територію і приміщення підприємств, установ та організацій, які здійснюють добування, утримання, зберігання або переробку об'єктів тваринного світу, з метою здійснення нагляду за дотриманням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення тваринного світу

- *Анулювати* видані ними дозволи чи інші передбачені законодавством документи на право добування та утримання об'єктів тваринного світу в інших цілях, а також на право переселення, акліматизацію та утримання в неволі чи напіввільних умовах цих об'єктів тваринного світу

(статті 59, 60 Закону України «Про тваринний світ»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Одержувати* в установленому законодавством порядку від підприємств, установ та організацій рибного господарства інформацію, необхідну для виконання покладених на Держрибінспекцію завдань

(Положення про Державну інспекцію охорони, відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства)

- *Здійснювати* перевірку готовності у користувачів необхідних для використання виділених квот знарядь, засобів лову, плавзасобів за кількістю і видами, берегових приймальних пунктів, приймальних суден, відповідних облікових документів тощо

- *Дозволяти і здійснювати* контроль за проведенням користувачами меліоративних, науково-промислових ловів, робіт з рибництва, відтворення, рятування молоді водних живих ресурсів, рибоводно-меліоративних робіт, що проводяться користувачами на промислових ділянках

- *Вилучати і здавати* в установленому порядку улови, добути з порушеннями Правил, знаряддя їх добування, плавучі та транспортні засоби, обладнання і предмети, що були знаряддями правопорушення

- Перевіряти в осіб, відповідальних за лов у виробничих підрозділах користувача, знання Правил рибальства при видачі та обміні промислових квитків

(Правила промислового рибальства в рибогосподарських водних об'єктах України)

(Правила промислового рибальства в басейні Чорного моря)

Найменування адміністративного органу

Державна інспекція з безпеки мореплавства флоту рибного господарства

Статус адміністративного органу

Спеціально вповноважений орган державного нагляду у складі Державного комітету рибного господарства України

Сфера діяльності

Державний нагляд за безпекою мореплавства флоту рибного господарства

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Положення про Державну інспекцію з безпеки мореплавства флоту рибного господарства від 8.01.2002 р., № 2

Інспекційні повноваження, передбачені законами

Відсутні

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати* розслідування аварійних подій, пов'язаних із суднами флоту рибного господарства, а з іншими суднами, у тому числі іноземними, – за зверненнями, а також вести облік цих подій

- *Забезпечувати* моніторинг суден флоту рибного господарства та ведення реєстру риболовних суден та суден, що забезпечують їх роботу відповідно до вимог міжнародних договорів та законодавства України

- *Здійснювати* нагляд за дотриманням вимог у сфері підготовки, оцінки компетентності та сертифікації членів екіпажів суден флоту рибного господарства на підприємствах, установах і організаціях рибної галузі незалежно від форм власності

- *Розслідувати* випадки, що спричиняють загрозу для безпеки мореплавства, людському життю та майну на морі та на внутрішніх водоймищах або забрудненню довкілля, та за результатами розслідувань надає звіти до Укрдержрибгоспу

- *Здійснювати* технічний нагляд у рибному господарстві за суднами, на які не поширюються вимоги правил класифікаційних товариств

- Безперешкодно в будь-який час *перевіряти* підприємства, установи, організації, судна флоту рибного господарства незалежно від форм власності з метою здійснення нагляду за дотриманням ними вимог безпеки мореплавства

- *Уносити* пропозиції Укрдержрибгоспу щодо відкликання документів про відповідність системи управління безпекою компаній та свідоцтв про управління безпекою суден, скасування ліцензій та квот у разі виявлення порушень вимог безпеки мореплавства та ведення промислу

- *Давати* обов'язкові для виконання посадовими особами підприємств, установ, організацій, суден флоту рибного господарства приписи щодо

усунення порушень вимог законодавства України з питань безпеки мореплавства і контролювати їх виконання

- У встановленому порядку *порушувати* питання щодо скасування розпорядчих документів підприємств, установ і організацій в частині, що суперечить вимогам безпеки мореплавства

- *Зупиняти* судна флоту рибного господарства чи *забороняти* їх рух у випадках, що загрожують збереженню людського життя, суден та майна, забрудненню довкілля, до усунення виявлених порушень вимог нормативних актів з питань безпеки мореплавства

- У встановленому порядку *порушувати* питання щодо усунення від виконання обов'язків капітанів та інших членів екіпажу суден рибного господарства та притягнення їх до відповідальності за порушення правил з безпеки мореплавства, забруднення довкілля із суден

- Безкоштовно користуватись засобами зв'язку, транспортом, суднами організацій, установ та підприємств рибного господарства всіх форм власності для доставки працівників Держрибфлотінспекції до місця аварії, а також на судна підприємств з метою їх інспектування

- *Інспектувати* навчальні заклади, що готують фахівців для флоту рибного господарства на відповідність вимогам міжнародних договорів, що стосуються підготовки моряків та персоналу риболовних суден;

- Безкоштовно *одержувати* від підприємств, установ і організацій рибного господарства незалежно від форм власності інформацію, необхідну для виконання покладених завдань

(Положення про Державну інспекцію з безпеки мореплавства флоту рибного господарства)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Інспекція державного портового нагляду морського рибного порту України</i></p>
<p>Статус адміністративного органу Структурний підрозділ державних підприємств-морських рибних портів України</p>
<p>Сфера діяльності Здійснення державного нагляду за безпекою судноплавства в порту</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р., № 176/95-ВР Положення про інспекцію державного портового нагляду морських рибних портів України від 24.09.1998 р., № 131</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Наглядати</i> за дотриманням чинного законодавства і правил мореплавства, а також міжнародних договорів України щодо мореплавства - <i>Перевіряти</i> суднові документи, а також дипломи і кваліфікаційні свідоцтва - <i>Наглядати</i> за дотриманням вимог щодо порядку заходження суден у порт і виходу з порту - <i>Наглядати</i> за дотриманням вимог щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища - <i>Наглядати</i> за криговим проведенням суден на підходах до порту в межах його акваторії - <i>Розслідувати</i> аварійні морські події; - <i>Установлювати</i> відповідність суднових документів основним характеристикам судна, а також перевіряти виконання вимог щодо укомплектування суднового екіпажу; - <i>Проводити</i> огляд у разі відсутності суднових документів або наявності достатніх підстав вважати, що судно не задовольняє вимогам безпеки мореплавства; - <i>Затримувати</i> судно до усунення виявлених недоліків <i>(статті 88, 90, 91 Кодексу торговельного мореплавства України)</i>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Здійснювати</i> перевірку надійності кріплення суден до причалів, вахтової служби, перебування на штатних місцях виставлених відповідних вогнів і знаків на судах і сигнальних станціях порту - <i>Розслідувати</i> випадки порушень суднами флоту рибного господарства режиму плавання й промислу

- Безперешкодно у будь-який час *відвідувати* судна, які перебувають біля причалів та на акваторії порту, з метою їх перевірки
  - *Одержувати* в установленому порядку від судновласників та органів управління матеріали й документи, потрібні для виконання покладених завдань
  - *Викликати* громадян та посадових осіб для отримання пояснень у випадках розслідування аварійних морських подій
  - *Обмежувати* тимчасово рух на акваторії порту у випадках виникнення надзвичайних ситуацій
- (Положення про інспекцію державного портового нагляду морських рибних портів України)*

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна надзвичайна протиепізоотична комісія</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Постійно діючий орган при Кабінеті Міністрів України</p>
<p>Сфера діяльності   Здійснення оперативного контролю, керівництва і координації діяльності органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій, фізичних осіб щодо запобігання спалахам особливо небезпечних хвороб, що входять до списку Міжнародного епізоотичного бюро, і масовим отруєнням тварин та їх ліквідації</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про ветеринарну медицину» від 25.10.1992 р., № 2498-XII   Інструкція про заходи боротьби з грипом птиці від 26.11.2005 р., № 96   Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну надзвичайну протиепізоотичну комісію при Кабінеті Міністрів України та типових положень про місцеві державні надзвичайні протиепізоотичні комісії» від 21.11.2007 р., № 1350</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - <i>Запроваджувати</i> карантині, карантинно-обмежувальні та протиепізоотичні заходи, направлені на локалізацію та ліквідацію високопатогенного грипу птиці в неблагополучному пункті (зоні)   (<i>Інструкція про заходи боротьби з грипом птиці</i>)   - <i>Здійснювати контроль</i> через органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також керівників і спеціалістів підприємств, установ і організацій за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • проведенням заходів щодо профілактики заразних хвороб тварин (ящур, чума, хвороба Ньюкасла, сибірка, сказ, туберкульоз, лейкоз тощо), хвороб, спільних для людей і тварин, та масових отруєнь тварин; • проведенням протиепізоотичних заходів з метою недопущення занесення на територію України збудників заразних хвороб тварин з інших держав; • додержанням юридичними та фізичними особами ветеринарно-санітарних вимог, спрямованих на захист людей і довкілля <p>- <i>Запроваджувати</i> карантинно-обмежувальні заходи або карантин у місці виникнення і розповсюдження заразних хвороб тварин   - <i>Забороняти</i> у разі виявлення заразних хвороб проведення полювання на певні види диких тварин і птиці як на всій території України, так і в межах районів, областей та Автономної Республіки Крим;</p>

- *Одержувати* від підприємств, установ і організацій, фізичних осіб інформацію та матеріали, що необхідні для з'ясування епізоотичної ситуації, ветеринарно-санітарного стану підприємств, установ і організацій та вжиття невідкладних заходів щодо запобігання розповсюдженню та ліквідації заразних хвороб тварин

- *Проводити* на підприємствах, в установах і організаціях перевірку стану роботи з профілактики або ліквідації заразних хвороб і масових отруєнь тварин та приймати обов'язкові для виконання рішення про усунення виявлених порушень

- *Вирішувати* питання про забій і знищення тварин, птиці у разі виявлення заразних хвороб тварин, а також про вилучення з обігу, знезараження, переробку або інше використання продуктів і сировини тваринного та рослинного походження, визнаних не придатними для використання

- *Забороняти* у разі виявлення заразних хвороб тварин вивезення (у тому числі за кордон) з окремих підприємств, населених пунктів, районів, областей та Автономної Республіки Крим тварин, птиці, кормів, продукції і сировини тваринного походження всіма видами транспорту та пересилання в посылках, а також їх ввезення (у тому числі з-за кордону)

- *Забороняти* експлуатацію підприємств з переробки і зберігання продукції і сировини тваринного походження у разі виявлення на таких підприємствах заразних хвороб тварин або незадовільного ветеринарно-санітарного стану

- *Приймати* рішення щодо запровадження особливого режиму роботи, карантинно-обмежувальних заходів або карантину на підприємствах, в окремих населених пунктах, районах, областях, Автономній Республіці Крим з метою запобігання розповсюдженню заразних хвороб тварин

(Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну надзвичайну протиепізоотичну комісію при Кабінеті Міністрів України та типових положень про місцеві державні надзвичайні протиепізоотичні комісії»)

8. Паливно-енергетичний комплекс

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет ядерного регулювання України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом
Сфера діяльності Реалізація державної політики у сфері використання ядерної енергії, забезпечення додержання вимог ядерної та радіаційної безпеки
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 08.02.1995 р., № 39 Закон України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання» від 19.10.2000 р., № 2064-III Положення про Державний комітет ядерного регулювання України від 26.12.2006 р., № 1830 Положення про Державну регіональну інспекцію з ядерної та радіаційної безпеки Держатомрегулювання від 16.10.2007 р., № 139
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Організовувати та здійснювати</i> державний нагляд за додержанням законодавства, норм, правил і стандартів з фізичного захисту, умов наданих ліцензій - <i>Застосовувати</i> примусові заходи (в межах наданих повноважень) щодо юридичних і фізичних осіб у разі порушення ними законодавства, норм, правил і стандартів з фізичного захисту, а також умов наданих ліцензій (<i>стаття 25 Закону України «Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання»</i>) - <i>Координувати та контролювати</i> роботи по збиранню, перевезенню, переробці, зберіганню і захороненню радіоактивних відходів промисловості, медицини, науково-дослідних установ, радіоактивних відходів, що утворюються під час проведення робіт по ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС - <i>Здійснювати нагляд</i> за дотриманням нормативних вимог та умов наданих дозволів організаціями, підприємствами та особами, які використовують ядерні установки та джерела іонізуючого випромінювання, включаючи примусові заходи (нагляд) - Безперешкодно в будь-який час <i>відвідувати</i> підприємства, установи та організації, незалежно від форм власності, для перевірки дотримання законодавства про використання ядерної енергії, отримувати від ліцензіа-

та чи власника необхідні пояснення, матеріали та інформацію з даних питань

- *Надсилати* ліцензіатам, а також їх посадовим особам обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про усунення порушень і недоліків у сфері безпеки використання ядерної енергії

- *Обмежувати, припиняти чи зупиняти* експлуатацію підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення вимог щодо ядерної та радіаційної безпеки

(стаття 21, 22, 25 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Одержувати* в установленому законодавством порядку від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності інформацію, копії документів і матеріалів, необхідні для виконання покладених на неї завдань

(Положення про Державну регіональну інспекцію з ядерної та радіаційної безпеки Держатомрегулювання)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Національна комісія регулювання електроенергетики України</i></p>
<p>Статус адміністративного органу Незалежний позавідомчий постійно діючий державний орган</p>
<p>Сфера діяльності Формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування оптового ринку електроенергії, ринків газу, нафти та нафтопродуктів</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 р., № 575/97-ВР Закон України «Про природні монополії» від 20.04.2000 р., № 1682-III Положення про Національну комісію регулювання електроенергетики України від 21.04.1998 р., № 335/98</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Захищати</i> права споживачів електричної і теплової енергії - <i>Здійснювати</i> контроль за додержанням ліцензіатами умов та правил здійснення ліцензованої діяльності і застосування до них відповідних санкцій за їх порушення - <i>Встановлювати</i> обмеження щодо суміщення видів діяльності суб'єкта-підприємницької діяльності - <i>Здійснювати</i> безперешкодно перевірки дотримання умов ліцензованої діяльності <i>(стаття 12 Закону України «Про електроенергетику»)</i> - <i>Отримувати</i> документи, статистичну та іншу інформацію про діяльність суб'єктів природних монополій, необхідні для здійснення покладених функцій - <i>Встановлювати</i> для суб'єктів природних монополій у порядку, визначеному комісіями, вимоги щодо здійснення ними підприємницької діяльності, яка не належить до сфери природних монополій, у разі, якщо ця діяльність має вплив на ринок, що перебуває у стані природної монополії <i>(стаття 14 Закону України «Про природні монополії»)</i>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Здійснювати</i> заходи щодо забезпечення рівних прав доступу до транспортних мереж суб'єктів ринків електроенергії, газу, нафти та нафтопродуктів усіх форм власності - У разі виявлення порушення умов та правил ліцензованої діяльності <i>зупиняти або анулювати</i> дію ліцензії відповідно до законодавства - <i>Мати доступ</i> на територію споживача під час перевірки виконання умов угод щодо користування електроенергією та газом і захисту прав споживачів

- Здійснювати контроль за якістю послуг організацій, що постачають електроенергію та газ, для яких це передбачено тарифом, згідно з правилами користування електричною енергією та газом
(Положення про Національну комісію регулювання електроенергетики України)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства палива та енергетики України</p>
<p>Сфера діяльності   Забезпечення додержання вимог технічної експлуатації електричних станцій і мереж, атомних електричних станцій, технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів електроенергетики, підключених до об'єднаної енергетичної системи України, а також об'єктів державного підприємства, що здійснює управління об'єднаною енергетичною системою</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 р., № 575/97-ВР   Порядок здійснення державного нагляду в електроенергетиці від 15.02.1999 р., № 189</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Здійснювати</i> нагляд за додержанням вимог технічної експлуатації електричних станцій і мереж, вимог технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів електроенергетики, підключених до об'єднаної енергетичної системи України; - Безперешкодно в будь-який час <i>відвідувати</i> об'єкти електроенергетики для перевірки додержання нормативно-правових актів про електроенергетику з питань, що належать до їх компетенції, отримувати від посадових осіб інформацію щодо виконання цих актів - <i>Давати</i> у межах своїх повноважень керівникам об'єктів електроенергетики приписи про усунення порушень нормативно-правових актів (<i>статті 8, 9 Закону України «Про електроенергетику»</i>)
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Проводити</i> систематичну перевірку технічного стану об'єктів електроенергетики та організації їх експлуатації, періодичний технічний огляд зазначених об'єктів згідно з Правилами технічної експлуатації електричних станцій і мереж, здійснювати контроль за виконанням Правил улаштування електроустановок, за усуненням виявлених порушень вимог нормативно-правових актів з питань електроенергетики - <i>Здійснювати</i> нагляд за наявністю, обліком та організацією виконання нормативно-правових актів з питань електроенергетики, а також за термінами виконання та якістю планово-запобіжних ремонтів об'єктів електроенергетики - <i>Здійснювати контроль</i> за виконанням профілактичних заходів щодо запобігання аваріям і відмовам у роботі об'єктів електроенергетики

- *Перевіряти* за дорученням центрального органу виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, готовність до експлуатації об'єктів, які вводяться в експлуатацію, з наданням висновків і приписів, що є обов'язковими для виконання всіма проектними, будівельно-монтажними, налагоджувальними та експлуатаційними організаціями і спрямовані на забезпечення надійного та безпечного функціонування об'єктів електроенергетики згідно з нормативними актами

- *Давати* приписи щодо усунення порушень нормативно-правових актів, готувати та надсилати на об'єкти електроенергетики інформаційні листи, оперативні повідомлення та аналітичні огляди з питань порушень, що сталися у процесі експлуатації таких об'єктів

- *Створювати* комісії для розслідування аварій та відмов у роботі об'єктів електроенергетики згідно із встановленим у галузі порядком

- *Брати* участь у перевірці знань керівників об'єктів галузі вимог і положень нормативно-правових актів з питань електроенергетики, Правил технічної експлуатації електричних станцій і мереж та Правил улаштування електроустановок згідно із встановленим порядком

- *Здійснювати* контроль за організацією та періодичністю проведення спеціальної підготовки працівників, які забезпечують оперативно-технологічне управління і технічне обслуговування енергообладнання на об'єктах електроенергетики, та перевірки їх знань нормативно-правових актів з електроенергетики:

- *Давати* приписи щодо заборони роботи діючого енергообладнання та експлуатації будівель і споруд на об'єктах електроенергетики у разі виявлення їх аварійного стану або порушення затверджених технічних норм і правил, якщо це створює загрозу життю обслуговуючого персоналу, цілісності обладнання та надійності роботи об'єднаної енергетичної системи України

- *Давати* керівникам об'єктів електроенергетики обов'язкові для виконання приписи щодо відсторонення від управління обладнанням або від проведення робіт оперативного і ремонтного персоналу в разі порушення ним Правил технічної експлуатації електричних станцій і мереж та експлуатаційних інструкцій, якщо ці порушення загрожують цілісності обладнання або безпеці людей, а також вимагати усунення працівників від роботи в установленому законодавством порядку в разі виявлення невідповідності займаним посадам

- *Запитувати* та отримувати від посадових осіб енергетичних підприємств і організацій інформацію стосовно експлуатації об'єктів електроенергетики та виконання нормативно-правових актів з питань електроенергетики, необхідну для виконання державними інспекторами своїх функцій

(Порядок здійснення державного нагляду в електроенергетиці)

Найменування адміністративного органу

Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії

Статус адміністративного органу

Урядовий орган державного управління у складі Міністерства палива та енергетики України

Сфера діяльності

Здійснення державного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії, технічним станом та організацією експлуатації електричних, теплових, тепловикористовуючих установок та мереж

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 р., № 575/97-ВР
Положення про державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії від 7.08.1996 р., № 929

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Мати* безперешкодний доступ до електричних і тепловикористовуючих установок та теплових мереж споживачів та суб'єктів електроенергетики
- *Отримувати* від споживачів та суб'єктів електроенергетики інформацію, необхідну для виконання покладених на них завдань відповідно до нормативно-правових актів
- *Давати* споживачам та суб'єктам електроенергетики обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень нормативно-правових актів
- *Давати* споживачам та суб'єктам електроенергетики приписи про приведення засобів обліку, контролю та регулювання споживання електричної і теплової енергії у відповідність з нормами, правилами і стандартами в електроенергетиці
- *Вимагати* від споживачів та суб'єктів електроенергетики додержання встановлених нормативно-правовими актами режимів споживання електричної і теплової енергії;
- *Надавати* приписи щодо неприпустимості продовження експлуатації електричних і тепловикористовуючих установок споживачів, якщо це створює загрозу життю обслуговуючого персоналу, здоров'ю населення
(*стаття 9 Закону України «Про електроенергетику»*)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати контроль* за відповідністю нових та реконструйованих електричних і теплових установок та мереж технічним умовам, нормам, правилам і стандартам, а також підтвердження їх готовності до роботи
- *Здійснювати* в межах своєї компетенції контроль за усуненням суб'єктами електроенергетики, суб'єктами відносин у сфері теплопостачання і споживачами електричної енергії виявлених порушень законодавства у сфері виробництва, постачання та споживання енергії

- Здійснювати в межах своєї компетенції нагляд за:

- забезпеченням надійного постачання енергії;
- технічним станом та організацією експлуатації електричних і теплових установок та мереж суб'єктів електроенергетики, суб'єктів відносин у сфері теплопостачання і споживачів електричної енергії;
- дотриманням суб'єктами електроенергетики, суб'єктами відносин у сфері теплопостачання і споживачами електричної енергії:

- ✓ режимів виробництва, постачання і споживання енергії (активної, реактивної, теплової);
- ✓ установлених нормативними документами режимів (температурних графіків) постачання теплової енергії населеним пунктам (населенню);
- ✓ вимог нормативних документів, що регулюють перетікання реактивної електроенергії;
- ✓ вимог Правил та інших нормативно-правових і нормативно-технічних актів з питань електроенергетики та теплопостачання;

- проведенням суб'єктами електроенергетики та суб'єктами відносин у сфері теплопостачання робіт, пов'язаних із забезпеченням дотримання встановлених режимів постачання і споживання енергії;

• відповідністю:

- ✓ схем електропостачання (зовнішніх та внутрішніх) – категорійності споживачів та їх струмоприймачів;
- ✓ виданих технічних умов на приєднання електричних, теплових установок та мереж до мереж енергопостачальних (електропередавальних) організацій – вимогам нормативних документів та погодженням проєктів енергопостачання споживачів енергії;
- ✓ виданих суб'єктами електроенергетики актів – допусків подачі електричної енергії на електричні установки замовників та електричні установки, що використовуються населенням, – вимогам Правил і нормативних документів;
- ✓ укладених договорів – вимогам нормативних документів щодо користування енергією та приєднання до мереж;
- ✓ електротехнічних і режимних параметрів електричних мереж, розрахованих суб'єктами електроенергетики та споживачами електричної енергії, – режимам їх роботи;
- ✓ показників якості електричної і теплової енергії та кількісних показників повернення конденсату водяної пари – вимогам нормативних документів;
- ✓ стану приладів і систем обліку обсягів виробництва, постачання та споживання електричної і теплової енергії – вимогам нормативних документів;

- Застосовувати заходи з обмеження та/або припинення постачання енергії споживачам у разі виявлення порушень ними вимог нормативних документів щодо користування енергією, а також споживачам, які не оплатили вартість використаної енергії

(Положення про державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з контролю якості вугільної продукції</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства вугільної промисловості України</p>
<p>Сфера діяльності   Здійснення контролю за дотриманням вугледобувними, вуглепереробними, торфодобувними підприємствами та брикетними фабриками незалежно від форми власності вимог державних стандартів та технічних умов щодо якості вугільної продукції</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної інспекції з контролю якості вугільної продукції» від 25.01.2007 р., № 60</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Здійснювати</i> контроль за відбором і підготовкою проб вугільної продукції для визначення її марки та за проведенням досліджень відповідно до міжнародної системи кодифікації вугільної продукції; - <i>Брати</i> участь у перевірці якості вугільної продукції, що проводиться споживачами – підприємствами, яким виробники постачають вугільну продукцію; - <i>Проводити</i> перевірку технологічних процесів, які впливають на якісні показники вугільної продукції, узагальнює та аналізує інформацію про її якість; - <i>Перевіряти</i> стан дотримання вимог державних стандартів виробниками вугільної продукції; - <i>Одержувати</i> від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань, узагальнювати та аналізувати її; - <i>Проводити</i> відбір контрольних та розрахункових проб вугільної продукції на всіх стадіях її виробництва та транспортування до споживачів, а також на складах виробників та споживачів вугільної продукції; - <i>Видавати</i> припис щодо недоцільності відвантаження вугільної продукції, що не відповідає вимогам державних стандартів; - <i>Здійснювати</i> контроль за проведенням технічного аналізу з визначення показників якості вугільної продукції її виробниками та споживачами   (<i>Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної інспекції з контролю якості вугільної продукції»</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з енергозбереження</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів
Сфера діяльності Державний контроль у сфері енергозбереження
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про енергозбереження» від 01.07.1994 р., № 74/94-ВР Положення про Державну інспекцію з енергозбереження від 29.06.2000 р., № 1039
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Здійснювати</i> у межах своєї компетенції контроль за додержанням норм законодавства у сфері енергозбереження
- <i>Здійснювати</i> державний контроль за станом обліку паливно-енергетичних ресурсів, додержанням дисципліни газоспоживання та газопостачання, використанням автоматичних засобів регулювання споживання природного газу, наявністю і додержанням режимних або технологічних карт устаткування, використанням вторинних паливно-енергетичних ресурсів
- <i>Здійснювати контроль</i> за переведенням енергетичного обладнання на резервні види палива, наявністю і поповненням його резервних запасів на підприємствах, технічною готовністю енергетичних господарств до експлуатації
- <i>Проводити перевірку</i> та видавати висновки щодо відповідності приладів обліку і регулювання, систем комплексного вимірювання і обліку споживання зазначених ресурсів вимогам стандартів, проектних рішень та виданих нею технічних умов
- <i>Надавати</i> за результатами перевірки підприємств обов'язкові для виконання приписи стосовно усунення порушень і недоліків, зумовлених невиконанням вимог законодавства з енергозбереження щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів та контролювати виконання цих приписів
- <i>Здійснювати</i> контроль шляхом проведення комплексних перевірок стану обліку паливно-енергетичних ресурсів, що витрачаються для виробництва продукції, надання послуг населенню (електро-, водо-, тепло-, газопостачання), видобування, переробки, виробництва, транспортування, зберігання та споживання зазначених ресурсів

- Здійснювати контроль за впровадженням енергозберігаючих технологій та теплоізоляційних матеріалів під час будівництва і реконструкції підприємств, об'єктів житлово-цивільного призначення незалежно від форми власності

- Здійснювати контроль за виконанням державних цільових, регіональних, місцевих та інших програм з енергозбереження та вносити пропозиції щодо виконання енергозберігаючих заходів з метою зменшення енергоємності продукції (послуг) та питомої частки паливно-енергетичних ресурсів в основному та допоміжному виробництві

- Одержувати безоплатно в установленому порядку від підприємств інформаційні матеріали, необхідні для виконання покладених завдань

- Припиняти в установленому порядку подачу природного газу споживачам, крім населення

(Положення про Державну інспекцію з енергозбереження)

9. Транспорт і зв'язок

Найменування адміністративного органу <i>Державна адміністрація автомобільного транспорту</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган у системі Міністерства транспорту та зв'язку України
Сфера діяльності Реалізація державної політики у сфері автомобільного транспорту
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5.04.2001 р., № 2344-III Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державної адміністрації автомобільного транспорту» від 3.09.2008 р., № 771 Порядок організації регулярних, нерегулярних і маятникових перевезень пасажирів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні від 9.02.2004 р., № 75
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Захищати</i> права споживачів послуг автомобільного транспорту відповідно до законодавства - Достроково <i>розривати</i> договір з автомобільним перевізником чи <i>позбавляти</i> його дозволу в разі порушення ним умов договору чи дозволу на здійснення міжнародних та міжміських і приміських автобусних маршрутів загального користування, які виходять за межі території області (міжобласні маршрути) (<i>статті 6, 7 Закону України «Про автомобільний транспорт»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених завдань (<i>Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державної адміністрації автомобільного транспорту»</i>) - <i>Закривати</i> маршрути регулярних чи спеціальних регулярних міжнародних перевезень (<i>Порядок організації регулярних, нерегулярних і маятникових перевезень пасажирів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні</i>)

Найменування адміністративного органу*Головна державна інспекція на автомобільному транспорті***Статус адміністративного органу**

Урядовий орган державного управління у складі Міністерства транспорту і зв'язку України

Сфера діяльності

Виконання дозвільно-реєстраційних та контрольно-наглядових функцій у сфері автомобільного транспорту загального користування

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органуЗакон України «Про автомобільний транспорт» від 5.04.2001 р., № 2344-III
Положення про Головну державну інспекцію на автомобільному транспорті від 8.09.2004 р., № 1190

Порядок здійснення державного контролю на автомобільному транспорті від 8.11.2006 р., № 1567

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Здійснювати* державний контроль за додержанням суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у сфері автомобільного транспорту, вимог законодавства про автомобільний транспорт, норм та стандартів законодавчо регульованої сфери, що визначають організацію перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом

- *Здійснювати* державний нагляд за забезпеченням суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у сфері автомобільного транспорту, безпеки автомобільних перевезень

- *Здійснювати* державний контроль за додержанням вітчизняними та іноземними автомобільними перевізниками норм міжнародних конвенцій і договорів про міжнародне автомобільне сполучення

- *Здійснювати* державний контроль за недопущенням надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільними перевізниками, які не одержали відповідної ліцензії та ліцензійних карток на транспортні засоби, що при цьому використовуються, який здійснюється на автостанціях, автобусних зупинках, у місцях посадки та висадки пасажирів, на стоянках таксі, у місцях навантаження та розвантаження вантажних автомобілів

- *Здійснювати* планові, позапланові і рейдові перевірки дотримання автомобільними перевізниками положень законодавства у сфері автомобільного транспорту, умов дозволів і ліцензій на здійснення перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом

- *Зупиняти* автобуси, які здійснюють перевезення пасажирів і перевіряти у водія документи, які вимагаються законодавством для здійснення таких перевезень

- *Перевіряти* у водіїв транспортних засобів, які здійснюють перевезення вантажів, документи на право таких перевезень (копії ліцензії організації – власника транспортного засобу, ліцензійної картки на транспортний засіб, свідоцтва про допущення транспортного засобу для перевезення небезпечних вантажів), а також дотримання ними режиму праці і відпочинку
(статті 6, 40, 49 Закону України «Про автомобільний транспорт»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами
- *Забороняти* експлуатацію автомобільних транспортних засобів і надання послуг та виконання робіт, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, до усунення порушень вимог законодавства про автомобільний транспорт
(Положення про Головну державну інспекцію на автомобільному транспорті)

- *Перевіряти* під час планової чи позапланової перевірки наявність:

- визначених статтями 39 і 48 Закону України «Про автомобільний транспорт» документів, на підставі яких здійснюється перевезення автомобільним транспортом;
- договору про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності;
- договорів на охорону автобусів під час відстою в кінцевих пунктах міжміських та міжнародних маршрутів, забезпечення водіїв місцями відпочинку;
- матеріально-технічної бази для здійснення технічного обслуговування і ремонту транспортних засобів, контролю за їх технічним станом, проведення щозмінного медичного огляду водіїв;
- тахографів – контрольних пристроїв для показу чи реєстрації в автоматичному чи напівавтоматичному режимі інформації про рух транспортних засобів і періоди роботи водіїв;
- ведення щоденних реєстраційних листів режиму праці та відпочинку водіїв на транспортних засобах, які здійснюють міжнародні автомобільні перевезення;
- документації на автостанціях і автовокзалах про присвоєння їм відповідної класності, затвердженої схеми руху транспорту та пішоходів по їх територіях, засобів візуального і гучномовного інформування пасажирів

- *Перевіряти* під час рейдової перевірки:

- наявність документів, визначених статтями 39 і 48 Закону України «Про автомобільний транспорт», на підставі яких здійснюється перевезення автомобільним транспортом;
- наявність у документах водія відмітки про проходження ним медичного огляду та проведення технічної перевірки стану транспортного засобу перед виїздом на маршрут;

- відповідність зовнішнього і внутрішнього спорядження (екіпірування) транспортного засобу встановленим вимогам; оснащення таксі справним таксометром;
  - відповідність кількості пасажирів, які перевозяться, відомостям, зазначеним у реєстраційних документах, або нормам, передбаченим технічною характеристикою транспортного засобу;
  - додержання водієм автобуса затвердженого розкладу та маршруту руху;
  - наявність у пасажирів квитків на проїзд та квитанцій на перевезення багажу, а у разі пільгового проїзду – відповідного посвідчення;
  - додержання водієм режиму праці та відпочинку, а також вимоги щодо наявності в автобусі двох водіїв у разі перевезення пасажирів на відстань понад 500 кілометрів;
  - виконання водієм інших вимог Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту та Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні
- Безперешкодно *відвідувати* (входити до приміщень) суб'єктів господарювання – автотранспортних перевізників для проведення перевірок дотримання ними законодавства у сфері автомобільного транспорту, умов виданих їм ліцензій і дозволів на перевезення пасажирів і вантажів;
- *Знайомитися* з документами, на підставі яких суб'єкти господарювання проводять діяльність у сфері автомобільного транспорту, та отримувати їх копії, дані на електронних носіях та інші дані, які стосуються господарської діяльності у зазначеній галузі
- Оглядати за участю фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності або керівника підприємства – перевізника, уповноваженої ним особи територію, будівлі, споруди, приміщення, обладнання, що використовуються для здійснення господарської діяльності у галузі автомобільного транспорту
- *Виносити* обов'язкові для виконання суб'єктами господарювання приписи про усунення порушень законодавства про автомобільний транспорт (*Порядок здійснення державного контролю на автомобільному транспорті*)

Найменування адміністративного органу <i>Державна служба автомобільних доріг України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Державне регулювання і контроль у сфері дорожнього господарства, державного управління автомобільними дорогами
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про автомобільні дороги» від 8.09.2005 р., № 2862-IV Порядок видачі дозволів на розміщення, будівництво, реконструкцію та функціонування об'єктів сервісу на землях дорожнього господарства та згод і погоджень на об'єкти зовнішньої реклами вздовж автомобільних доріг загального користування від 29.09.2005 р., № 414 Положення про Державну службу автомобільних доріг України від 16.04.2007 р., № 628 Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування» від 27.06.2007 р., № 879
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Приймати</i> за погодженням з відповідним підрозділом Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України рішення щодо демонтування технічних засобів та рекламоносіїв, що встановлені в межах смуги відведення автомобільної дороги з порушенням вимог Закону України «Про автомобільні дороги» та інших нормативно-правових актів
- <i>Обмежувати або забороняти</i> рух транспортних засобів, навантаження на вісь, загальна маса або габарити яких перевищують норми, визначені для них державними стандартами, у разі відсутності відповідного спеціального погодження
- <i>Встановлювати</i> за погодженням з відповідними державними органами з безпеки дорожнього руху тимчасові обмеження руху транспортних засобів при проведенні ремонтних та інших робіт на автомобільних дорогах загального користування
- <i>Обмежувати або забороняти</i> з повідомленням відповідного підрозділу Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України рух транспортних засобів у разі виникнення загрози життю або здоров'ю учасників дорожнього руху, безпеці вантажів або можливості заподіяння пошкоджень автомобільним дорогам загального користування, у тому числі за складних погодних умов
- <i>Приймати рішення</i> щодо введення відповідних обмежень у русі, вирубки дерев або інших зелених насаджень у смугі відведення автомобільної дороги загального користування, якщо це пов'язано із забезпеченням без-

пеки дорожнього руху та виконанням робіт з розширення доріг, а за погодженням з відповідним підрозділом Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України – рішення щодо запровадження необхідних заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних стандартів, норм, правил, у тому числі шляхом упровадження необхідних технічних засобів організації дорожнього руху
(стаття 12 Закону України «Про автомобільні дороги»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Припиняти експлуатацію об'єкту сервісу, розташованого вздовж автомобільної дороги, якщо його діяльність загрожує безпеці дорожнього руху або порушує екологічні та санітарні вимоги*

(Порядок видачі дозволів на розміщення, будівництво, реконструкцію та функціонування об'єктів сервісу на землях дорожнього господарства та згод і погоджень на об'єкти зовнішньої реклами вздовж автомобільних доріг загального користування)

- *Забезпечувати здійснення контролю за ваговими та габаритними параметрами транспортних засобів на автомобільних дорогах*

- *Здійснювати контроль за додержанням затверджених у межах своїх повноважень галузевих стандартів, нормативно-технічної документації з питань будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних доріг, технічних умов виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг суб'єктами господарювання у сфері дорожнього господарства*

(Положення про Державну службу автомобільних доріг України)

- *Забороняти рух транспортного засобу до внесення плати за його проїзд автомобільними дорогами загального користування у разі виявлення факту перевищення хоча б одного вагового та/або габаритного нормативного параметра більш як на 2%*

- *Застосовувати під час габаритно-вагового контролю технічні засоби унеможливлення подальшого руху великогабаритного та/або великовагового транспортного засобу, подальший рух якого заборонено, з розміщенням його на стоянці контрольно-вагового пункту*

- *Тимчасово обмежувати або забороняти рух у разі настання погодно-кліматичних умов, за яких експлуатація таких транспортних засобів може призвести до значного пошкодження автомобільних доріг або негативно позначитися на безпеці руху*

(Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування»)

Найменування адміністративного органу <i>Служба міжнародних автомобільних перевезень</i>
Статус адміністративного органу Державне підприємство
Сфера діяльності Оформлення та видача дозволів на поїздки по територіях іноземних держав при виконанні перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом у міжнародному сполученні
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5.04.2001 р., № 2344-III Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування» від 27.06.2007 р., № 879
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Контролювати</i> виконання перевізниками вимог міжнародних договорів України з питань міжнародних автомобільних перевезень - <i>Контролювати</i> технічний, санітарний та екологічний стан транспортних засобів, що впливає на безпеку руху, екологію та санітарні норми - <i>Перевіряти</i> вагові і габаритні параметри транспортних засобів - <i>Контролювати</i> та оформляти дозвільні документи на міжнародні перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом - <i>Перевіряти</i> транспортно-експедиторську документацію та ліцензії на здійснення міжнародних перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом (<i>стаття 58 Закону України «Про автомобільний транспорт»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Забороняти</i> рух транспортного засобу до внесення плати за його проїзд автомобільними дорогами загального користування у разі виявлення факту перевищення хоча б одного вагового та/або габаритного нормативного параметра більш як на 2% - <i>Застосовувати</i> під час габаритно-вагового контролю технічні засоби унеможливлення подальшого руху великогабаритного та/або великовагового транспортного засобу, подальший рух якого заборонено, з розміщенням його на стоянці контрольно-вагового пункту (<i>Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування»</i>)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна адміністрація морського і річкового транспорту</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства транспорту та зв'язку України</p>
<p>Сфера діяльності   Участь у межах своїх повноважень у реалізації державної політики в галузі морського і річкового транспорту, у сфері торговельного мореплавства, судноплавства на внутрішніх водних шляхах та навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Державної адміністрації морського і річкового транспорту» від 5.12.2009 р., № 227</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Здійснювати</i> державний нагляд за забезпеченням безпеки судноплавства у територіальному морі, внутрішніх водах, на внутрішніх водних шляхах, у морських і річкових портах - <i>Здійснювати контроль</i> за додержанням суб'єктами господарювання вимог законодавства і міжнародних договорів України з питань торговельного мореплавства, судноплавства на внутрішніх водних шляхах, навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства та запобігання забрудненню довкілля - <i>Забезпечувати</i> проведення розслідування аварійних подій у сфері торговельного мореплавства, судноплавства на внутрішніх водних шляхах, вживати в установленому порядку заходів до запобігання їх повторенню - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань - <i>Проводити</i> перевірку підприємств, установ та організацій, що провадять діяльність у галузі морського і річкового транспорту, у сфері торговельного мореплавства, судноплавства на внутрішніх водних шляхах та навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства - <i>Проводити</i> огляд українських та іноземних суден, що перебувають у територіальному морі, внутрішніх водах, на внутрішніх водних шляхах, у морських і річкових портах України, з метою перевірки додержання вимог законодавства та міжнародних договорів України стосовно забезпечення безпеки судноплавства

- *Складати* акти та приписи про усунення порушень вимог міжнародних договорів України, нормативних актів з питань безпеки судноплавства
- *Видавати* розпорядження про усунення порушення вимог нормативних актів з питань безпеки судноплавства та міжнародних договорів України
- *Забороняти* в установленому порядку експлуатацію суден, інших транспортних засобів, споруд, устаткування, що використовуються у галузі морського і річкового транспорту, надання послуг і виконання робіт, якщо це створює загрозу життю та здоров'ю людей, до усунення порушення вимог законодавства і міжнародних договорів України стосовно забезпечення безпеки судноплавства
(*Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Державної адміністрації морського і річкового транспорту»*)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Інспекція з питань підготовки та дипломування моряків</i></p>
<p>Статус адміністративного органу Державна організація у сфері управління Міністерства транспорту та зв'язку України</p>
<p>Сфера діяльності Нагляд за дотриманням вимог Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року та законодавства України з питань підготовки та дипломування моряків щодо підготовки, оцінки компетентності та дипломування членів екіпажів морських торговельних суден</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти від 07.07.1978 , ратифікована Законом України від 01.11.1996 р., № 464/96-ВР Положення про Інспекцію з питань підготовки та дипломування моряків від 17.10.2001 р., № 693 Положення про огляд підприємств, організацій та установ, що проводять підготовку моряків від 25.11.2004 р., № 1042</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Здійснювати</i> огляд підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності, що проводять підготовку та дипломування моряків, на відповідність їх вимогам Конвенції та національним вимогам, по результатам якого оформляти протокол - <i>Наглядати</i> за діяльністю щодо підготовки, оцінки компетентності та дипломування моряків, що здійснюється підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, складати акти про порушення ними вимог Конвенції, вимагати усунення цих порушень - <i>Уносити</i> пропозиції щодо відкликання свідоцтв про відповідність, виданих підприємствам, установам і організаціям, у разі виявлення порушень положень Конвенції - <i>Одержувати</i> від підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності, інформацію, необхідну для виконання покладених завдань <i>(Положення про Інспекцію з питань підготовки та дипломування моряків)</i> - <i>Проводити</i> фактичний огляд шляхом перевірки стану матеріально-технічного, кадрового, документального, інформаційного та навчально-методичного забезпечення НТЗ (навчально-тренажерного закладу), спостере-</p>

ження за умовами проведення підготовки моряків у НТЗ, документально-го підтвердження про проходження підготовки за окремими напрямками, достовірності поданої НТЗ інформації

- При потребі здійснювати перевірку або експертизу документів, ліцензій, будь-яких технічних параметрів тощо

(Положення про огляд підприємств, організацій та установ, що проводять підготовку моряків)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Інспекція державного портового нагляду морського торговельного порту України</i></p>
<p>Статус адміністративного органу Структурний підрозділ державних підприємств – морських торговельних портів України</p>
<p>Сфера діяльності Здійснення державного нагляду за безпекою судноплавства в порту</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р., № 176/95-ВР Положення про Інспекцію державного портового нагляду морського торговельного порту України від 18.10.2000 р., № 574</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Наглядати</i> за дотриманням чинного законодавства і правил мореплавства, а також міжнародних договорів України щодо мореплавства - <i>Перевіряти</i> суднові документи, а також дипломи і кваліфікаційні свідоцтва; - <i>Наглядати</i> за дотриманням вимог щодо порядку заходження суден у порт і виходу з порту - <i>Наглядати</i> за дотриманням вимог щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища - <i>Наглядати</i> за криговим проведенням суден на підходах до порту в межах його акваторії - <i>Розслідувати</i> аварійні морські події - <i>Установлювати</i> відповідність суднових документів основним характеристикам судна, а також перевіряти виконання вимог щодо укомплектування суднового екіпажу - <i>Проводити</i> огляд у разі відсутності суднових документів або наявності достатніх підстав вважати, що судно не задовольняє вимогам безпеки мореплавства - <i>Затримувати</i> судно до усунення виявлених недоліків <i>(статті 88, 90, 91 Кодексу торговельного мореплавства України)</i>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Перевіряти</i> наявність та правильність укладання відправниками, перевізниками, одержувачами договорів обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів морського перевезення небезпечних вантажів у водах під юрисдикцією України на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів

- *Здійснювати* нагляд за дотриманням вимог щодо наявності на судні, що має вийти з порту, навігаційної і гідрометеорологічної інформації
  - Безперешкодно в будь-який час *відвідувати* підприємства, установи, організації, розташовані на території порту, з метою перевірки дотримання ними вимог щодо безпеки судноплавства
  - *Забороняти* експлуатацію суден і об'єктів, виконання робіт, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, до усунення порушень вимог нормативних актів з питань безпеки судноплавства
  - Безкоштовно *отримувати* від підприємств, установ, організацій інформацію, потрібну для здійснення нагляду за забезпеченням безпеки мореплавства
- (Положення про Інспекцію державного портового нагляду морського торговельного порту України)*

Найменування адміністративного органу <i>Інспекція Головного державного реєстратора флоту</i>
Статус адміністративного органу Державне підприємство
Сфера діяльності Здійснення загального керівництва та контролю за реєстрацією і веденням обліку суден в Україні, що мають право плавання під Державним прапором України
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Положення про Інспекцію Головного державного реєстратора флоту від 20.10.1997 р., № 369
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Здійснювати</i> державний нагляд за виконанням вимог законодавства про реєстрацію та ведення обліку суден, що мають право плавання під Державним Прапором України - <i>Здійснювати</i> безпосередній облік суден, що перебувають в державній власності та тимчасово втратили право плавання під Державним Прапором України - <i>Здійснювати</i> контроль за порядком ведення Державного суднового реєстру України і Суднової книги України, за реєстрацією та перереєстрацією суден, що мають право плавання під Державним Прапором України, та зняттям їх з обліку, визначати строк реєстрації (з урахуванням періоду, зазначеного у суднових документах щодо придатності судна до плавання), скасовувати записи про реєстрацію суден, у тому числі риболовних, що зареєстровані з порушенням установленого порядку державної реєстрації суден - <i>Здійснювати</i> перевірки суден, які мають право плавання під Державним Прапором України, щодо наявності відповідних суднових документів (<i>Положення про Інспекцію Головного державного реєстратора флоту</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Регістр судноплавства України</i>
Статус адміністративного органу Державне підприємство
Сфера діяльності Здійснення технічного нагляду і проведення класифікації морських і річкових торговельних суден
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про транспорт» від 10.11.1994 р., № 232/94-ВР Кодекс торговельного мореплавства від 23.05.1995 р., № 176/95-ВР Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті» від 08.06.1998 р., № 814 Наказ Міністерства транспорту України «Про нагляд за судноплавними гідротехнічними спорудами та гідротехнічними спорудами портів і судноремонтних заводів» від 07.09.2001 р., № 617 Наказ Міністерства транспорту України «Про надання Регістру судноплавства України повноважень стосовно застосування ВОПОГ і ВОПОГ-Д» від 28.12.2002 р., № 945 Положення про організацію та порядок здійснення державного технічного нагляду за судноплавними гідротехнічними спорудами та гідротехнічними спорудами портів, суднобудівних та судноремонтних заводів, що перебувають в експлуатації від 20.11.2003 р., № 1174/8495 Положення про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за промірними роботами на акваторіях і підхідних каналах до портів, суднобудівних і судноремонтних заводів та судноплавних шляхах України від 12.05.2006 р., № 463
Інспекційні повноваження, передбачені законами - Здійснювати технічний, класифікаційний і судноплавний нагляд за річковими суднами (стаття 29 Закону України «Про транспорт») - Здійснювати технічний нагляд за морськими суднами, незалежно від форм власності судна і його власника, та їх класифікацію (стаття 22 Кодексу торговельного мореплавства)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - Вимагати від адміністрації суден, підприємств і установ подання відомостей і документів, а також іншої необхідної інформації - Припиняти роботи на тих суднах і об'єктах, що будуються і ремонтуються під його наглядом, забороняти їх експлуатацію у разі порушення встановлених правил і вимог, забруднення навколишнього природного середовища

- Безперешкодно *відвідувати* судна, суднобудівні і судноремонтні заводи та верфі, порти, а також організації та підприємства, що проектують і виготовляють матеріали, вироби та обладнання для суднобудування та судноремонту, у разі виконання цих робіт під його наглядом
(*Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення технічного, класифікаційного і судноплавного нагляду на морському і річковому транспорті»*)
- *Здійснювати* технічний нагляд за станом судноплавних гідротехнічних споруд та гідротехнічних споруд портів і судноремонтних заводів
(*Наказ Міністерства транспорту України «Про нагляд за судноплавними гідротехнічними спорудами та гідротехнічними спорудами портів і судноремонтних заводів»*)
- *Проводити* огляд суден на відповідність вимогам ВОПОГ (Європейська угода про міжнародні перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами) і ВОПОГ-Д (Правила перевезення небезпечних вантажів Дунаєм)
(*Наказ Міністерства транспорту України «Про надання Регістру судноплавства України повноважень стосовно застосування ВОПОГ і ВОПОГ-Д»*)
- *Здійснювати* технічний нагляд за промірними роботами на акваторіях і підхідних каналах до портів, суднобудівних і судноремонтних заводів та судноплавних шляхах
(*Положення про організацію та порядок здійснення технічного нагляду за промірними роботами на акваторіях і підхідних каналах до портів, суднобудівних і судноремонтних заводів та судноплавних шляхах України*)

Найменування адміністративного органу <i>Державна авіаційна адміністрація</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства транспорту і зв'язку України
Сфера діяльності Здійснення державного контролю та нагляду за безпекою цивільної авіації; сертифікація та реєстрація об'єктів і суб'єктів цивільної авіації та ліцензування їх діяльності; проведення розслідування інцидентів з цивільними повітряними суднами, що сталися на території України, та в установленому порядку розслідування інцидентів з цивільними повітряними суднами України, що сталися на території інших держав; регулювання використання повітряного простору та організація повітряного руху; організація авіаційних перевезень
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Повітряний кодекс України від 04.05.1993 р., № 3167-XII Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» від 20.02.2003 р., № 545-IV Порядок здійснення нагляду за забезпеченням безпеки руху на транспорті, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 р., № 204 Положення про інспектора Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 25.03.2005 р., № 218 Положення про Державну авіаційну адміністрацію від 02.11.2006 р., № 1526
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати</i> контроль на безпеку ручної поклажі, багажу, вантажу, пошти та бортового припасу, а також особистий контроль на безпеку пасажирів і членів екіпажу повітряного судна як на внутрішніх, так і на міжнародних лініях - <i>Не допускати</i> пасажира або члена екіпажу повітряного судна до польоту чи перевезення на повітряному судні в разі відмови від проходження контролю на безпеку, а також відмови осіб пред'явити ручну поклажу, багаж, вантаж, пошту або бортові припаси для контролю на безпеку (стаття 73 Повітряного кодексу України) - <i>Брати</i> участь у службових розслідуваннях авіаційних подій з цивільними повітряними суднами на території України та в установленому законодавством порядку – з цивільними повітряними суднами інших держав, а також актів незаконного втручання - <i>Здійснювати</i> контроль за станом забезпечення авіаційної безпеки

- Здійснювати контроль на безпеку стосовно членів екіпажу, пасажирів, їх ручної поклажі та багажу, вантажу, кур'єрських і поштових відправлень, бортприпасів, включаючи бортове харчування
- Застосовувати вибірково ручний огляд пасажирів, ручної поклажі та багажу
- Вилучати предмети, заборонені для перевезення повітряним транспортом (пункти 8, 76, 82, 83, 85 Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- Здійснювати контроль за виконанням підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності нормативних актів з питань безпеки руху на транспорті
  - Здійснювати нагляд за безпекою руху транспортних засобів
  - Проводити перевірки з питань організації роботи, пов'язаної із забезпеченням безпеки руху транспортних засобів
  - Перевіряти готовність аварійно-відбудовних формувань, пошуково-рятувальних служб до ліквідації наслідків катастроф, аварій, подій тощо
  - Контролювати технічний стан рухомого складу
  - Контролювати організацію безпечного перевезення небезпечних, надгабаритних та великовагових вантажів
  - Безперешкодно у будь-який час відвідувати підприємства, установи, організації з метою перевірки забезпечення ними безпеки руху транспортних засобів
  - Давати обов'язкові для виконання посадовими особами приписи щодо усунення порушень вимог нормативних актів з питань безпеки руху транспортних засобів і контролювати їх виконання у встановлені строки
  - Забороняти експлуатацію рухомого складу і виконання робіт, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, до усунення порушень вимог нормативних актів з питань безпеки руху транспортних засобів
  - Безплатно одержувати від підприємств, установ, організацій інформацію, необхідну для здійснення нагляду за забезпеченням безпеки руху на транспорті
- (Порядок здійснення нагляду за забезпеченням безпеки руху на транспорті)*
- Здійснювати нагляд за безпекою польотів повітряних суден, льотною придатністю суден, внесених до Державного реєстру цивільних повітряних суден, придатністю до експлуатації аеродромів, аеронавігаційних технічних засобів, інших об'єктів цивільної авіації та їх захист від актів незаконного втручання, а також забезпечувати державне регулювання, контроль та перевірку ефективності системи авіаційної безпеки
  - Здійснювати інспектування іноземних повітряних суден на території України на відповідність стандартам Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО)

- Здійснювати в межах своїх повноважень контроль за ефективним використанням повітряного простору

(Положення про Державну авіаційну адміністрацію)

- Вимагати від експлуатантів об'єктивної інформації про умови льотної та технічної експлуатації повітряних суден

- Перевіряти знання, рівень підготовки та здійснювати контроль за діями авіаційного персоналу під час виконання ними службових обов'язків

- У разі, коли вимоги безпеки польотів, авіаційної безпеки потребують ужиття негайних дій, призупиняти виконання польотів, якщо вони суттєво суперечать вимогам безпеки польотів, з наступною доповіддю керівництву Державіаслужби

- Перевіряти документацію, що стосується авіаційного персоналу, авіаційної техніки, стану авіаційної безпеки, у тому числі й іноземних авіакомпаній на території України, а також експлуатантів, що мають український сертифікат, у будь-якій країні світу згідно з чинним законодавством України

(Положення про інспектора Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації)

Найменування адміністративного органу <i>Державна адміністрація залізничного транспорту України</i>
Статус адміністративного органу Орган управління у складі Міністерства транспорту та зв'язку України
Сфера діяльності Управління Укрзалізницею, централізоване управління процесом перевезень у внутрішньому і міжнародному сполученні та регулювання виробничо-господарської діяльності залізниць у сфері організації цього процесу
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про залізничний транспорт» від 4 липня 1996 р., № 273/96-ВР Положення про відомчу воєнізовану охорону на залізничному транспорті від 11.01.1994 р., № 7 Положення про Державну адміністрацію залізничного транспорту України від 29.02.1996 р., № 262 Правила технічної експлуатації залізниць України від 20.12.1996 р., № 411 Порядок здійснення нагляду за забезпеченням безпеки руху на транспорті від 04.03.1997 р., № 204 Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом від 19.03.1997 р., № 252 Статут залізниць України від 06.04.1998 р., № 457 Правила реєстрації та експлуатації власних вантажних вагонів від 28.09.2004 р., № 856
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Живати</i> комплекс організаційних і технічних дій, спрямованих на забезпечення безпеки життя і здоров'я громадян, які користуються послугами залізничного транспорту, а також безпеки руху поїздів, охорони навколишнього природного середовища, здійснення державного нагляду за безпекою руху поїздів на залізничному транспорті - <i>Охороняти</i> вантажі і об'єкти залізничного транспорту, наглядати за дотриманням вимог пожежної безпеки - <i>Запроваджувати</i> за погодженням з Міністерством транспорту і зв'язку України тимчасові обмеження щодо залізничних перевезень в окремі райони під час стихійного лиха, виникнення інших надзвичайних обставин, скупчення нерозвантажених транспортних засобів у пунктах призначення (<i>статті 11-13 Закону України «Про залізничний транспорт»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Проводити</i> затримання розкрадачів вантажів та матеріальних цінностей - <i>Здійснювати</i> пожежно-профілактичні заходи та контроль за виконанням установлених вимог пожежної безпеки

- *Проводити* розслідування технічних причин пожеж та їх облік
- Тимчасово до усунення недоліків *зупиняти* роботу підрозділів підприємства, експлуатацію будинку, споруди, окремого приміщення, а також забороняти випуск на лінію вагонів і тягового рухомого складу, які не відповідають вимогам пожежної безпеки
- *Перевіряти* умови зберігання матеріальних цінностей, справність огорож, технічних засобів охорони, виконання посадовими особами правил забезпечення збереження вантажів і в разі виявлення порушень цих правил і загрози збереженню матеріальних цінностей вживати заходів до їх усунення, тимчасово зупиняти експлуатацію будинку, споруди, приміщення
(*Положення про відомчу воєнізовану охорону на залізничному транспорті*)
- *Здійснювати* контроль за ефективністю використання і збереженням закріпленого за залізничними підприємствами державного майна
- *Розслідувати* причини аварій
- *Контролювати* додержання вимог національних і міжнародних документів розробляє та здійснює заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу залізничного транспорту на навколишнє природне середовище;
- *Одержувати* в установленому законодавством порядку від підприємств залізничного транспорту безплатно дані, необхідні для виконання завдань і функцій Укрзалізниці
(*Положення про Державну адміністрацію залізничного транспорту України*)
- Безперешкодно у будь-який час *відвідувати* підприємства, установи, організації залізничного транспорту з метою перевірки забезпечення ними безпеки руху транспортних засобів
- *Давати* обов'язкові для виконання посадовими особами приписи щодо усунення порушень вимог нормативних актів з питань безпеки руху транспортних засобів і контролювати їх виконання у встановлені строки
- *Забороняти* експлуатацію рухомого складу і виконання робіт, що створюють загрозу життю та здоров'ю людей, до усунення порушень вимог нормативних актів з питань безпеки руху транспортних засобів
(*Порядок здійснення нагляду за забезпеченням безпеки руху на транспорті*)
- *Відмовляти* пасажиру в перевезенні його особисто та його багажу або висаджувати пасажирів з поїзду, якщо він:
  - перебуває у явно вираженому нетверезому стані та порушує при цьому правила проїзду і громадського порядку, заважає спокою інших пасажирів;
  - перебуває у стані захворювання, що призводить до порушення спокою інших пасажирів, а можливість помістити його окремо немає(*Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом*)
- *Перевіряти* стан безпеки руху і залізничного господарства на під'їзних коліях за участю уповноваженого представника підприємства і у разі виявлення несправностей, які загрожують безпеці руху, приймати рішення про припинення подачі вагонів на залізничні колії до усунення несправностей

(Статут залізниць України)

- У разі необхідності *вимагати* від власника внести зміни в конструкцію вагона або окремих його частин

- *Вимагати* у відправника пред'явлення стандарту або технічних умов, сертифікату на відвантажувану продукцію (якщо вона підлягає сертифікації), а також на її тару

(Правила реєстрації та експлуатації власних вантажних вагонів)

Найменування адміністративного органу <i>Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Забезпечення функціонування і розвитку державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку, захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах, криптографічного та технічного захисту інформації
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р., № 852-IV Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 31.05.2005 р., № 2594-IV Закон України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» від 23.02.2006 р., № 3475-IV Положення про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації від 24.06.2006 р., № 868
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати</i> заходи щодо виявлення загрози державним інформаційним ресурсам від несанкціонованих дій в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах та давати рекомендації з питань запобігання такій загрози (<i>стаття 10 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»</i>) - <i>Здійснювати</i> державний контроль за станом криптографічного та технічного захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, а також за додержанням вимог законодавства у сфері надання послуг електронного цифрового підпису - <i>Здійснювати</i> державний контроль за додержанням вимог безпеки у процесі розроблення, виробництва, використання, експлуатації, сертифікаційних випробувань, тематичних досліджень, експертизи, ввезення, вивезення і знищення криптографічних систем і засобів криптографічного захисту інформації та обладнання спеціального зв'язку - <i>Здійснювати</i> державний контроль за додержанням вимог законодавства у сфері надання послуг електронного цифрового підпису

- *Одержувати* в установленому порядку за письмовими запитами від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності інформацію, документи та матеріали, необхідні для виконання покладених завдань

- *Мати* доступ в установленому порядку своїх уповноважених представників на об'єкти підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, на яких знаходяться її засоби спеціального зв'язку, а також об'єкти, щодо яких здійснюється державний контроль за станом криптографічного та технічного захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом

- *Здійснювати* планові та позапланові інспекційні перевірки стану криптографічного та технічного захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності без одержання доступу до змісту інформації

- *Зупиняти дію або скасовувати* в установленому порядку ліцензії на провадження господарської діяльності у сфері криптографічного та технічного захисту інформації, а також дозволів на проведення робіт з технічного захисту інформації для власних потреб органам державної влади

- *Порушувати* в установленому порядку питання про припинення інформаційної діяльності з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності у разі порушення ними вимог законодавства у сфері захисту державних інформаційних ресурсів, криптографічного та/або технічного захисту інформації

- *Одержувати* в установленому порядку смуги радіочастот для використання їх радіозасобами спеціального зв'язку

(статті 3, 16, 17 Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України»)

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція зв'язку</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Національної комісії з питань регулювання зв'язку України
Сфера діяльності Державний нагляд за ринком телекомунікацій та послуг поштового зв'язку, користуванням радіочастотним ресурсом України у смугах радіочастот загальної користування
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про радіочастотний ресурс України» від 01.06.2000 р., № 1770-III Закон «Про поштовий зв'язок» від 04.10.2001 р., № 2759-III Закон України «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р., № 1280-IV Положення про Державну інспекцію зв'язку від 02.08.2007 р., № 875 Порядок здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій від 27.10.2006 р., № 426 Порядок здійснення державного нагляду за користуванням радіочастотним ресурсом України в смугах радіочастот загального користування від 27.10.2006 р., № 427
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Здійснювати</i> державний нагляд за користуванням радіочастотним ресурсом України та запобігати правопорушенням при користуванні ним у смугах радіочастот загального користування
- <i>Мати</i> доступ в установленому законом порядку на територію і до приміщення загальних та спеціальних користувачів радіочастотного ресурсу України відповідно з метою перевірки використання розташованих у них радіоелектронних засобів, а також у разі, якщо зазначені засоби та/або високочастотні пристрої, що знаходяться в цих приміщеннях, створюють радіозавади
- <i>Перевіряти</i> дотримання вимог законодавства щодо користування радіочастотним ресурсом України юридичними та фізичними особами, отримувати від них необхідні пояснення, матеріали та інформацію
- У межах своїх повноважень <i>надавати</i> обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) стосовно усунення порушень і недоліків щодо користування радіочастотним ресурсом України;
- <i>Анулювати</i> дозволи на експлуатацію (статті 15, 18, 45 Закону України «Про радіочастотний ресурс України»)
- <i>Контролювати</i> якість телекомунікаційних послуг

- Безперешкодно *мати* доступ на територію і в приміщення операторів, провайдерів телекомунікацій

- *Давати* в межах своїх повноважень суб'єктам ринку телекомунікацій обов'язкові для виконання приписи щодо усунення порушень нормативно-правових актів

- *Контролювати* додержанням операторами, провайдерами телекомунікацій ліцензійних умов та особливих умов, визначених у ліцензії, шляхом проведення планових і позапланових перевірок

- *Анулювати* ліцензії

(статті 19, 54, 55 Закону України «Про телекомунікації»)

- *Контролювати* якість послуг поштового зв'язку, забезпечення поштової безпеки та таємниці інформації у сфері надання послуг поштового зв'язку (стаття 8 Закону України «Про поштовий зв'язок»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Мати* доступ, у встановленому порядку, її посадових осіб на територію і в приміщення операторів (провайдерів) телекомунікацій, користувачів радіочастотного ресурсу України у смугах частот загального користування, дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні та операторів поштового зв'язку з метою обстеження і з'ясування питань, безпосередньо пов'язаних із здійсненням державного нагляду

- *Перевіряти* наявність у суб'єктів ринку телекомунікацій документів про підтвердження відповідності технічних засобів телекомунікацій

- *Перевіряти* наявність у користувачів радіочастотного ресурсу України, суб'єктів господарювання, що здійснюють реалізацію радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, а також увезення їх з-за кордону, документів про підтвердження відповідності вироблених в Україні та ввезених з-за кордону радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв

(Положення про Державну інспекцію зв'язку)

10. Будівництво і комунальне господарство

Найменування адміністративного органу <i>Державна житлово-комунальна інспекція</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства з питань житлово-комунального господарства України
Сфера діяльності Участь відповідно до компетенції у реалізації державної політики у сфері житлово-комунального господарства; здійснення в межах своїх повноважень державного контролю (нагляду) за дотриманням законодавства, стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері житлово-комунального господарства
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Положення про Державну житлово-комунальну інспекцію від 10.09.2008 р., № 798
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Здійснювати</i> державний контроль за дотриманням: <ul style="list-style-type: none">
• виконавцями/виробниками житлово-комунальних послуг, у тому числі суб'єктами природних монополій та суміжних ринків у сфері централізованого водо-, теплопостачання та водовідведення (крім суб'єктів господарювання, що здійснюють комбіноване виробництво теплової та електричної енергії) та/або використовують нетрадиційні чи поновлювані джерела енергії), стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері житлово-комунального господарства;
• власниками/співвласниками житлових будинків, квартир, приміщень стандартів, нормативів, норм, порядків і правил щодо ведення їх обліку, обстеження і паспортизації;
• суб'єктами у сфері житлово-комунального господарства законодавства, стандартів, нормативів, норм, порядків і правил стосовно утримання, обслуговування, експлуатації систем водо-, теплопостачання, водовідведення, газопостачання та іншого інженерного обладнання багатоквартирних житлових будинків, утримання, обслуговування і використання житлового фонду, кількості та якості житлово-комунальних послуг, формування цін/тарифів на житлово-комунальні послуги, а також у сфері благоустрою населених пунктів та галузі поховання - <i>Здійснювати</i> державний нагляд за виконанням: <ul style="list-style-type: none">
• робіт з утримання, обслуговування та використання житлового фонду відповідно до стандартів, нормативів, норм, порядків і правил;

- інвестиційних і регіональних програм розвитку житлово-комунального господарства
  - *Мати* безперешкодний доступ в установленому порядку до об'єктів сфери житлово-комунального господарства незалежно від форми власності
  - *Вимагати* припинення дій, що перешкоджають здійсненню державного контролю (нагляду)
  - *Видавати* в установлених законом випадках суб'єктам господарювання у сфері централізованого водо-, теплопостачання та водовідведення приписи щодо усунення виявлених порушень
  - *Призначати* проведення експертизи, технічної діагностики обладнання (окремих частин обладнання), одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час здійснення державного контролю (нагляду)
- (Положення про Державну житлово-комунальну інспекцію)*

Найменування адміністративного органу <i>Державна архітектурно-будівельна інспекція України</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства регіонального розвитку та будівництва України
Сфера діяльності Участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері архітектури та будівництва, а також виконання дозвільних, реєстраційних функцій та здійснення контролю і нагляду у сфері будівництва, містобудування та архітектури
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про основи містобудування» від 16.11.1992 р., № 2780-ХП Закон України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» від 14.10.1994 р., № 208/94-ВР Закон України «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999 р., № 687-ХІV Положення про державний архітектурно-будівельний контроль від 25.03.1993 р., № 225 Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію від 18.10.2006 р., № 1434
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Мати</i> безперешкодний доступ на будівництво об'єктів і підприємства будівельної індустрії незалежно від форм власності; - <i>Одержувати</i> від замовників, проектних і будівельних організацій та підприємств будівельної індустрії необхідну для виконання покладених на них функцій нормативно-технічну, проектну та іншу документацію; - <i>Зупиняти</i> будівельні роботи, які не відповідають вимогам державних стандартів, норм і правил, затвердженим проектним рішенням або місцевим правилам забудови населених пунктів, здійснюються без дозволу на їх виконання, а так само виробництво і застосування у будівництві будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, виготовлених з порушенням державних стандартів (<i>стаття 2 Закону України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування»</i>) - <i>Здійснювати</i> в установленому законодавством порядку державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд для забезпечення під час забудови територій, розміщення і будівництва об'єктів архітектури додержання суб'єктами архітектурної діяльності затвердженої містобудівної та іншої проектної документації, місцевих правил забудови населених пунктів,

вимог вихідних даних, а також з метою захисту державою прав споживачів будівельної продукції

(стаття 10 Закону України «Про архітектурну діяльність»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати* вибіркові перевірки щодо:

- відповідності розміщення об'єктів, виконання будівельних робіт, виробництва будівельних матеріалів, виробів і конструкцій законодавству, державним стандартам, нормам і правилам, архітектурним вимогам, технічним умовам, затвердженим проектним рішенням, а також місцевим правилам забудови населених пунктів

- своєчасності та якості виконання учасниками будівництва передбачених нормативно-технічною і проектною документацією зйомок, замірів, випробувань, а також ведення необхідної виконавчої документації

- наявності сертифікатів на будівельну продукцію

- *Безплатно одержувати* від замовників, будівельних організацій, підприємств, що виробляють будівельні матеріали, вироби і конструкції, звітні дані про введення в дію основних фондів, реалізацію готової продукції

(Положення про державний архітектурно-будівельний контроль)

- *Проводити* перевірку додержання встановленого порядку прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів

- *Здійснювати* у передбачених законодавством випадках контроль за дотриманням сторонами зобов'язань за договором підяду на виконання будівельних робіт

- *Вносити* замовникам пропозиції щодо припинення фінансування об'єктів будівництва на період до усунення виявлених у результаті здійснення архітектурно-будівельного контролю недоліків

- *Вимагати* у випадках, визначених законодавством, від замовників, підрядників, підприємств, що виготовляють будівельні матеріали, вироби і конструкції, вибіркового розкриття окремих конструктивних елементів будинків і споруд, проведення зйомок і замірів, додаткових лабораторних та інших випробувань будівельних матеріалів, виробів і конструкцій

- *Одержувати* від замовників, проектних та будівельних організацій і підприємств, що виготовляють будівельні матеріали, вироби і конструкції, письмові пояснення щодо причини допущення порушень

(Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію)

Найменування адміністративного органу <i>Державна технічна інспекція міського електротранспорту</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства з питань житлово-комунального господарства України
Сфера діяльності Проведення реєстрації та обліку трамвайних вагонів і тролейбусів, а також здійснення державного контролю за технічним станом міського електротранспорту незалежно від форм власності підприємств та забезпеченням безпеки руху трамвайних вагонів і тролейбусів
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про міський електричний транспорт» від 29.06.2004 р., № 1914-IV Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення системи державного контролю за технічним станом електротранспорту та забезпечення безпеки руху трамвайних вагонів і тролейбусів» від 06.02.1997 р., № 149
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Контролювати</i> додержання перевізниками вимог законодавства про дорожній рух та міський електричний транспорт
- <i>Проводити</i> в установленому порядку перевірку умов утримання та експлуатації рухомого складу, обладнання та устаткування міського електричного транспорту
- Безперешкодно <i>відвідувати</i> об'єкти міського електричного транспорту з метою перевірки додержання вимог нормативно-правових актів про міський електричний транспорт, ознайомлюватися з документами, що стосуються технічного стану об'єктів, одержувати від перевізника інформацію, необхідну для виконання своїх завдань
- <i>Забороняти</i> використання об'єктів міського електричного транспорту у разі їх невідповідності вимогам нормативно-правових актів про міський електричний транспорт (<i>стаття 10 Закону України «Про міський електричний транспорт»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Надсилати</i> керівникам підприємств міського електротранспорту обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) щодо усунення недоліків та порушень у роботі міського електротранспорту;
- <i>Забороняти (припиняти)</i> експлуатацію рухомого складу на окремих маршрутах і дільницях, а також обладнання та устаткування міського електротранспорту до усунення причин порушення вимог нормативних актів, що може загрожувати життю і здоров'ю працівників підприємств міського електротранспорту та пасажирів;

- *Забороняти* використання рухомого складу, обладнання та устаткування міського електротранспорту, а також запасних частин у разі невідповідності їх вимогам нормативних актів
- *Брати* участь у проведенні перевірок знань посадових осіб підприємств міського електротранспорту з Правил експлуатації трамвая та тролейбуса (Постанова Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення системи державного контролю за технічним станом електротранспорту та забезпечення безпеки руху трамвайних вагонів і тролейбусів»)

Найменування адміністративного органу <i>Українська державна квітково-декоративна насіннева інспекція</i>
Статус адміністративного органу Орган державного контролю у складі Міністерства з питань житлово-комунального господарства України
Сфера діяльності Здійснення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання усіх форм власності з питань дотримання ними Закону України «Про насіння і садивний матеріал», інших нормативно-правових актів у галузі квітково-декоративного насінництва та розсадництва з метою забезпечення виробництва, розмноження, збереження, реалізації та використання квітково-декоративного насіння й садивного матеріалу, поліпшення їх сортових, посівних і врожайних якостей
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 р., № 411-IV Положення про Українську державну квітково-декоративну насінневу інспекцію від 18.10.2006 р., № 344
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Контролювати</i> додержання суб'єктами насінництва і розсадництва незалежно від форм власності методичних і технологічних вимог
- <i>Давати</i> обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва та розсадництва вказівки щодо усунення порушень у порядку ведення насінництва і розсадництва та визначати термін усунення виявлених порушень
- Безперешкодно <i>мати</i> доступ в будь-яке місце вирощування, оброблення і зберігання насіння і садивного матеріалу
- <i>Знайомитися</i> з документацією з насінництва та розсадництва, відкривати будь-яку упаковку насіння і садивного матеріалу для відбирання контрольних проб
- <i>Призупиняти або забороняти</i> реалізацію будь-якого насіння й садивного матеріалу, якщо під час перевірки виявлено невідповідність їх якісних показників нормативним документам
- <i>Порушувати</i> клопотання про позбавлення права на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу у разі систематичного порушення закону, інших нормативних актів чи нормативних документів у насінництві та розсадництві <i>(стаття 32 Закону України «Про насіння і садивний матеріал»)</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Проводити</i> інспектування та апробацію сортових посівів і насаджень квітково-декоративних рослин, ґрунтовий та лабораторний сортовий контроль

- *Проводити* інспектування насіння і садивного матеріалу квітково-декоративних рослин, які підлягають сертифікації, на всіх етапах їх виробництва

- *Контролювати* дотримання суб'єктами насінництва та розсадництва державних стандартів, інших нормативних документів, ведення документації сортових посівів і насаджень, ділянок гібридизації насіння і садивного матеріалу, правильний відбір проб та вибірок для визначення якостей насіння і садивного матеріалу, оформлення документів на сортові та посівні якості насіння і садивного матеріалу, за введенням насіння і садивного матеріалу в обіг

(Положення про Українську державну квітково-декоративну насінневу інспекцію)

11. Соціальна політика

Найменування адміністративного органу <i>Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Забезпечення реалізації державної політики з питань сім'ї, дітей, молоді, гендерної рівності, фізичної культури та спорту
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Положення про Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту від 08.11.2006 р., № 1573
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Контролювати</i> в межах своїх повноважень додержання вимог законодавства щодо усиновлення дітей, встановлення опіки та піклування над ними, влаштування у дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї - <i>Здійснювати</i> відповідно до законодавства заходи щодо захисту житлових і майнових прав дітей, перевіряти умови утримання та виховання дітей у спеціальних установах для неповнолітніх, організації виховної роботи за місцем проживання - <i>Контролювати</i> здійснення наданих спортивним федераціям повноважень, приймати рішення про позбавлення спортивної федерації статусу національної - <i>Здійснювати</i> контроль за технічним станом та ефективним використанням спортивних споруд, центрів (баз) олімпійської та параолімпійської підготовки, додержанням екологічних вимог під час їх використання - <i>Здійснювати</i> в установленому законодавством порядку моніторинг цін на послуги державних закладів фізичної культури та спорту, закладів позашкільної освіти, цін на послуги з оздоровлення дітей, товари фізкультурного та спортивного призначення, товари і харчування для дітей та подавати в разі потреби пропозиції щодо формування цінової політики у сфері фізичної культури та спорту (<i>Положення про Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту</i>)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту</p>
<p>Сфера діяльності   Реалізація державної політики з питань сім'ї, дітей та молоді; визначення перспектив та напрямів проведення соціальної роботи, сприяння діяльності, пов'язаної з проведенням соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю; координація і контроль за діяльністю центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді» від 27.08.2004 р., № 1125   Типові положення про управління у справах сім'ї, молоді та спорту обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, про відділ у справах сім'ї, молоді та спорту районної, районної у м. Севастополі державної адміністрації від 1.02.2006 р., № 78</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань   - <i>Здійснювати</i> контроль за організацією виїзду груп дітей на відпочинок та оздоровлення за кордон   - <i>Здійснювати</i> контроль за дотриманням правил безпеки під час проведення масових спортивних заходів   - <i>Здійснювати</i> контроль за діяльністю спортивних шкіл   (<i>Типові положення про управління у справах сім'ї, молоді та спорту обласної, Севастопольської міської державної адміністрації, про відділ у справах сім'ї, молоді та спорту районної, районної у м. Севастополі державної адміністрації</i>)</p>

Найменування адміністративного органу <i>Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту
Сфера діяльності Здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав, свобод та інтересів дітей, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 р., № 20/95-ВР Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини» від 25.03.2006 р., № 367
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати</i> контроль за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності - <i>Перевіряти</i> стан роботи із соціально-правового захисту дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей незалежно від форми власності, стан виховної роботи з дітьми у навчальних закладах, за місцем проживання, а також у разі необхідності – умови роботи працівників молодше 18 років на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності (<i>стаття 4 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Виконувати</i> контрольно-наглядові функції щодо захисту прав, свобод та інтересів дітей, їх усиновлення, опіки, піклування, влаштування у дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї, а також їх утримання та виховання у закладах соціального захисту - <i>Вживати</i> відповідних заходів у разі порушення законодавства з питань захисту прав, свобод та інтересів дітей - <i>Перевіряти</i> умови утримання і виховання дітей у закладах соціального захисту, спеціальних установах для дітей, у дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях, в сім'ях усиновителів, опікунів, піклувальників (<i>Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту з усиновлення та захисту прав дитини»</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Пенсійний фонд України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Участь у формуванні і реалізації державної політики у сфері пенсійного забезпечення та соціального страхування
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р., № 1058-І Положення про Пенсійний фонд України від 24.10.2007 р., № 1261
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Отримувати</i> безоплатно від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання і від фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності відомості, пов'язані з нарахуванням, обчисленням та сплатою страхових внесків, а також інші відомості, необхідні для виконання ними функцій, передбачених законом - <i>Проводити</i> не частіше одного разу на календарний рік планові, а також у випадках, передбачених законодавством, – позапланові перевірки на будь-яких підприємствах, в установах і організаціях та у фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності бухгалтерських книг, звітів, кошторисів та інших документів, пов'язаних з нарахуванням, обчисленням та сплатою страхових внесків, отримувати необхідні пояснення, довідки й відомості (у тому числі письмові) з питань, що виникають під час таких перевірок - <i>Вимагати</i> від керівників та інших посадових осіб підприємств, установ і організацій, а також від фізичних осіб усунення виявлених порушень законодавства про порядок нарахування, обчислення та сплати страхових внесків, здійснення фінансових операцій з коштами Пенсійного фонду та порядку їх використання - <i>Вилучати</i> в установленому законодавством порядку у підприємств, установ, організацій і фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності документи, що підтверджують приховування (заниження) розміру заробітної плати (доходу) та інших виплат, на які нараховуються страхові внески, або порушення порядку використання коштів Пенсійного фонду та Накопичувального фонду - <i>Порушувати</i> відповідно до законодавства справу про банкрутство підприємства, установи, організації або вносити пропозицію щодо скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності в разі систематичної несплати ними страхових внесків (стаття 64 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами
- Проводити перевірку цільового використання коштів Пенсійного фонду України в організаціях, що здійснюють виплату і доставку пенсій
(Положення про Пенсійний фонд України)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державний департамент нагляду за додержанням законодавства про працю</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства праці та соціальної політики</p>
<p>Сфера діяльності   Здійснення державного нагляду за додержанням законодавства про працю</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р., № 2694-ХІІ   Типове положення про державну інспекцію охорони праці Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 19.06.1995 р., № 92   Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державного департаменту нагляду за додержанням законодавства про працю» від 18.01.2003 р., № 50</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - Безперешкодно <i>відвідувати</i> підконтрольні підприємства (об'єкти), виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку додержання законодавства з питань, віднесених до їх компетенції - <i>Одержувати</i> від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення, висновки експертних обстежень, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення - <i>Видавати</i> в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення порушень і недоліків у галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки - <i>Забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати</i> експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, дільниць, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт, застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих (<i>стаття 39 Закону України «Про охорону праці»</i>)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- Безперешкодно в будь-який час без попереднього інформування з пред'явленням службового посвідчення *відвідувати* для перевірки додержання законодавства про працю та загальнообов'язкове державне соціальне страхування адміністративні і виробничі приміщення роботодавців;

- *Ознайомлюватися* з інформацією, документами і матеріалами та *одержувати* від роботодавців копії або витяги з документів, ведення яких передбачено законодавством про працю та загальнообов'язкове державне соціальне страхування, необхідних для виконання їх повноважень

(Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державного департаменту нагляду за додержанням законодавства про працю»)

<p>Найменування адміністративного органу Фонд соціального захисту інвалідів</p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства праці і соціальної політики України</p>
<p>Сфера діяльності   Контроль та реалізація державної політики у сфері соціального захисту інвалідів</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 р., № 875-ХІІ   Положення про Фонд соціального захисту інвалідів від 26.09.2002 р., № 1434</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами   - <i>Здійснювати</i> перевірки підприємств, установ, організацій, у тому числі підприємств, громадських організацій інвалідів, фізичних осіб, які використовують найману працю, щодо реєстрації у Фонді соціального захисту інвалідів, подачі ними звітів про зайнятість та працевлаштування інвалідів, виконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, у тому числі шляхом зарахування, та сплати ними адміністративно-господарських санкцій   (стаття 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»)</p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - <i>Контролювати</i> цільове використання підприємствами наданих Фондом коштів;   - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ і організацій інформацію та документи, необхідні для виконання покладених на нього завдань   (Положення про Фонд соціального захисту інвалідів)</p>

Найменування адміністративного органу <i>Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань</i>
Статус адміністративного органу Некомерційна самоврядна організація
Сфера діяльності Проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням та іншим випадкам загрози здоров'ю застрахованих осіб, викликані умовами праці; сприяння створенню умов для відновлення здоров'я та працездатності потерпілих на виробництві від нещасних випадків; відшкодування шкоди, пов'язаної з втратою застрахованими особами заробітної плати або відповідної її частини під час виконання трудових обов'язків, надання їм соціальних послуг у зв'язку з ушкодженням здоров'я, а також у разі їх смерті здійснення страхових виплат непрацездатним членам їх сімей
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999 р., № 1105-XIV Статут Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 18.04.2000 р., № 4 Положення про службу страхових експертів з охорони праці, профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань від 15.08.2001 р., № 24
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Перевіряти</i> стан профілактичної роботи та охорони праці на підприємствах
- <i>Брати</i> участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, а також професійних захворювань
- Безперешкодно та в будь-який час <i>відвідувати</i> підприємства для перевірки стану умов і безпеки праці та проведення профілактичної роботи з цих питань
- У складі відповідних комісій <i>брати</i> участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, а також у перевірці знань з охорони праці працівників підприємств
- <i>Одержувати</i> від роботодавців пояснення та інформацію, в тому числі у письмовій формі, про стан охорони праці та види здійснюваної діяльності;
- <i>Вносити</i> роботодавцям обов'язкові для виконання подання про порушення законодавства про охорону праці, а також про заборону подальшої

експлуатації робочих місць, дільниць і цехів, робота на яких загрожує здоров'ю або життю працівників

(статті 22, 23 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Проводити* в порядку, визначеному законодавством України, планові та позапланові виїзні перевірки фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності щодо сплати та цільового використання ними збору на страхування від нещасних випадків

- *Вимагати* від керівників та інших службових осіб підприємств і осіб, які добровільно застрахувалися у Фонді, усунення порушень законодавства щодо сплати страхових внесків і використання коштів Фонду

(Статут Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України)

- *Здійснювати* контроль за дотриманням термінів проведення періодичних та попередніх медичних оглядів на підприємствах страхувальників

(Положення про службу страхових експертів з охорони праці, профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань)

Найменування адміністративного органу <i>Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності</i>
Статус адміністративного органу Некомерційна самоврядна організація
Сфера діяльності Керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18.01.2001 р., № 2240-III Статут Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 05.06.2001 р., № 9
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Здійснювати</i> перевірку обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності застрахованим особам - <i>Одержувати</i> безоплатно від підприємств, установ, організацій (у тому числі від банківських, інших фінансово-кредитних установ) та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності відомості щодо сплати страхових внесків та використання страхових коштів - <i>Здійснювати</i> перевірку правильності нарахування й повноти сплати страхових внесків та використання страхових коштів на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, у фізичних осіб, які використовують працю найманих працівників - <i>Одержувати</i> необхідні пояснення (у тому числі письмові) з питань, що виникають під час перевірок (<i>стаття 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Зупиняти</i> операції підприємств, установ, організацій і фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які використовують найману працю, з розрахунковими та іншими рахунками в банківських установах у разі відмови їх від реєстрації у виконавчих дирекціях відділень Фонду як платників страхових внесків або відмови від сплати страхових внесків

- Здійснювати контроль за достовірністю поданих страхувальниками та застрахованими особами відомостей, визначених статтями 27 і 51 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням»

- Здійснювати контроль за обґрунтованістю видачі та продовження листків непрацездатності закладами охорони здоров'я і санаторно-курортними закладами незалежно від форм власності

(Статут Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності)

12. Охорона природи

Найменування адміністративного органу <i>Міністерство охорони навколишнього природного середовища України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення і охорона природних ресурсів, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, екологічна безпека, заповідна справа, поводження з відходами, формування, збереження та використання екологічної мережі, геологічне вивчення та забезпечення раціонального використання надр, а також топографо-геодезична та картографічна діяльність
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р., № 1264-ХІІ Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22.02.2000 р., № 1478-ІІІ Порядок обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища від 29.10.1992 р., № 2751-ХІІ Положення про порядок опломбування або опечатування підприємств, окремих їх цехів (дільниць) і одиниць обладнання у разі обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств і об'єктів від 15.09.2004 р., № 353 Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища України від 02.11.2006 р., № 1524
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Одержувати</i> безоплатно від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених завдань - <i>Обмежувати чи зупиняти</i> (тимчасово) діяльність підприємств і об'єктів, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів, впливу фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин (<i>стаття 20 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»</i>)

- *Перевіряти* документи на право полювання та добування мисливських тварин в інших цілях, зупиняти транспортні (плавучі) засоби та проводити їх огляд та огляд речей, знарядь полювання, добутої продукції та інших предметів

- *Вилучати* в осіб, які порушують правила полювання, знаряддя добування тварин, транспортні (плавучі) засоби, обладнання і предмети, що були знаряддям порушень, незаконно добутих тварин та іншу продукцію полювання, а також відповідні документи

- *Вільно відвідувати* підприємства, установи та організації, які здійснюють добування, утримання, зберігання або переробку мисливських тварин, території та об'єкти природно-заповідного фонду з метою здійснення нагляду за дотриманням вимог законодавства про охорону тваринного світу, ведення мисливського господарства та здійснення полювання

- *Зупиняти чи припиняти* полювання та іншу діяльність, що провадиться з порушеннями вимог, установлених законом

- *Анулювати* видані дозволи на полювання та добування мисливських тварин в інших цілях, а також на переселення, акліматизацію та утримання в неволі чи напіввільних умовах цих тварин

- *Викликати* посадових осіб, громадян України та іноземців для усних або письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними вимог закону

- *Перевіряти* й безоплатно одержувати від юридичних і фізичних осіб документи з ведення мисливського господарства, мисливського собаківництва, добування, зберігання, утримання, перероблення і реалізації мисливських тварин та продукції полювання

(стаття 39 Закону України «Про мисливське господарство та полювання»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Опломбувати або опечатувати* підприємства, окремі їх цехи (дільниці) і одиниці обладнання у разі обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств і об'єктів

(Положення про порядок опломбування або опечатування підприємств, окремих їх цехів (дільниць) і одиниць обладнання у разі обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств і об'єктів)

- *Обстежувати* в установленому порядку підприємства, установи та організації з метою перевірки додержання вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і відтворення природних ресурсів, екологічної та радіаційної безпеки

(Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища України)

Найменування адміністративного органу <i>Державна геологічна служба</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства охорони навколишнього природного середовища України
Сфера діяльності Реалізація державної політики у сфері геологічного вивчення, охорони та використання надр
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР Закон України «Про державну геологічну службу України» від 04.11.1999 р., № 1216-XIV Положення про державний геологічний контроль за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр України від 30.11.1994 р., № 801 Положення про Державну геологічну службу від 24.09.2005 р., № 980
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>- Перевіряти:</i> <ul style="list-style-type: none">
• виконання державних програм геологорозвідувальних робіт;
• виконання рішень з питань методичного забезпечення робіт по геологічному вивченню надр;
• обґрунтованість застосування методик і технологій, якість, комплексність, ефективність робіт по геологічному вивченню надр;
• повноту вихідних даних про кількість та якість запасів основних спільно залягаючих корисних копалин;
• своєчасність і правильність державної реєстрації робіт по геологічному вивченню надр, наявність спеціальних дозволів на використання надр та виконання передбачених ними умов;
• виконання рішень Державної комісії України по запасах корисних копалин;
• дотримання під час дослідної експлуатації родовищ корисних копалин технологій, які б забезпечували необхідне їх вивчення;
• збереження розвідувальних гірничих виробок і свердловин для розробки родовищ корисних копалин, а також геологічної документації, зразків порід, дублікатів проб, що можуть бути використані при подальшому вивченні надр <i>- Припиняти</i> всі види робіт по геологічному вивченню надр, що проводяться з порушенням стандартів та правил і можуть спричинити псування родовищ, суттєве зниження ефективності робіт або призвести до значних збитків

- *Зупиняти* діяльність підприємств і організацій, що займаються геологічним вивченням надр без спеціальних дозволів або з порушенням умов, передбачених цими дозволами

(стаття 62 Кодексу України про надра)

- *Здійснювати* державний геологічний контроль за веденням робіт з геологічного вивчення надр

- *Контролювати* дотримання ліцензійних умов суб'єктами господарювання під час пошуку (розвідки) корисних копалин, видобування корисних копалин із родовищ, що мають загальнодержавне значення та включені до Державного фонду родовищ корисних копалин, а також видобування дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення, напівдорогоцінного каміння

- *Контролювати* дотримання користувачами надр, незалежно від форм власності, вимог законодавства України про надра, а також встановлених стандартів, норм і правил щодо геологічного вивчення надр

(стаття 6 Закону України «Про державну геологічну службу України»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати* державний контроль за:

- виконанням геологічних завдань і замовлень;
  - обґрунтованістю напрямів пошукових, розвідувальних та інших робіт по геологічному вивченню надр;
  - виконанням рішень з питань методичного забезпечення робіт по геологічному використанню надр;
  - ефективністю та цільовим використанням державних коштів, що спрямовуються на геологічне вивчення надр;
  - повнотою й вірогідністю вихідних даних про кількість та якість запасів основних і спільно залягаючих корисних копалин і компонентів, що містяться в них;
  - дотриманням підприємствами, їх об'єднаннями, установами та організаціями нормативів, стандартів та інших вимог щодо геологічного використання надр;
  - відповідністю геологорозвідувальних робіт і наукових досліджень державним контрактам і замовленням, а також проектам з проведення таких робіт;
  - повнотою вивчення геологічної будови надр, гірничо-технічних, гідрогеологічних, інженерно-геологічних, геолого-екологічних та інших умов родовищ корисних копалин;
  - використанням технічних засобів і методів ведення робіт з геологічного вивчення та використання надр, що виключають невиправдані втрати корисних копалин і погіршення їх якості
- *Здійснювати* в межах своєї компетенції перевірку діяльності підприємств, їх об'єднань, установ та організацій незалежно від форм власності з питань геологічного вивчення та використання надр

- *Припиняти* всі види робіт по геологічному вивченню надр, якщо вони не відповідають затвердженим проектам, проводяться без державної реєстрації
- *Одержувати* від підприємств, їх об'єднань, установ та організацій, незалежно від форм власності, пояснення щодо порушення правил і норм ведення робіт по геологічному вивченню надр
- *Одержувати* безоплатно від підприємств, їх об'єднань, установ та організацій, що провадять геологічне вивчення та використання надр, інформацію, необхідну для виконання покладених завдань
(*Положення про державний геологічний контроль за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр України*)
- *Анулювати* ліцензії на пошук (розвідку) корисних копалин та видобуток уранових руд
- *Анулювати* спеціальні дозволи на користування надрами і зупиняти роботу видобувних підприємств у випадках, передбачених законодавством
(*Положення про Державну геологічну службу*)

Найменування адміністративного органу*Державна служба геодезії, картографії та кадастру***Статус адміністративного органу**

Урядовий орган державного управління у складі Міністерства охорони навколишнього природного середовища України

Сфера діяльності

Реалізація державної політики у сфері топографо-геодезичної, картографічної та кадастрової діяльності, створення національної геодезичної системи відліку, пов'язаної з європейськими та світовими системами координат, і національної інфраструктури геопросторових даних, встановлення, унормування, обліку, реєстрації, використання та збереження географічних назв

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» від 23.12.1998 р., № 353-XIV

Положення про Інспекцію державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України від 30.08.1999 р., № 1592

Положення про Державну службу геодезії, картографії та кадастру від 24.09.2005 р., № 979

Інспекційні повноваження, передбачені законами- *Здійснювати* державний контроль за топографо-геодезичною і картографічною діяльністю- *Перевіряти* додержання закону та інших нормативно-правових актів, вимог стандартів і нормативно-технічних документів під час виконання топографо-геодезичних і картографічних робіт; виконання вимог щодо метрологічного забезпечення топографо-геодезичної і картографічної діяльності; додержання встановленого порядку обліку матеріалів топографо-геодезичних і картографічних робіт; наявність ліцензій на виконання топографо-геодезичних і картографічних робіт та дотримання встановлених ліцензійних умов; додержання режиму охорони геодезичних пунктів- *Припиняти* всі види топографо-геодезичних і картографічних робіт, які виконуються з порушеннями нормативно-правових актів, стандартів і нормативно-технічних документів- *Зупиняти* виконання суб'єктами господарювання топографо-геодезичних і картографічних робіт в разі відсутності спеціальних дозволів (ліцензій) (статті 8, 24 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність»)**Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами**- *Здійснювати* у межах своїх повноважень перевірки відповідних підрозділів суб'єктів підприємницької діяльності, незалежно від форми власно-

сті, з питань порядку ведення обліку, зберігання і використання топографо-геодезичних та картографічних матеріалів відповідно до вимог нормативно-правових актів і нормативно-технічних документів та складати акти цих перевірок

- *Забороняти* передачу і подальше використання матеріалів та інформації, отриманих в результаті виконання топографо-геодезичних та картографічних робіт з порушенням вимог нормативно-правових актів і нормативно-технічних документів

- *Зупиняти* виконання суб'єктами підприємницької діяльності топографо-геодезичних та картографічних робіт у разі порушення ліцензійних умов (Положення про Інспекцію державного геодезичного нагляду Головного управління геодезії, картографії та кадастру України)

- *Анулювати* ліцензії на виконання робіт

(Положення про Державну службу геодезії, картографії та кадастру)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна служба заповідної справи</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства охорони навколишнього природного середовища України</p>
<p>Сфера діяльності   Реалізація державної політики у сфері збереження та невиснажливого використання природо-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів та об'єктів</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р., № 2456-ХІІ   Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну службу заповідної справи» від 9.08.2001 р., № 1000</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i></p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - <i>Здійснювати</i> державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природо-заповідного фонду   - <i>Проводити</i> перевірки з питань, що належать до компетенції   - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань   (Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну службу заповідної справи»)</p>

Найменування адміністративного органу <i>Державна екологічна інспекція</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства охорони навколишнього природного середовища України
Сфера діяльності Здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорони природних ресурсів, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 25.06.1991 р., № 2707-ХІІ Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 16.10.1992 р., № 1264-ХІІ Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22.02.2000 р., № 1478-ІІІ Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003 р., № 963-І Порядок обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища від 29.10.1992 р., № 2751-ХІІ Положення про порядок опломбування або опечатування підприємств, окремих їх цехів (дільниць) і одиниць обладнання у разі обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств і об'єктів від 15.09.2004 р., № 353 Положення про Державну екологічну інспекцію від 17.11.2001 р., № 1520
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Одержувати</i> безоплатно від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених завдань - <i>Обмежувати чи зупиняти</i> (тимчасово) діяльність підприємств і об'єктів, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів, впливу фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин (<i>стаття 20 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»</i>)

- *Обмежувати, тимчасово забороняти (зупиняти) або припиняти* господарську чи інші види діяльності, пов'язані з порушенням умов і вимог до викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на його стан, передбачених дозволами (стаття 20 Закону України «Про охорону атмосферного повітря»)

- *Здійснювати* державний контроль за додержанням вимог законодавства України про охорону земель у частині:

- додержання фізичними та юридичними особами вимог законодавства України про охорону земель;

- консервації деградованих і малопродуктивних земель;

- збереження водно-болотних угідь;

- виконання екологічних вимог при наданні у власність і користування, в тому числі в оренду, земельних ділянок;

- здійснення заходів щодо запобігання забрудненню земель хімічними і радіоактивними речовинами, відходами, стічними водами;

- додержання встановленого законодавством України режиму використання земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, а також територій, що підлягають особливій охороні;

- додержання вимог екологічної безпеки під час транспортування, зберігання, використання, знешкодження та захоронення хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив, токсичних, радіоактивних речовин та відходів;

- додержання екологічних нормативів з питань використання та охорони земель;

- додержання вимог екологічної безпеки при розробленні нової техніки і технологій для обробки ґрунтів, а також під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції, введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів

- *Проводити* перевірки

- *Безперешкодно обстежувати* в установленому законодавством порядку земельні ділянки, що перебувають у власності та користуванні юридичних і фізичних осіб, перевіряти документи щодо використання та охорони земель

- *Давати* обов'язкові для виконання вказівки (приписи) з питань використання та охорони земель і дотримання вимог законодавства України про охорону земель відповідно до своїх повноважень;

- *Викликати* громадян, у тому числі посадових осіб, для одержання від них усних або письмових пояснень з питань, пов'язаних з порушенням земельного законодавства України

(статті 7, 9, 10 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Обстежувати* в установленому порядку підприємства, установи і організації з метою перевірки додержання ними вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорону природних ресурсів, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку

- *Опломбовувати* приміщення, устаткування та апаратуру підприємств, установ, організацій та об'єктів, стосовно яких було прийняте в установленому порядку рішення про обмеження чи зупинення (тимчасово) їх діяльності;

- *Перевіряти* документи на право спеціального використання природних ресурсів (ліцензії, дозволи тощо);

- *Контролювати* наявність та правильність укладення договорів обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів, експортерів та осіб, які відповідають за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок пожеж та аварій на об'єктах підвищеної небезпеки

- *Зупиняти* транспортні (в тому числі плавучі) засоби та проводити їх огляд, огляд знарядь добування об'єктів рослинного та тваринного світу на місцях їх добування, зберігання, перероблення та реалізації;

- *Вилучати* в установленому порядку в осіб, які порушили вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища, знаряддя добування об'єктів рослинного та тваринного світу, транспортні (в тому числі плавучі) засоби, обладнання та предмети, що є знаряддям незаконного добування об'єктів рослинного та тваринного світу, незаконно добуті природні ресурси і продукцію, що з них вироблена, а також відповідні документи (ліцензії, дозволи тощо)

- *Викликати* громадян для одержання усних або письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання, відтворення та охорони природних ресурсів, поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами) та небезпечними хімічними речовинами, екологічну та в межах своєї компетенції радіаційну безпеку

- *Оглядати* в пунктах пропуску через державний кордон, на митницях призначення та відправлення усі види транспортних (у тому числі авіаційних і плавучих) засобів, в порядку, визначеному законодавством, з метою виявлення екологічно небезпечних і заборонених до вивезення з України та ввезення в Україну вантажів

(*Положення про Державну екологічну інспекцію*)

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель</i>
Статус адміністративного органу Структурний підрозділ Державного комітету земельних ресурсів
Сфера діяльності Здійснення державного контролю за використанням та охороною земель
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003 р., № 963-IV Порядок планування та проведення перевірок з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель від 12.12.2003 р., № 312 Порядок одержання документів, матеріалів та іншої інформації, необхідних для здійснення державного контролю за використанням та охороною земель від 19.05.2005 р., № 132
Інспекційні повноваження, передбачені законами - Здійснювати державний контроль за використанням та охороною земель у частині: <ul style="list-style-type: none"> • додержання юридичними та фізичними особами вимог земельного законодавства України та встановленого порядку набуття і реалізації права на землю; • виконання вимог щодо використання земельних ділянок за цільовим призначенням; • додержання вимог земельного законодавства в процесі укладання цивільно-правових угод, передачі у власність, надання у користування, в тому числі в оренду, вилучення (випу) земельних ділянок; • ведення державного обліку і реєстрації земель, достовірності інформації про земельні ділянки та їх використання; • розміщення, проектування, будівництва та введення в дію об'єктів, що негативно впливають або можуть вплинути на стан земель; • виконання комплексу необхідних заходів щодо захисту земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, пересушення, ущільнення, псування, забруднення, засмічення відходами, заростання бур'янами, чагарниками та дрібноліссям; • дотримання строків своєчасного повернення тимчасово зайнятих земельних ділянок та обов'язкового виконання заходів щодо приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням; • виконання умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту під час проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, буді-

вельних та інших робіт, пов'язаних з порушенням ґрунтового покриву, своєчасного проведення рекультивації порушених земель в обсягах, передбачених проектом рекультивації земель;

- дотримання правил, встановленого режиму експлуатації протиерозійних, гідротехнічних споруд, збереження захисних насаджень і межових знаків;

- додержання встановленого законодавством порядку визначення та відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва;

- додержання строків розгляду заяв чи клопотань щодо набуття і реалізації прав на землю

- *Одержувати* в установленому законодавством порядку від власників і користувачів, у тому числі орендарів, земельних ділянок документи, матеріали та іншу інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

- *Вживати* відповідно до закону заходи щодо повернення самовільно зайнятих земельних ділянок їх власникам або користувачам

- Безперешкодно *обстежувати* в установленому законодавством порядку земельні ділянки, що перебувають у власності та користуванні юридичних і фізичних осіб, перевіряти документи щодо використання та охорони земель

- *Викликати* громадян, у тому числі посадових осіб, для одержання від них усних або письмових пояснень з питань, пов'язаних з порушенням земельного законодавства України

(статті 6, 10 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Проводити* планові, позапланові та оперативні перевірки з питань додержання юридичними та фізичними особами вимог земельного законодавства *(Порядок планування та проведення перевірок з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель)*

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет по водному господарству України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Участь у формуванні та забезпечення реалізації державної політики з питань розвитку водного господарства і меліорації земель, управління галуззю та здійснення єдиної технічної політики, впровадження досягнень науки і техніки, нових технологій та передового досвіду роботи
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР Закон України «Про меліорацію земель» від 14.01.2000 р., № 1389-XIV Положення про Державний комітет України по водному господарству від 27.06.2007 р., № 882
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Контролювати</i> використання і охорону вод та відтворення водних ресурсів (стаття 16 Водного кодексу України) - <i>Здійснювати</i> державний контроль за меліоративним станом зрошуваних та осушуваних земель, технічним станом меліоративних систем (стаття 16 Закону України «Про меліорацію земель»)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Перевіряти</i> відповідно до законодавства на підприємствах, в установах і організаціях усіх форм власності додержання вимог водного законодавства (Положення про Державний комітет України по водному господарству)

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет лісового господарства України</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра охорони навколишнього природного середовища
Сфера діяльності Державне управління, регулювання та контроль у сфері лісового і мисливського господарства та полювання
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р., № 3852-ХІІ Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22.02.2000 р., № 1478-ІІІ Положення про Державний комітет лісового господарства України від 27.06.2007 р., № 883 Положення про державну лісову охорону від 16.09.2009 р., № 976
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Здійснювати</i> охорону та захист лісів в Україні
- Безперешкодно <i>обстежувати</i> в установленому законодавством порядку ліси, що перебувають у власності чи користуванні громадян і юридичних осіб
- <i>Перевіряти</i> у встановленому порядку в громадян і юридичних осіб наявність дозволів та інших документів на використання лісових ресурсів і користування лісами
- <i>Зупиняти</i> транспортні засоби та проводити огляд речей, транспортних засобів, знарядь, добутої в лісі продукції та інших предметів
- У разі порушення лісового законодавства <i>вилучати</i> в установленому законом порядку у громадян і юридичних осіб документи, добуті лісові ресурси, знаряддя їх добування, а також транспортні засоби, що були знаряддям правопорушення, та вирішувати питання про їх подальшу належність і використання
- <i>Викликати</i> громадян, у тому числі посадових осіб, для одержання від них усних або письмових пояснень у зв'язку з порушенням ними лісового законодавства
- Безперешкодно <i>відвідувати</i> територію і приміщення підприємств, установ та організацій, які здійснюють добування, зберігання або перероблення продуктів лісу, з метою здійснення нагляду за законністю використання лісових ресурсів
- <i>Анулювати</i> дозволи або інші документи на право використання лісових ресурсів у випадках порушення лісового законодавства

- *Приймати* рішення про обмеження або заборону господарської та іншої діяльності

(статті 89, 91 Лісового кодексу України)

- *Перевіряти* документи на право полювання та добування мисливських тварин в інших цілях, зупиняти транспортні (плавучі) засоби та проводити їх огляд та огляд речей, знарядь полювання, добутої продукції та інших предметів

- *Вільно відвідувати* підприємства, установи та організації, які здійснюють добування, утримання, зберігання або переробку мисливських тварин, території та об'єкти природно-заповідного фонду з метою здійснення нагляду за дотриманням вимог законодавства про охорону тваринного світу, ведення мисливського господарства та здійснення полювання

- *Зупиняти чи припиняти* полювання та іншу діяльність, що провадиться з порушеннями вимог, установлених Законом

- *Анулювати* видані дозволи на полювання та добування мисливських тварин в інших цілях, а також на переселення, акліматизацію та утримання в неволі чи напіввільних умовах цих тварин

- *Перевіряти* й безоплатно *одержувати* від юридичних і фізичних осіб документи з ведення мисливського господарства, мисливського собаководства, добування, зберігання, утримання, перероблення і реалізації мисливських тварин та продукції полювання

(стаття 39 Закону України «Про мисливське господарство та полювання»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати* державний контроль за додержанням норм, правил та інших нормативно-правових актів з питань ведення лісового і мисливського господарства, полювання, а також нагляд за застосуванням пестицидів та агрохімікатів у лісовому господарстві та лісах

- *Здійснювати* контроль за веденням лісового і мисливського господарства, в тому числі в умовах радіоактивного забруднення, на всіх підприємствах незалежно від форми власності

(Положення про Державний комітет лісового господарства України)

- *Проводити* перевірки додержання лісокористувачами та власниками лісів вимог нормативно-правових актів і нормативних документів з питань ведення лісового господарства

- *Приймати* рішення про обмеження або заборону господарської та іншої діяльності

- *Вносити* пропозиції відповідним органам виконавчої влади щодо заборони відвідування лісів населенням і в'їзду до них транспортних засобів у період високої пожежної небезпеки

- *Видавати* обов'язкові для виконання приписи з питань, що належать до його повноважень

(Положення про державну лісову охорону)

Найменування адміністративного органу <i>Українська державна лісонасіннева інспекція</i>
Статус адміністративного органу Орган державного контролю, який підпорядковується Державному комітету лісового господарства України
Сфера діяльності Державний контроль в лісовому насінництві та розсадництві України
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 р., № 411-IV Положення про Українську державну лісонасінневу інспекцію від 10.07.2003 р., № 124
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Контролювати</i> додержання суб'єктами насінництва і розсадництва, незалежно від форм власності, методичних і технологічних вимог - <i>Давати</i> обов'язкові для виконання суб'єктами насінництва та розсадництва вказівки щодо усунення порушень у порядку ведення насінництва і розсадництва та визначати термін усунення виявлених порушень - Безперешкодно <i>мати доступ</i> в будь-яке місце вирощування, оброблення і зберігання насіння і садивного матеріалу - <i>Знайомитися</i> з документацією з насінництва та розсадництва, відкривати будь-яку упаковку насіння і садивного матеріалу для відбирання контрольних проб - <i>Призупиняти або забороняти</i> реалізацію будь-якого насіння і садивного матеріалу, якщо під час перевірки виявлено невідповідність їх якісних показників нормативним документам; - <i>Порушувати</i> клопотання про позбавлення права на виробництво та реалізацію насіння і садивного матеріалу в разі систематичного порушення Закону, інших нормативних актів чи нормативних документів у насінництві та розсадництві (стаття 32 Закону України «Про насіння і садивний матеріал»)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Забезпечувати</i> перевірку лісового насіння на посівні якості, фіто- і ентомозараженість та видавати відповідні документи, встановлені законодавством - <i>Здійснювати</i> відбір проб лісового насіння і садивного матеріалу: від партій, що підлягають реалізації, від будь-яких партій з метою контрольної перевірки - <i>Проводити</i> контрольні аналізи насіння, а також експертне визначення якості лісового насіння і садивного матеріалу на вимогу споживачів

- *Проводити* інспектування суб'єктів лісового насінництва та розсадництва на етапах виробництва, розмноження, збереження, реалізації та використання лісового насіння і садивного матеріалу
  - *Контролювати* створення, догляд та використання об'єктів постійної лісонасінної бази для заготівлі лісового насіння на генетико-селекційній основі та ведення документації щодо цих об'єктів
  - *Знайомитися* з документацією з лісового насінництва та розсадництва, відкривати будь-яку упаковку лісового насіння і садивного матеріалу для відбирання контрольних проб
  - *Забороняти* реалізацію та висів насіння посівного призначення, якщо під час перевірки виявлено невідповідність його сортових та якісних показників державним стандартам
- (Положення про Українську державну лісонасінневу інспекцію)*

13. Охорона здоров'я

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція з контролю якості лікарських засобів</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Здійснення державного контролю якості та безпеки лікарських засобів
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 р., № 123/96-ВР Положення про Державну інспекцію з контролю якості лікарських засобів Міністерства охорони здоров'я від 20.12.2008 р., № 1121
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- <i>Перевіряти</i> додержання вимог законодавства щодо якості лікарських засобів під час їх виробництва, зберігання, застосування, транспортування та реалізації суб'єктами господарської діяльності
- Безперешкодно <i>проводити</i> огляд будь-яких виробничих, складських, торговельних приміщень суб'єктів господарської діяльності (з урахуванням встановленого режиму роботи) за наявності рішення про перевірку
- <i>Одержувати</i> від суб'єктів господарської діяльності необхідні відомості про додержання вимог стандартів, технічних умов, фармакопейних статей і технологічних регламентів, а також про забезпечення якості лікарського засобу під час виробництва, транспортування, зберігання, використання та реалізації
- <i>Відбирати</i> зразки лікарських засобів для лабораторної перевірки їх якості
- <i>Давати</i> обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень стандартів і технічних умов, фармакопейних статей і технологічних регламентів, а також про усунення порушень під час виробництва, зберігання, застосування, транспортування, та реалізації лікарських засобів
- <i>Звертатися</i> до органів, уповноважених видавати спеціальний дозвіл (ліцензію) на здійснення виробництва, оптову закупівлю, оптову та роздрібну реалізацію лікарських засобів, з пропозицією про скасування виданих ліцензій у разі порушення суб'єктами господарської діяльності умов, за яких видано ліцензії, а також стандартів і технічних умов, фармакопейних статей і технологічних регламентів
- <i>Зупиняти чи забороняти</i> виробництво лікарських засобів у разі систематичного або грубого порушення вимог стандартів та технічних умов, фармакопейних статей і технологічних регламентів
- <i>Забороняти</i> зберігання, реалізацію та використання лікарських засобів, якість яких не відповідає встановленим вимогам
- <i>Контролювати</i> ввезення на митну територію України лікарських засобів (<i>статті 15, 17 Закону України «Про лікарські засоби»</i>)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Приймати* в установленому порядку рішення про:

- анулювання ліцензій на провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі такими засобами, відповідних дозволів та сертифікатів;

- вилучення з обігу та заборону виробництва, реалізації лікарських засобів і медичної продукції, що не відповідають вимогам, визначеним нормативно-правовими актами та нормативними документами, а також тих, що ввозяться на територію України та вивозяться з території України з порушенням встановленого законодавством порядку

- *Одержувати* від суб'єктів господарської діяльності відомості про стан виконання вимог аналітичної нормативної документації, нормативних документів, які застосовуються у процесі виробництва лікарських засобів і медичної продукції, а також про заходи щодо забезпечення належної якості продукції на всіх етапах обігу, виробництва, транспортування, зберігання та реалізації

- *Відбирати* зразки медичної продукції для проведення перевірки їх якості на підставі письмового вмотивованого рішення

(*Положення про Державну інспекцію з контролю якості лікарських засобів*)

Найменування адміністративного органу <i>Державна санітарно-епідеміологічна служба України</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства охорони здоров'я України
Сфера діяльності Здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду; контроль за усуненням причин і умов виникнення та поширення інфекційних, масових неінфекційних захворювань, отруень та радіаційних уражень людей
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р., № 4004-ХІІ Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 23.12.1997 р., № 771/97-ВР Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд від 22.06.1999 р., № 1109 Порядок зупинення або припинення інвестиційної діяльності при порушенні санітарного законодавства від 14.04.1995 р., № 65 Інструкція про порядок застосування державною санітарно-епідеміологічною службою України адміністративно-запобіжних заходів (обмеження, тимчасова заборона, заборона, припинення, зупинення) від 14.04.1995 р., № 67
Інспекційні повноваження, передбачені законами <ul style="list-style-type: none">
- Безперешкодно <i>входити</i> на територію і у приміщення всіх об'єктів нагляду за службовим посвідченням
- Безплатно <i>отримувати</i> від юридичних осіб і громадян, у тому числі іноземних, які перебувають або ведуть діяльність на відповідній території України, матеріали і відомості, статистичні та інші дані, що характеризують санітарний та епідемічний стан об'єктів і здоров'я людей
- Безплатно <i>відбирати</i> зразки сировини, продукції, матеріалів для державної санітарно-епідеміологічної експертизи
- <i>Визначати</i> необхідність профілактичних щеплень та інших заходів профілактики у разі загрози виникнення епідемій, масових отруень та радіаційних уражень
- <i>Розслідувати</i> причини і умови виникнення професійних чи групових інфекційних захворювань, отруень, радіаційних аварій
- <i>Обмежувати, тимчасово забороняти чи припиняти</i> діяльність підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення, технологічних ліній, машин і механізмів, виконання окремих технологічних операцій, користування плаваючими засобами, рухомим складом і літаками у разі невідповідності їх вимогам санітарних норм

- *Обмежувати, тимчасово забороняти або припиняти* будівництво, реконструкцію та розширення об'єктів за проектами, що не мають позитивного висновку за результатами державної санітарно-епідеміологічної експертизи, та у разі відступу від затвердженого проекту
- *Тимчасово забороняти* виробництва, *забороняти* використання та реалізацію хімічних речовин, технологічного устаткування, будівельних матеріалів, біологічних засобів, товарів народного споживання, джерел іонізуючих випромінювань в разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації, а також якщо їх визнано шкідливими для здоров'я людей
- *Обмежувати, зупиняти або забороняти* викиди (скиди) забруднюючих речовин за умови порушення санітарних норм
- *Зупиняти або припиняти* інвестиційну діяльність у випадках, встановлених законодавством
- *Вносити* власникам підприємств, установ, організацій або уповноваженим ними органам подання про відсторонення від роботи або іншої діяльності певних осіб
- *Вилучати* з реалізації (конфісковувати) небезпечні для здоров'я хімічні та радіоактивні речовини, біологічні матеріали у порядку, що встановлюється законодавством
- *Забороняти* виробництво або обіг, а також *вилучати* з обігу харчові продукти, харчові добавки, ароматизатори, дієтичні добавки, допоміжні матеріали для переробки харчових продуктів, а також допоміжні засоби та матеріали для виробництва та обігу харчових продуктів на підставах та у порядку, що встановлені законами України «Про безпечність та якість харчових продуктів» та «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції» (статті 41, 42 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»)
- *Мати* безперешкодний доступ без попередження до потужностей (об'єктів), що здійснюють виробництво або обіг об'єктів санітарних заходів, у будь-який час протягом звичайного часу роботи
- *Інспектувати* з дотриманням вимог законодавства будь-які будівлі, транспортні засоби, тимчасові та інші потужності (об'єкти), випробувальні лабораторії, що знаходяться на потужностях (об'єктах)
- *Інспектувати* санітарний стан потужностей (об'єктів) для виробництва та/або обігу об'єктів санітарних заходів
- *Інспектувати* додержання гігієнічних вимог, встановлених термінів проходження медичного огляду персоналом, що опосередковано або безпосередньо контактує з харчовими продуктами
- *Інспектувати й відбирати* зразки харчових продуктів на всіх етапах виробництва та їх етикетування, нехарчових субстанцій і об'єктів, допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу, матеріалів та облад-

нання, що використовуються для випробування, контролювання технологічних процесів, очищення та технічного обслуговування приміщень

- *Перевіряти та отримувати* копії документів для перевірки їх відповідності вимогам закону, а також матеріалів про системи внутрішнього контролю безпечності та якості, в тому числі системи НАССР

- *Видавати* припис про тимчасову заборону обігу харчових продуктів, якщо є підозра, що вони небезпечні, непридатні для споживання або неправильно марковані, до отримання результатів лабораторного дослідження цих харчових продуктів

- *Збирати* докази, необхідні для обґрунтування підозри порушення санітарних заходів та умов використання експлуатаційного дозволу, в тому числі відбирати зразки матеріалів і речовин, які підтверджують підозру або документально фіксують порушення

- *Проводити* санітарно-епідеміологічне розслідування порушень Закону

- *Видавати* постанову про виправлення етикетування або іншого виправлення неправильного маркування будь-яких харчових продуктів або інших об'єктів санітарних заходів

- *Видавати* постанову щодо обробки, переробки (зміни стану) або утилізації (зміни призначеного використання) харчового продукту

- *Видавати* постанову щодо знищення об'єкта санітарних заходів його власником під наглядом санітарного інспектора

- *Видавати* постанову про призупинення виробництва

- *Видавати, призупиняти дію та скасовувати* експлуатаційні дозволи на потужності (об'єкти) з виробництва та/або обігу харчових продуктів, підконтрольних санітарній службі

- *Перевіряти* те, чи вантаж супроводжується прийнятними відповідними міжнародними сертифікатами, якщо такі міжнародні сертифікати вимагаються чинними санітарними заходами

- *Вибірково перевіряти* відповідність харчових продуктів у вантажі відповідним міжнародним сертифікатам, якщо такі міжнародні сертифікати вимагаються чинними санітарними заходами

- *Вибірково перевіряти* відповідність етикеток харчових продуктів технічним регламентам та санітарним заходам і правильності маркування харчових продуктів

- *Виявляти* видимі порушення санітарних заходів шляхом огляду упаковок з харчовими продуктами на наявність дефектів та за необхідності розкриття упаковок для пошуку забруднення

- *Перевіряти* нанесення позначки про придатність на туші, частини туш або упаковку для туш та частин туш у країні походження із зазначенням потужностей (об'єкта) походження

(статті 10, 47 Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів»)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Комітет з контролю за наркотиками</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства охорони здоров'я</p>
<p>Сфера діяльності   Контроль за обігом в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 р., № 60/95-ВР   Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 р., № 62/95-ВР   Постанова Кабінету Міністрів України «Про Комітет з контролю за наркотиками» від 11.09.2003 р., № 1446</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Здійснювати</i> в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, обстеження складських, торговельних та інших приміщень, що знаходяться у користуванні юридичної особи та використовуються у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів - <i>Вживати</i> відповідних заходів щодо усунення порушень, виявлених під час здійснення контролю у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів - <i>Застосовувати</i> заборони та обмеження щодо обігу окремих наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та встановлення квот, у межах яких здійснюються виробництво, виготовлення, зберігання, ввезення на територію України, вивезення з території України наркотичних засобів і психотропних речовин - <i>Встановлювати</i> обмеження, пов'язані з виконанням окремих видів діяльності (робіт, професій, служби) у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів - <i>Обмежувати</i> рекламу про наркотичні засоби і психотропні речовини; - <i>Обмежувати та забороняти</i> діяльність суб'єктів господарювання у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у разі її невідповідності вимогам цього закону - <i>Анулювати</i> ліцензії на здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у разі порушення суб'єктами господарювання ліцензійних умов

(статті 5, 6 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Одержувати* від центральних суб'єктів господарювання необхідну інформацію, документи та матеріали щодо наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які перебувають в обігу на території України, а також відомості від правоохоронних органів про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, вилучені з незаконного обігу

- *Зупиняти дію* сертифікатів (окремих дозволів) на здійснення імпортно-експортних операцій у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, порушувати перед органами ліцензування питання про анулювання ліцензій на провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, у разі повторного або одноразового грубого порушення ліцензійних умов

(Постанова Кабінету Міністрів України «Про Комітет з контролю за наркотиками»)

14. Освіта і наука

Найменування адміністративного органу <i>Державна інспекція навчальних закладів</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства освіти і науки України
Сфера діяльності Державний контроль за діяльністю навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування і форми власності
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 р., № 1060-ХІІ Положення про Державну інспекцію навчальних закладів від 29.11.2001 р., № 1614 Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів від 25.01.2008 р., № 34
Інспекційні повноваження, передбачені законами <i>Відсутні</i>
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Здійснювати</i> контроль за виконанням навчальними закладами положень Конституції, законів України та інших нормативно-правових актів з питань освіти, зокрема застосуванням у навчально-виховному процесі української мови та мов національних меншин - <i>Проводити</i> комплексні перевірки дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних і професійно-технічних навчальних закладів, контролювати проведення атестаційної експертизи - <i>Здійснювати інспектування</i> навчальних закладів з питань організації навчально-виховної та науково-методичної роботи, використання науково-педагогічного потенціалу та матеріальних ресурсів, розвитку матеріально-технічної бази й соціальної сфери, дотримання державних стандартів щодо якості підготовки учнів, студентів тощо - <i>Здійснювати контроль</i> за проведенням підсумкової державної атестації випускників загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів - <i>Отримувати</i> в установленому порядку від навчальних закладів, підприємств, установ та організацій інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на неї завдань - Безперешкодно <i>відвідувати</i> навчальні заклади, одержувати від їх керівників необхідні пояснення, матеріали та інформацію для виконання покладених завдань <i>(Положення про Державну інспекцію навчальних закладів)</i>

- *Мати доступ* на територію навчального закладу, у навчальні приміщення та гуртожитки для з'ясування питань, визначених програмою контролю
  - *Отримувати* від керівництва, педагогічних та науково-педагогічних працівників навчального закладу письмові пояснення з питань, що виникають під час здійснення контролю
- (Порядок здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів)*

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державний департамент інтелектуальної власності</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства освіти і науки</p>
<p>Сфера діяльності   Участь у межах своєї компетенції у забезпеченні реалізації державної політики в сфері інтелектуальної власності</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-ХІІ   Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 23.03.2000 р., № 1587-ІІІ   Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 17.01.2002 р., № 2953-ІІІ   Положення про Державний департамент інтелектуальної власності від 20.06.2000 р., № 997   Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності від 17.05.2002 р., № 674</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами   - <i>Здійснювати</i> контроль за виконанням закону у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України   (<i>стаття 4 Закону України «Про авторське право і суміжні права»</i>)   - <i>Здійснювати</i> контроль за виконанням закону шляхом проведення планових і позапланових перевірок державними інспекторами з питань інтелектуальної власності осіб, що здійснюють розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних   - <i>Вилучати</i> примірники у разі виявлення розповсюдження не маркованих контрольними марками примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних або маркованих контрольними марками, що мають серію і (або) номер, які не відповідають даним Єдиного реєстру одержувачів контрольних марок, або на них нанесено інформацію, яка не відповідає назві відповідного примірника   (<i>стаття 12 Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних»</i>)</p>

- Здійснювати державний контроль за додержанням суб'єктами господарської діяльності законодавства у сфері інтелектуальної власності, в тому числі у сфері виробництва, експорту/імпорту дисків для лазерних систем зчитування, матриць;

- *Мати доступ* до ліцензованих приміщень та до документів з метою виконання контрольних функцій і у разі виявлення порушення вилучати документи стосовно цього порушення з обов'язковим залишенням копій цих документів;

- *Приймати* рішення про усунення виробником дисків для лазерних систем зчитування, матриць порушень ліцензійних умов або тимчасового зупинення дії ліцензії;

- *Оглядати* за участю, відповідно, виробника, експортера чи імпортера ліцензовані приміщення, ліцензоване обладнання, а також диски для лазерних систем зчитування з метою перевірки додержання ними вимог закону;

- *Опечатувати та/або вилучати* диски для лазерних систем зчитування, матриць, вироблені з порушенням вимог закону, сировину, обладнання для їх виробництва на період до вирішення питання в судовому порядку;

- *Застосовувати* такі спеціальні заходи:

- *обмежувати, тимчасово забороняти* діяльність суб'єктів господарювання в разі її невідповідності вимогам закону;

- *анулювати* ліцензії на виробництво дисків для лазерних систем зчитування, матриць у разі повторного порушення ліцензійних умов;

- *тимчасово припиняти* дію ліцензії на виробництво дисків для лазерних систем зчитування, матриць в разі виявлення порушень вимог закону, допущених виробником, який відмовляється виконувати чи не виконує вимог центрального органу виконавчої влади у сфері інтелектуальної власності щодо припинення порушення протягом одного місяця з дня його виявлення

(статті 6, 7, 9 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Проводити* огляд та вилучати у суб'єктів господарювання з метою вивчення на необхідний строк, але не більш як 30 днів, об'єкти права інтелектуальної власності у разі, коли є обґрунтована підстава підозрювати вчинення порушення вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності

- *Перевіряти* наявність у суб'єкта господарювання документів для аудіовізуальних творів кінематографії, передбачених статтею 15 Закону України «Про кінематографію» та Положенням про державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів

(Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності)

15. Культура і туризм

Найменування адміністративного органу <i>Державний комітет архівів України</i>
Статус адміністративного органу Центральний орган виконавчої влади
Сфера діяльності Формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері архівної справи і діловодства, контроль за діяльністю архівних установ і служб діловодства
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24.12.1993 р., № 3814-XII Положення про Державний комітет архівів України від 11.07.2007 р., № 899
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Зупиняти</i> діяльність архівних установ, що не забезпечують збереженості документів Національного архівного фонду (<i>стаття 22 Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»</i>)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Здійснювати контроль</i> за встановленим порядком передачі для подальшого зберігання документів підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності, що ліквідуються - <i>Організовувати</i> в установленому порядку облік, обстеження та аналіз діяльності архівних установ незалежно від форми власності та підпорядкування - <i>Здійснювати контроль</i> за збиранням на території України старовинних архівних документів, дотриманням правил торгівлі антикварними речами в частині продажу архівних документів - <i>Здійснювати контроль</i> за установленим порядком ведення державного обліку документів Національного архівного фонду - <i>Здійснювати контроль</i> за додержанням права власності на документи Національного архівного фонду - <i>Здійснювати контроль</i> за нормативно-методичне забезпечення архівної справи і діловодства на підприємствах, в установах та організаціях, незалежно від форми власності - <i>Одержувати</i> в установленому законодавством порядку від підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності, а також від громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань - <i>Відвідувати</i> за дорученням керівництва підприємства, установи та організації, незалежно від форми власності, а також мати доступ до їх документів, за винятком тих, що спеціально охороняються законодавством (<i>Положення про Державний комітет архівів України</i>)

Найменування адміністративного органу <i>Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі</i>
Статус адміністративного органу Постійний позавідомчий державний експертний і контролюючий орган
Сфера діяльності Державний нагляд за додержанням вимог чинного законодавства у сфері захисту суспільної моралі
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 р., № 1296-IV Положення про Національну експертну комісію з питань захисту суспільної моралі від 17.11.2004 р., № 1550
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Отримувати</i> від усіх засобів масової інформації документи, інформацію щодо їх діяльності з питань, визначених законом - <i>Отримувати</i> копії фільмів, аудіо-, відеозаписи теле- і радіопрограм, продукцію друкованих засобів масової інформації, необхідні для виконання своїх завдань та проведення експертизи - <i>Проводити</i> у межах своєї компетенції перевірки діяльності засобів масової інформації, установ і організацій всіх форм власності, що займаються діяльністю з обігу продукції та видовищних заходів сексуального характеру, а також продукції, що містить елементи насилля і жорстокості - <i>Викликати</i> на свої засідання представників теле-, радіокомпаній, демонстраторів відеофільмів, редакторів друкованих засобів масової інформації, організаторів видовищних заходів сексуального характеру для отримання інформації та роз'яснень з питань їхньої діяльності (<i>стаття 19 Закону України «Про захист суспільної моралі»</i>)

Найменування адміністративного органу

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення

Статус адміністративного органу

Конституційний, постійно діючий колегіальний орган

Сфера діяльності

Нагляд за дотриманням законів України у сфері телерадіомовлення, а також здійснення регуляторних повноважень

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 р., № 3759-ХІІ

Закон України «Про рекламу» від 3.07.1996 р., № 270/96-ВР

Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» від 23.09.1997 р., № 538/97-ВР

Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 р., № 1296-ІV
Інструкція про порядок здійснення перевірок телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги України від 24.01.2007 р., № 69

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Здійснювати контроль* за дотриманням законодавства України у сфері телебачення та радіомовлення; Закону України «Про рекламу» щодо спонсорства і порядку розповсюдження реклами на телебаченні та радіомовленні; законодавства про захист суспільної моралі; законодавства про кінематографію щодо квоти демонстрування національних фільмів; законодавства про вибори

(стаття 70 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»)

- *Отримувати* на свою вимогу від рекламодавців, виробників та розповсюджувачів реклами документи, усні чи письмові пояснення, відео- та звукозаписи, а також іншу інформацію, необхідну для здійснення повноважень щодо контролю

(стаття 26 Закону України «Про рекламу»)

- *Наглядати* за дотриманням ліцензіатами визначеного законодавством порядку мовлення під час проведення виборчих кампаній та референдумів

- *Наглядати* за дотриманням стандартів та норм технічної якості телерадіопрограм

- *Наглядати* за дотриманням телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки іноземних інвестицій у їх статутному фонді

(статті 13–15 Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення»)

- *Проводити* планові та позапланові перевірки

(стаття 15 Закону України «Про захист суспільної моралі»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Мати доступ* на територію ліцензіата, у виробничі та інші службові приміщення
- *Ознайомлюватися* з будь-якими документами, необхідними для проведення перевірки
- *Отримувати* копії необхідних документів, безпосередньо пов'язаних з перевіркою
- *Отримувати* від ліцензіатів письмові пояснення з питань, що виникають під час перевірки (за їх згодою)

(Інструкція про порядок здійснення перевірок телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги України)

Найменування адміністративного органу*Державна служба з питань національної культурної спадщини***Статус адміністративного органу**

Урядовий орган державного управління у складі Міністерства культури і туризму

Сфера діяльності

Державний контроль і нагляд за додержанням вимог законодавства з питань охорони культурної спадщини та музейної справи

Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р., № 1805-III

Закон України «Про охорону археологічної спадщини» від 18.03.2004 р., № 1626-IV

Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну службу з питань національної культурної спадщини» від 15.03.2006 р., № 336

Інспекційні повноваження, передбачені законами

- *Здійснювати* нагляд за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування та музеєфікації пам'яток та інших робіт на пам'ятках

- *Забороняти* будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу об'єкту культурної спадщини або порушує законодавство у сфері охорони культурної спадщини

- *Видавати* розпорядження та приписи щодо охорони пам'яток національного значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо ці роботи здійснюються за відсутності затверджених або погоджених із відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених законом дозволів або з відхиленням від них

- *Видавати* письмові дозволи на відновлення земляних робіт після завершення археологічних досліджень відповідної території, які були припинені внаслідок виявлення знахідки археологічного або історичного характеру

- *Призначати* своїх уповноважених представників для здійснення нагляду за проведенням археологічних розкопок

- *Мати* безумовний доступ до об'єктів культурної спадщини з метою їх обстеження, ознайомлення зі станом зберігання, характером та способом використання, ведення реставраційних робіт, одержання відповідних даних, наукового вивчення

(статті 5, 9 Закону України «Про охорону культурної спадщини»)

- *Наглядати* за веденням будівельних робіт в охоронних зонах археологічних пам'яток
- *Призупиняти* або забороняти будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що загрожує схоронності археологічних пам'яток
(стаття 6 Закону України «Про охорону археологічної спадщини»)

Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами

- *Здійснювати контроль, проводити* перевірки з питань, що належать до компетенції;
- *Одержувати* в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених завдань
(Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну службу з питань національної культурної спадщини»)

<p>Найменування адміністративного органу <i>Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України</i></p>
<p>Статус адміністративного органу   Урядовий орган державного управління у складі Міністерства культури і туризму України</p>
<p>Сфера діяльності   Реалізація державної політики у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей</p>
<p>Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу   Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» від 21.09.1999 р., № 1068-XIV   Положення про Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України від 20.06.2000 р., № 983   Інструкція про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України від 22.04.2002 р., № 258</p>
<p>Інспекційні повноваження, передбачені законами   - <i>Здійснювати</i> необхідні заходи для повернення викрадених, незаконно вивезених та евакуйованих і не повернутих культурних цінностей   (стаття 10 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»)</p>
<p>Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами   - Разом з іншими державними органами <i>запобігати</i> незаконному переміщенню культурних цінностей і передачі права власності на них   - <i>Здійснювати контроль і проводити</i> перевірки з питань, що належать до її компетенції   - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань   (Положення про Державну службу контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України)   - <i>Вилучати</i> свідоцтво у разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю культурні цінності не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку й фотографіях   - <i>Вносити</i> до Реєстру порушень порядку переміщення культурних цінностей через державний кордон України дані про власника цієї культурної цінності з подальшим наданням такої інформації правоохоронним органам   (Інструкція про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України)</p>

Найменування адміністративного органу <i>Державна служба туризму і курортів</i>
Статус адміністративного органу Урядовий орган державного управління у складі Міністерства культури і туризму України
Сфера діяльності Участь у реалізації державної політики в туристичній і курортній галузі
Основні нормативні акти, які регулюють інспекційні повноваження адміністративного органу Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р., № 324/95-ВР Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 р., № 2026-III Положення про Державну службу туризму і курортів від 13.02.2006 р., № 132
Інспекційні повноваження, передбачені законами - <i>Організувати</i> здійснення контролю за якістю наданих туристичних послуг - <i>Проводити</i> перевірки якості надаваних (наданих) туристичних послуг, додержання ліцензійних умов, стандартів, норм і правил щодо здійснення туристичної діяльності (статті 10, 29 Закону України «Про туризм») - <i>Здійснювати контроль</i> за додержанням державних стандартів у сфері санаторно-курортного лікування та відпочинку (стаття 40 Закону України «Про курорти»)
Додаткові інспекційні повноваження, передбачені підзаконними актами - <i>Одержувати</i> в установленому порядку від підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених завдань (Положення про Державну службу туризму і курортів)

Проблеми теорії та практики інспекційної діяльності публічної адміністрації в Україні

Автор-упорядник О.А. Банчук
Рецензенти: Колпаков В. К., Герасименко Є. С.

Коректор: М.Марченко
Комп'ютерна верстка: М.Мурмило

Підписано до друку 19.11.2009. Формат 60x90/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 17
Наклад 1000 прим. Замовлення № 1057
Гарнітура SchoolBookСТТ.

Видавець ТОВ "Конус-Ю"
01011, Київ, вул. П.Мирного, 26
тел. 254-4182, 254-2931
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №33 від 16.07.2002

Віддруковано ТОВ "Конус-Ю"